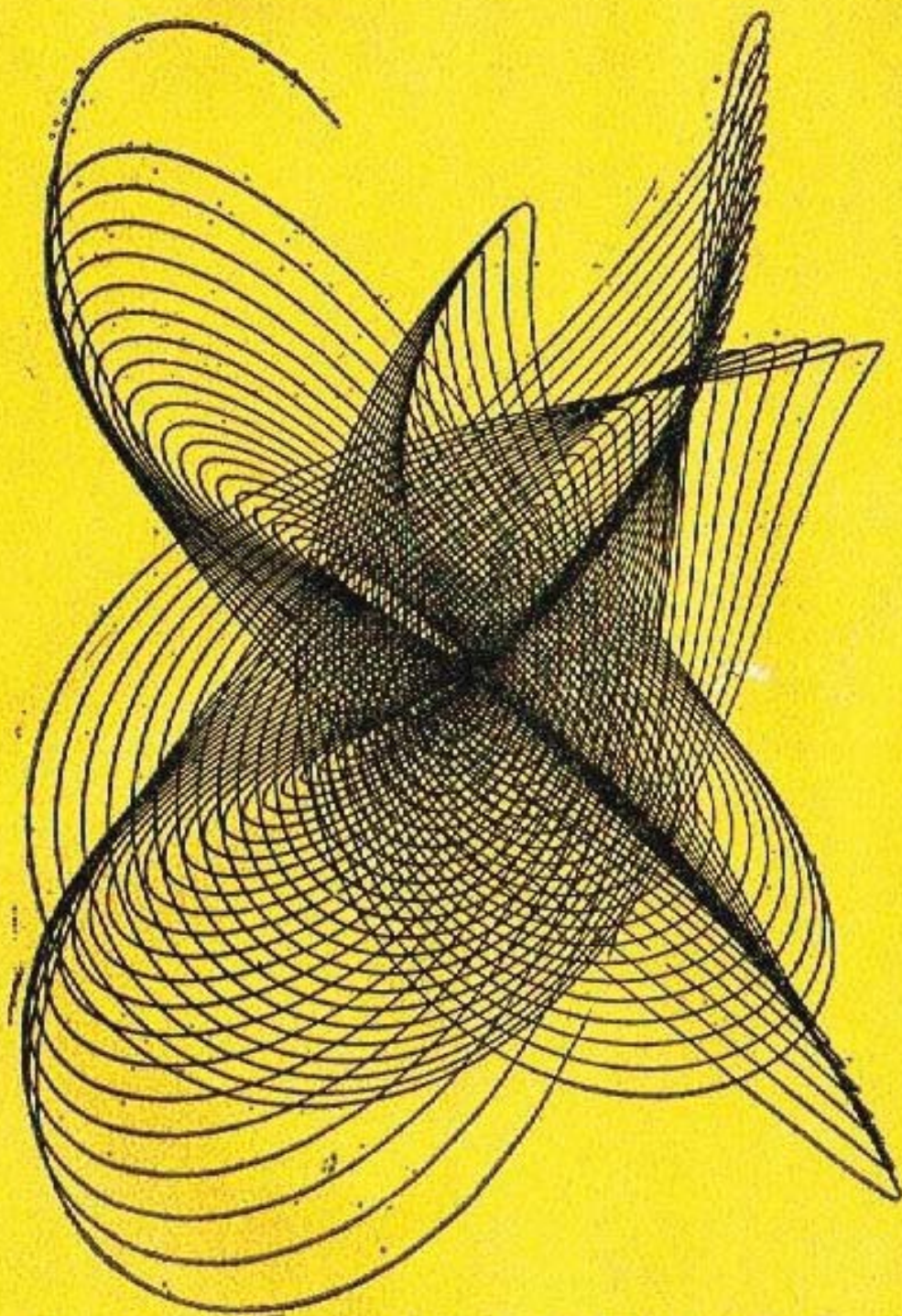

دهنگن مه

دهوك

ژ « ٣ »

١٩٨٧

بھاریکاریا ئەمیندارەتی یا گشتی یا رەوشەنبیری و لاوان ھاتی بە چاپکرن

بەرھەمەکی تۆرەیی و رەوشەنبیری بە

بھاریکاریا نمانہنا گستی یا رھوشنبیری و لاوان ہاتھ چاکرن

دھنگ مہ

بہرہہ مہکن توری و رھوشنبیری

دھوک

(۳)

۱۹۸۷

پیشی

ب دلشادی و جافروہنی ، ہم ز نالوزی و تنگافیا دہریاز دین و
دشین بو جارا سین دہنگی خو ب مللہنی خورا ب گہین •

ہم خو ب بہخت و سہربلند دینین کو ہم کارین دقان ہوسنی
ہزمارادا دہنگی ہر ز جل تورہقان و نغیریند کورد ب گہینہ چار
کناریند وہ لانی •

نہو دینین یا فہرہ ہون وان کہ سا ب نیاسن یتد خما دہرتیختن
و گہاندنا فی دہنگی ب ستوی خخو فہ گرتی ، و ہدانا نہسو بہردہ و امن
لسہر فی کاری :

کریم جمیل بیانی
فاضل عمر جانگیر
سگنان یوسفی
عبدالله چندی
کامیران برواری
ہزرقان عبداللہ
سامی سلیمان حاجی
اسماعیل ابراہیم
مسعود بوتانی

ہیفا بہردہ و امنی و یشکھتئی بو خو و ہووہ دکہین •

- دہنگی مہ -

پايتە تۈرى كوردى

گەلەك جازان من گوھ لى بول جفانا ئەدەب دوستان ئىككى گوتىيە :
• فلان ھوزانغان مىللىيە ، • مويىد ناگرە كىي وى ھوزانغانى دى ئىزىن و
سەر و چاقىد وى ز خوينا سۆر گەرم دەين و ب ئەيە كا گرىي و توردەسى
دى ل بەر دەفنى گوتوى دەت و بىزتىي : • نەخىر ، مىللىيە نىنە ، بەلكى
ھوزانيد وى گەلەك ز كلاسسىا باشتر و بلندترن •

باوەر بگە يى نەشارەزا دى ھزرگەت پەيغا • مىللى • خەبەرە كىي
پەشە بۇ شكاندنا ھوزانغانا ب كارھائىيە • يى پىچەك ز فى شارەزاتر دى
ھوزانغانى مىللى گەلەك كىمتر ز ھوزانغانى نە مىللى دانىست ، لى يى
شارەزا دزائىت ئاستەنگك چ بە •

ب رەنگە كىي دى ئىككى دى گوتىيە ھوزانا ھەننى بر سۆز و ھىزە ،
يىدى ل سەر دەفنى دا بە و گوتىيە : • ل من ودرە وەسا نىنە ، خودانىي
وى ھوزانغانە كىي گەلەك مىللىيە • • ئىككى دى ئىككىچار سەرى ھوزانغانى
نە قىايە دەلىقا خو دەيت دا كە لا خو دا پىزىت و گوتىيە : • ل نك مىن
ھوزانيد وى ز • مىللى • زى كىمترن • • وەسا خو ددانا كو ئىگە ھىشنى
د تۈرى جىھاننى و تۈرى كوردىدا ختم كرىيە • ز بەر وى جەندى كو

ھىندىك نزانىن بىلىد تۇرى كوردى چ تۇن بان تى دگەن كو ديوارەكى
ستورال تاقبەرا ھوزانغانى مىللى و كلاسى يان ھوزانا مىللى و ھوزانا تۇرى
نقىسى ھەيە ، من قيا ب كورتى ل سەرقى بابەتى ب بە يقم .
تۇرى كوردى سى بىلە ھەتە :-

۱ - تۇرى فۇلكلۇرى :-

ئەف تۇرە بىكوكى تۇرى كوردى و گەلەك خورسىيە ، يا ز
گەلەكەنە ئەفە زىشتە بەرى بە و زىمىزە وەرە راووستيايە ، لى يا راست
ئەوۋە كو ھەر سال بەرىۋى نوى دىتەفە و بەرەف بىشكەفتى بە .

ئەگەر بىت تۇرى فۇلكلۇرى كوردى ز تۇرى مىللەتد جىھانىن
كشش بگەن دىن ديار بىت بە مىناىن ئەمرىكاسى و سوئىسى دەرىسارى
كركەر و بىشەسازىن بە ، تۇرى فۇلكلۇرى كوردى دەرىسارى شقان و
جوتيارانە ، زيانا باف و باير و قەدىمەنەند كوردانە ، كراھچا زورى ز
فى تۇرى گەلەك پرە .

تۇرى فۇلكلۇرى چ ھوزان بىت يان ھوزان ئەبىت دىتە بەرەف و
سامانى گشت كوردىد مىللەتى و نايىتە كەسى ، لىت خودان مېر بىت يان
زىن ، بىر يان زاروك ، ھەر وەسا كىم و زىدەمى و گوھورىن زەقىاۋى
گېلىن دگان .

۲ - تۇرى مىللى :-

تۇرى مىللى دەمەنى خۇدا ب دەف ھاتىبە فەگوھارتىن و ھىدە جارا
ل گەل تۇرى فۇلكلۇرى ئىكەل بويە چونكە ئەھاتىبە نقىىن .
ئەف تۇرە سادە و سانامىيە ، دقا ھوزانغانى مىللى بەبىف و رىستە و

زمانه کئی ساکار و سٹک دنیق ہوزانا خودا ب کار ب ہیت ، پھشا ز
نیغہ کا دلی مللہ تی دہر ب ہیت و داپز تہ جوانی یہ کا ہونہری یا خودان
رہنگید دیار و تاشکرا و پشکیشی مللہ تی یتہ کرن و ہەر مللہت بخو
نامی ژئی وەرگریت ، ہوزانا مللی خودیکہ کا روہنہ بو زیان و ہزر و
خورہ و شتید مللہ تی ، بزافال نغہرا جیا و کوردینی و شورشا
نازادیخوازید کورد ب شیوہ کا رون و سانامی تیدا دیارہ .

جارنا ہوزانا مللی ز پەنجید دەستکاریتی و گوهورینی زرگار نابیت ،
بو نمونہ ہوزانفانید مللی ہەبو تہ خواندە فائەبو تہ ، سترانەک دانایە و پشتی
خەلکی گوہ لئی بوی چیدیت ہندە گو تئ ژبیر کرینە یان ز با خو چەند
پەیفەک بو دانایە یان زی ہندە گو تئ گوہورینە .

تەگەر مە گو ت (قانع) و (جەگەر خوین) دو ہوزانفانید مللی نە ،
مەرج نینە ہەردوک زلایئ رەوشە نیریئ و ہزر و بیر و سۆز و ئەندیشنا
مینا تیک بن ، یان دەمن دیتزین (جەگەر خوین) ہوزانفانە کسئ مللی یە
دیت گەلەک ہوزانید کلاسی زی ہەبن ، یان تەگەر مە دیت باہرا پسر
زہوزانید تیکئ کلاسی نە ، نە دورە ہندەک ہوزانید وی مللی ژئی بن .

۳ - توری نقیسی تە

توری نقیسی ل گەل خاندن و نقیسی پەیدا بو یە ، دەستە کید
تورە فان و رەوشە نیرا بەرہەمئ خو ب ہندە پسر و باوہر و ہزرانە
گریدابو ، ہەر تیک ب ویتە کی و یینا ہوزانا ہەر تیکئ ز یا گەلەکا
جودابو ، ہەر وەسا بەرہەمئ خو ل گەل وی جینی یا بو د نقیسی
گریدابنە .

رەوشە نیریئ کورد ہەر وەرە ل مزگەفتا پەیدا بو تہ و ئەف پەیدا بو تہ

دېته سەرى تۇرى نىقى و تۇرى نىقى زى كلاسى بو .

سەرى تۇرى كلاسى ب ھوزانىد « بابە تاھرى ھەمەدانى ، دەست
يىكرىه و پانى زور ھوزانفانيد دەستھەل ھائىنە مينا « مەلايى جزبرى ، و
« خانى ، و « مەولەوى ، و « نالى ، و ھەر ئىكى خەلەكەك تىخستى بە
زنجيرا تۇرى كلاسى كوردى .

ل دوماھىكا فى بابەنى ئەز دېتۇم نە يىدئىيە ئەم ديوارەكئى موكسوم
يان توخىيەكى ل ناھىرا ھوزانا مللى و كلاسى دانىن چونكە چ پارچە
ھوزانەكا بخوينىن ئەم نكارىن ئىكسەر يىزىن ئەفە كلاسىيە يان مللى
بەكا بەنى بە ، يان ھوزانفانئى ھە ز فى رەنگى بە .

عبدالسلام صالح دۆسكى

ھە و النامەى كىتئب

فرينه کا سهر نشيف د هوزانه کا جه گهر خوینی دا

عبدالرحمن مزوری

هوزانفانی مه زن و هیترا [جه گهر خوینی] هوزانه کا هبی سهری
وی دیتیت :

بلنده به زن و بالانه ، ل سهر تاجانه نه سمانه
کنانه که رهنگ سبی دایه سهری زوزان و سیبانه (۱)

•• هند

دقی هوزانیدا ، هوزانفان گهله که بزیردکی و بشیان و سهر که تی ،
فینا یارا خو تیکلی فینا و ولاتی خو دکمت •• کو خودان زو - زو
بسانهی نه شیت همدو [فینا] زینک نافریت و جوداکمت •

یارا [جه گهر خوینی] یا چه وایه •• ؟! چ دهق و نشاید تاپه تی
همنه •• ؟! کهزی تد وی دهرینه یان دبهرداینه •• ؟! مینا یارید
خه لکی به یان جودایه •• ؟! جاری دالتی بترین •

به زناوی به زنه کا کیل و بلنده •• هندا بلنده تاجا سهری وی [نه سمانه]!
نهفه جوداها [تیکتی] به ز یار و بهردا کند خه لکی ، کو بید وان هنده

دبه‌زن بلند نین . . !! زفستای کراسه کنی کنانی سبی دبه‌ردایه ، هند
سبی تو دیتزی به‌فرا جیاکنی سیانه . نه‌فه جوداها [دوی] به ز یارند
خه‌لکی . . زفستای خه‌لک جلیکد رهش و ناری دبه‌رخودگهت ، کو
گهرمنی دیتزن . . لی یارا هوزانقانی جلیکد کنانی سبی :
بلنده به‌زن و بالاته ، ل سهر تاجاته نه‌سمانه
کنانه‌ک ره‌تک سبی‌دایه ، سهرنی زوزان و سیانه

بھاری کراسی وی تہ تلہسی کسکہ •• تہہس کہسکی سادہ ،
بہ لکو نہ خشکری ب حفت رہنگید روژی •• شالا وی زی ، جوان یا
سیمہ و سورمہ کری بہ :

کراسہک تہ تلہسین کسکہ ، برہنگی روژی نہخشینہ
لبہژانہ دبیم خوش ، ب سورمہ شال و میتانہ

کا دا ہینتا بیریہ فی دلالین ، فی زہریں •• کہزی بند وی میا
نانکا و سولافا بسہرملادا تہہ خاری ، جتوف کہزینہ ••!؟ دریز و پیل
پیل نو دبیزی روبری دجلہ و فوران •• یان تہو بخونہ :

چ رہنگ شیرینہ یارا من ، شہیال و نازک و شوخہ
فورات و دجلہ و خابور ، بسہر بہژیتدا بہردانہ

کیم ہوزانقان دشین وینہ و میناکہ کئی ہوسا رند و سیمہی بگرن •
لیقید سورید یاری ، ز رینتا خونا سورا ہوزانقایی بہ •• بیٹا وی بی
خوش و دلکہ کہر ، زینتا عشق و تہینا وی بہ •• زہیزہ شاعرئی ناندیری
کہفار [ماجن] ای گوتی بہ :

تہوہ چ دستن رہنگ خہنایی رشتنا خونا منہ !!

شوبہی تہ مہحبوب و خوب ما قہت ددنیاہن ہنہ !؟

جہبہہ روژی قہلبی سوژی قہد شہمالا کنی تو !؟ •• (۲)

بازتید دستید وی •• یان خرخالید بند وی زی ، ز تہن ولہسن
وی تہ :

ز خوینا من توایق سوری ، ز بیٹا من گولا جوری

تہنی من بازنی زہندین تہ ، زہنجیرن د لنگانہ

ز عشق و تہینا یارہ کا ہوسا ، بی بہقل و ہدنا •• ہوزانقان نہساح

دگه فیت ۰۰ بو دوردو تیشید خو لدرمانه کسی دگه پیت ۰۰ دهرمان
 دبرین ، بزلی هر دهرمانه کنی ددهستید یاریدا ۰۰ کو سو دیزری
 دهستیدوی ، دهستید [لوقمانی چه کیمن !!] . هوزانغانی بخولشت و مفا
 ز جیروکا [لوقمانی] دبی به ۰۰ لوقمان کورپی عادیا ، نانی وی
 دقورنان و جیروک و هوزانید عهره پیداهانی به ، دقورناید یغهمبه
 بو ۰۰ دجیروکادا مروفه کنی نوژدار و زیدریژ بو ۰۰ دپیزن زینی وی ،
 نهمهت زینی [حهفت] نهلهویا بو ، نهلهو د هزارا که فنا عهره پیداهانی ، کهلهک
 زی دهن : (۲)

نهلینا ته گرم شهیدا ، بریندارو پهریشانم
 ژوان تیفتین شیرین ماجهک ، ژ دهری منره دهرمانه
 بریندارم ب توین واورین ، چافین بهلهک نیرق
 وهره دلبر کو دهستین ته ژئیشا منره [لوقمانه] :

همی هینی و نویند وی لهوون ، بیته زاناکتی وی [یاری]
 هیشتا یی لاو و تولاز ۰۰ هیشتا یی لهه جو ، مخابن زینی لایینی بوری
 دوور ژیاری ۰۰ نهو دخازیت بییری زی ، بکالی زی بیته زانا ، نهوزی
 دهست ناکه فیت :

ب پییری نهز دخازم کو بیم زانا تو چ دیزری ۱۹

نه خهونه کو دپیزم نهز نه ساویر و نه گومانه

مخابن دچته ناف گووری و نهو کهسه هیشتا دلدای مای ۰۰

همان دهردی مستهفا یاشایی یاملکی به .

ته ترسم نهی وهتهن بجرم نه بیم بهختیاری تو

بنوسن با لهسهه قهرم ، وهتهن غهمگین و من غهمگین

تشتی سهیر و نه تیکه نهو ، هوزانغان خو ، دخهونیدا دینیت زانا و

دینیت : نه خونه کو دینم نهز .. !! سیدایی من خونه ، خو
هتیار که نهه دههواتی وید هاتنه گوتهندی ..

هنه کان سهما و دیلانه .. هه کان زی شاهی و جهزنه .. دههواتا
نهیه و قهلهن خونه :

تو نابینی د گوتهندا مهدا هه رکهس دچی و تینی
ل هاور شاهی و جهزنه ، سهما و مهر و دیلانه
قهلهن خوینا منه چبکم ؟! دینی کو نهز بدم چارهک
مهتر جان و جهتر دهشم دینی وینا چ نهزانه

نهف یارا پر هیزا و بها .. نهف یارا نهخت و قهلهسی وی خونه
کهرم .. نهف یارا روح و جان د دینی یا وینا نهزانه .. به گلهر و پاشا
فوت و فوت ، روزه کتی بهایا وی نزانن .. نهو نشی بدرائی بهادکان ،
رومه تینی و راستین و ردهوش بلندین .. چ بهال جهم وان تینه :

چ زانن رومه نا فنی شهنگ و شوخی به گلهر و پاشا ؟
ب قوربانان تهن جانا ، هزار میر و بهگ و خانه

وهی هزار هزار میر و بهگ و خان .. گوری جمعی ییلاسا تهن
یاری .. !! ده ما خودان مالکا بوریا جه گه ر خونینی دخونت ، نیکسهر
مالکا [خابینی] مهزن فیرد که فیت ، نهوا دینت :

ناهوسه ل حاکم و نه میران

تاوان چیه شاعر و نه قیران ؟ (۴)

فوت باورنه که [مهمو] روزه کی ز زیندانا میر (زین الدینی)
برسیت .. بان [سیاهند] هزره کتی بو لهشکه رتی (سلیقیا) بکهت ..
نهزم نه ز دهستی دبو و بیایا .. تهن به پند مز و تارینی ، قورنالکهم و

بره قینم .. سهر بهست لهر سگتی ته ب سترم ..

ته بیاریزم ز بهنجید کور و هوفا .. نهزم ، جه گهر خوینم [مه موینی]
ته نرومه ، باور ته که ز لهشکر و زیندانی [میری] بترسم :

نهزم گو ته زدهستی دوزمنان ، درخم ب میرانی
لهر سنگانه سهر بهستیم ، بیاریزم ته مهردانه

سهر میر و سهر گه نازی شاعران [جزیرینی] ته مر دقهر موت :

بلبلان سهد کول دچان ، چاف لسه د کول دی دکن
من ز باغی کول فروشان یه ک کول و گولناری بهی ! (۵)

سهری مهرد [کولا] نیکانه یا منی بوی .. نه قید دن هه مو
دیوچن ..! ز میزه من دینی یا بهزنا ته گرتی ، دقیم بگه همه نارمانچی ..
نه بیزه ته نه خاستم ..! ته ترسه ..! گه لهک دولفه بونه هه لکه قین ، هه می
ته ز دهستی خو کورن ! نه ترسه ..! نه اهلیم ، هیتنا خورت و چه سیام ،
عشقا خست و بیر دینی دایه ..! هه ل و اولقید مه زن ، د پاشه روژیندا
بهنگیانه :

سهری من دایه هتی دقیم بگه همه نارمانچی
مه بیزه گو گه لهک فورصهت ز دهستی خوه وه بهردانه
هه چی چویی مه ده بهی وی ، ژمن گازن مه که نازک
نه ترسه هتی ژبونا مه ده مین خورت و مه زن مانه

باری ، سهر یاری .. ته گه لهک ته حلی و زیناری دین .. تو
گه لهک مایه له قیا من و ته شو ب خواستیا نه کر .. سو پاسدارم ، نهغه بو
خاستانه هاتم .. چه کئی من : دراف و زاین و هیز و بیر و باوه دن ..
تم شار و گوند و نه یوانان ، ز بهر گو فهدا نه دئی خه ملیم .. که یف و

شادی و دلخوشی ، دبی لدمشت و جیسا ، ل گر و دولان ، ژ بہر خاترا
تہجیم ••

نہفہ ہاتن ، دہوائی ہمو کوپنہ روستہمی زائسی و خانسی
نہپزیرین •• عالین سہرہندی و بوکینی باتہ ، لسم شاخ و جیان
ہلدانہ :

جہ کا من زور و زانینہ ، بپیر و باور و داخاز

ب توڑاور دنیرم نہز ، ل کہقنہ شار و نہیوانہ

مہبتزہ پاشدہ مایین کورد ، کوپین روستہم سہری ہلدان

لسہر شاخ و جیان لاوان درہلشا کاوہ ہلدانہ

ہیزایان •• ہوسا مہ [بوکا] جہ گہرخوینی فہ گواہزت ••

ہیقیدارین ژ خاندی و دہوائیا بین •

ژیدہر ودہمہن :

- (۱) جہ گہرخوین / دیوانا : روناک / ستوکھولم ۱۹۸۰ م / ب : ۵۴
 - (۲) عبدالرہیب یوسف / دیوانا کرمانجی / النجف ۱۹۷۱ م / ب :
- ۸۱
- (۳) د • عبدالحمید یونس / معجم الفولکلور / بیروت ۱۹۸۳ م / ب :
- ۱۸۸
- (۴) تہمدی خانی / مہم و زین / موسکو ۱۹۶۲ ز / ب : ۳۳
 - (۵) تہمدہ کوپتی محمدی زفنگی / دیوانا جزیری / قاضلی ۱۹۵۸ م /
- ج ۱ ب : ۲۸۹

هونهر و خهبات

میوزیکزان د دهنگنیا معزن ، [د . نورا جهوری] ، تنگه‌میس
دکتورا هونهرمندی به د میرووا میوزیکا کوردینا ، ز کوردیند مه‌بینه
سوفیتی به ل نهرمه‌ستانی ، لاکا زارویند ، توسن رهنید (ا . و ژویرا
نویند میوزیکی بویش ز چار هرمان ستراند فولکلوری داناینه ، ههرومه
وئی ل گهل میوزیکزان و دهنگنیا هینا خانم (جه‌میللا جه‌یل)
ل نهرمه‌ستانی گه‌لک به‌لا فوکند ستران و لوازید کوردی یند چایکیرین .

مه گه‌لک پنخوشه نهم ز خواننده‌نایینه - دهنگی مه - پرا یند
قه‌درگران غی گوتاری د ن . جهوری ، وهرگیرین ز پیشکوتتا برنوکا

[بستره • Bistire]

- دهنگی مه -

(*) بستره : د . حوسین ره‌مبهر : (توسن رهنید) : کوفسار
- کاروان - ژماره ۱-۴۱-۱۹۸۶ .

**KILAMÊD
CIMAETA
KURDAYE
GOVENDÊ**

NÛRA CEWARÎ

JI BELAVKIRINÊN KOVARA MUZÎK Û HUNER-Ê

نمونهك ژ به لاقو كیند (د • نورا جه واری) پیند چاپگری

هونهر و خهبات

د. نورا ج. واری

دکتورا هونهرمه ندرین

نهرمه نستان - ۱۹۸۱

خهباتا نغیساری و بهلا فکرتا ستران و ناوازید کوردی ژ نیشه کما
سه دسالیا نوزدهمان دهه کور. • سالا ۱۸۵۶ آ تا ، سازبه نده کی نوردی
• پ • سی نالسی ، دور نترانید کوردی کوشارا ، نیلوسترانیا
Hostirasya • بهلا فکرتا ، دهما کو حکومتا سوئیته تی هانه
ساز کرتی ، گه این کوردی دهه ب زیه که نور کر • جونا خور بکرتا
دوله مه ندریا گه این کورد ب زار گو تی ، گه لک کار ژ نالین سازبه ندریه
نهرمه نیا هانه کرتی • • ک • کارامورزا ، و جهن کلاسیکا سازبه ندریا
نهرمه نیا کورتیا دهنگ نغیساری سازبه ندریا کوردا یا گرابها بهی خوه
هشتن • این جمعی نیشه کزاند کوردا دهره جا سازبه ندرین دا تونه پورن ،
شو خهباتا ها براند مه ید نهرمه ننی هلدانه سهر هلد خوه •

ژ سالا ۱۹۳۰ فال نهرمه نستان ، چند کوزم

ژ نالین حکومتی نا هان ساز کرتی • ید کو ژ گوندا ستران ،
ناوازید کوردی بهرف دکرن • بهتدارریا وان کوما • من • بلیکیان ،
• ک • زا کاریان ، و • تا • کوز جهریان • دکرن • نمونید وان ید بهرف فکری

بهره‌فوق‌کند جهتی دا چاپ بوونه و تیه‌جه ناواز کارن • ل نهرمه‌نستانی و
فان سالد پاشن دا دو سازبه‌ندان و فولکلورناید کورد پیشداهاتن نه و زی
«جهمیلا جهلیل» و نورا جهواری نه • بستره جهند بهره‌فوق‌کند ستران و
ناوازید کوردی چاپ کر نه •

خین ژ نمونید ده‌نگفیس و چاپگری ل • فونو تاریخید به‌کییا
سؤقیه‌تی جهتی - جهیدا چند هزار نمونید سازبه‌ندییا هاتن خو به‌کرنی •
نهو نمونا «ز • نه‌فالد» ، «ک • کوشناریوف» ، «سا • کوجاریان» ،
«ب • ناخوبازنی» ، «ن • جهواری» ، «گ • جیخیک» ، «نوسا
زی ل Instituta Litiratura لیتیراتوری» ، «تیریقانی» ، ل • کونسیرنا توری

Konservator یا تبلیسی و تیریقانی گه‌له‌ک کارید هونه‌رین هاتن
پیشکینس کرنی • گه‌له‌ک ستران و ناوازید نوسا زی ل رادیویا تیریقانی
هاتن بهره‌فوق‌کرنی • لی نوکا ، ل نهرمه‌نستانی کاره‌کن بهره‌جاف بهره‌جا
بهره‌فوق‌کرنایا نمونید سازبه‌ندییا کوردی دا تی کرنی و «نیستونا هونه‌رمه‌ندیی
Instituta Honermndiye یی یی مزول دبه لی نهو کارید ،

کو تینه کرنی گه‌له‌کی هندکن • نهسا زی جهند خه‌باتید نوو بهره‌جا
سازبه‌ندییا کوردی دا زیده بوونه • نهو زی کوقسارا و پرتوکیید «ب •
بوتانی» نه • یید کول سویدی چاپ دهن • «ب • بوتانی» ، سال ۹۸۰ ،
ده‌ست ب چاپکرنا کوقسارا «موزیک و هونه» Mozik یی

کریه • هزر و ری‌یا چاپکرنا وی دگه‌ل کارتی نیشتمان بهره‌وری نا خو
هم گه‌له‌کی شاد کر نه ! • بهره‌فوق‌کرن ، چاپکرن و به‌لا‌فکرنا هونه‌را
کوردی زور گرنگ و نیویسته •

ژ بهره‌کو نهو روقز ب روقز تینه زیر کرن و نوندا کرنی •

ئەم بۇنا جايگىرنا وى كۆفارى گەلەك شانە و بەبارە كىتى ددنه خودانى
 كۆفارى « ب • بۆتائى » • جمكى تا نها كۆفارا ئوسا ناڧا زىن - ئەمەن -
 كوردانا تونە بوويە ••• خىن ز كۆفارا د موزىك و ھونسەر -
 Muzik ئى ، د ب • بۆتائى ، گەلەك بەرە فوكىد ، ستران ،
 موزىك ، ھەلەست و چىروك چاپ كرنە •

ز بەرە فوكىد وى ، ئەم پى دەھسەن ، كوئەو ھەم سازبەندە ، ھەم
 « كۆمپوزىتورە - Kompozitor ، ھەم دنگىسە ھەم ھەلەسغان و
 شكل كىشە • خەبانا وى ب تەمامىيا خوقفا ھىزايى قىمەتتى بلىندە
 بەستەلىرىيە ، ئوم ئۇ وى را خودى ، يىشە جۇن سەركەتەكە باش
 دخوازان •

ھە و النامەى كىتەب

قه‌دري جان

پرۆفیسۆر
قه‌نانی کوردو
عبدالسلام علي
ژ تیببەت لاتیینی وەرگیرایە

نان و دەنگی [قه‌دري جان] ب نای و دەنگی [جەگەرخوون] ،
[نۆسمان سەری] را گرایدایە . راست گوتی د نقیسارین خوودا ئەو
نەقاسی واتە ، ناگیرە وان ، لی دکرنا خوودا د نقیسارین خوودا د مەیدانا
شەر پێشخەبرنا روژاەگیرنا ئەتەرەین کورددا د مەیدانا شەری ئازادکرنا
وەلانی کال و بانێ خوودا ئەوی زی جیکی لای گرتیە و هس و ئاقون
خووە نەرخان بو خاتری سەرخۆیون . د قی ئیش و کاریدا شەری زی
میا هەردو شیرین سەری جیانی کوردستانی دەنگی خووە بەر ب کەج و
خۆزان کرپە ، د شیر - شەر () - ، جیروک و سەرنهانیین خوودا
تەمی و شەرەتال وان دکه ، کو بەک بن ، ژ خەوا کبیر «شیار بڤن ،
خووەدەوان بن دەست بدنه دەستین هەف ، بن هەذل و هەتکارین هەف ،
بن شەرکەرتن بی توب و خۆف .

برای با شیر ، جیروک و سەرنهانیین [قه‌دري جان] ل گوشارین
« هەوار » ، « روژاھی » و « روژا نوو » دا جاب بوونە . جیروک و
سەرنهانیین [قه‌دري جان] بڤن جاب کردی ئەفە ژیرن .

- [هەوار هەبە ، گازی ل دوویە] « هەوار ، ن ، ٤ ، ١٩٣٢ ، ١٩٣٢ »
- [سلیمان بەدرخان] « هەوار ، ن ، ٣ ، ١٩٣٢ ، ١٩٣٢ »
- [هێقا چارە شەقی] « هەوار ، ن ، ٦ ، ١٩٣٢ ، ١٩٣٢ »

- [بهارا دئیر گئی] « هوار » ن ۱۳ ، سال ۱۹۳۳ »
- [تابووناب خوونق] شیخ ئەبدرەمان گارسن چوور دەھەتە
« هوار » ن ، ۱۱ ، سال ۱۹۳۲ »
- [گەلوتە ووسانە] « هوار » ن ، ۱۰ ، سال ۱۹۳۳ »
- [گوندی نوو ئانا] « هوار » ن ، ۳ ، سال ۱۹۳۲ »
- [دادی] « هوار » ن ، ۱۴ ، سال ۱۹۳۳ »
- [سۆند] « هوار » ن ، ۳۳ ، سال ۱۹۴۲ »
- [گونەھ] « هوار » ن ، ۳۹ ، سال ۱۹۴۲ »
- [رۆزین دەرباسبوری] « هوار » ن ، ۵۲ ، سال ۱۹۴۳ »
- [گول چۆن] « رۆنای » ن ، ۱۶ ، سال ۱۹۳۳ »
- [مەعین زۆزۆ] « رۆنای » ن ، ۱۴ ، سال ۱۹۳۳ »
- [تارەك پوری سەب] « سەر شوپا ، اغلەت » رۆنای » ن ، ۱۳ ، ۵۵ »

دەھزادین « رۆزا نوو » دا ئەر ب بر [پارچە ب پارچە] زنجیرا
تەرجما [قەدری جان] یا کتێبا رەبانی دەس [گەرگەری پێتروفا]
« دەولانی زەبەئیدا » ھانە چایگەری ، دێن کتێبدا [گەرگۆری پێتروفا]
باسا زیان ، ئارین نەتەرەن قینان گەلی دگە ، باسا دەولانی بئەو نەتەرەست گەلی
دگە ئیش و کاری شەرەفان و تەگوشەزین قینان نەتەرەست چاق خوەلمەفان و
خوندکەری خوە و نیشان دگە چاران کۆم و کۆمەلەن وان دختەتین ،
چاران شەر دگەن پێشەری ھوکەتا سۆبەدی ، کەر دەولانی خوە و
نەتەرەستی خوە نژاد بکن ، کو سەرەست و ب سەر خوەوون پۆزین »

د پێشگۆتە وەرگەرنا ئن کتێبی [قەدری جان] د ئێسە کو تەمی و
نێورا [دۆکتۆر ئەھمەد ئەجیب] ئەدی ئەف کتێب زەرگەراندە سەر
زەسائی کورەنجی بوئا سۆرت و کەچین کورد ، بوئا وەتەن پەرەیی

کوردد ، برین وەرگهرینا [قهدری جان] یین فح کئین د ههژمارا « رۆژا نوو » یین ژیرندا چاپ کړتی : ن ن ، ۴ ، ۵ ، ۶ ، ۷ ، ۸ ، ۹ ، ۱۰ ، ۱۱ ، ۱۲ ، ۱۳ ، ۱۴ ، ۱۵ ، ۱۶ ، ۱۷ و د یین دندا .

من باشرن دینا خو د سهر وان ههژمارین کوفارین « ههوارتی » « رۆناهی » و رۆژاناما « رۆژا نوو » و دواندا ههرسی ، چار شیرین [قهدری جان] یین چاپکری دیتن . نو شیر نهفح ژیرین .

— [جهگهر خوین] « ههوار ، ن ، ۱۲ ، سالا ۱۹۳۲ ،

[بهردیلک] ژ لوری یا بهدرخانرا « ههوار ن ، ۶ ، سالا ۱۹۳۲ ،

[خهونا هتیاری] « ههوار ن ، ۱۳ ، سالا ۱۹۳۳ ،

[تابووتا ب خوینی] « ههوار ، ن ، ۱۱ ، سالا ۱۹۳۲ ،

[دادتی] « ههوار ، ن ، ۱۴ ، سالا ۱۹۳۳ ،

[د شوردهزاره کیدا] « ههوار ، ن ، ۱۰ ، سالا ۱۹۳۲ ،

کو خومندهناین مه دلال هاز جوره و ردنک رووین نسیارا شیرین [قهدری جان] یین ، نازل ژیری چهند ههفان ژ وان چاپ دکم ینسیی نیم گوهد بدن شیرا وی یاب سهر نافی « جهگهر خوین » .

جهگهر خوین

د دهما ههژی من وهدنا دبووی ،

مزگینهك ژ منرا هات و گوت : بخوین ،

من جهگهر بهرتی ، من دل هیلویی ،

مزی مگر نهف مزگین ب نافی جهگهر خوین

ههفالن خۆشهقیست پهسنا گوندتی من ،

ب تاه و گهسهر ینشکیتش د دی من ،

ژ نوقا ینتهك نار دا سهر داختی من ،

دەرد و گول تەقدا یتین تەوشی جەگەر خوین ،
 دێرک پر خۆهشە هێژایە بەسمنی ،
 چ بگم ناکەتە دەست ژ بەر قن خەشمی ،
 ب دل بریندارن کوردین قن نەسلی ،
 نە ژێز و تو تەنن هەمی جەگەر خوین ،
 ما هەندکن ژ دارین بەران ،
 نۆسمانییە ، سیفیرەکی ، مووشا سەر هەدان ،
 ژ چیاین تۆرۆسەن هەتا دەشتا رەوان ،
 گەش خابن ، هەن چیتەر بزانی جەگەر خوین
 دزانم تو زانی ، وەلات گەش خۆهشە ،
 هەن بازار هەنە کو تو کەن نە ماشە ،
 مەسەکە ئیل ئەزیز چ لاو کەلەشە ،
 ب دیتا ب جانی شەهیری جەگەر خوین ،
 هەلالو تو خۆدش بی ، تەم ب دلی خۆه ،
 ساز بکی ، د نانا ئیلین دەستی خۆه ،
 د نەزان بزانی توین جەگەر خوین .

ژێدەر :-

پروفیسۆر قەناتی کوردو [کورد قەناتی] ، ، تاریخا ئەدەبیەتە
 کوردی - ۱ - ، ستو کەولم - سوید - ۱۹۸۳ ، ل ۱۷۷ - ۱۷۹

بەراویز و بەیقین گران :-

- ۱ - قەدری جان نەفی وی [عبدالقادر عەزیز جەنە] سالا ۱۹۱۶ ز . ل
 گوندی (دێرک) ب رەخ بازیری (ماردین) قە هاتیە دنی ، ل سالا
 ۱۹۷۲ ژ جویە بەر دلوانیا خودی .
- ۲ - دێرک ، نۆسمانی ، مووش ، سیتفک :- پانزیرین کوردانە .
- ۳ - هاوار ، رۆنامی ، رۆزا نوو : کونارین کوردینە ل سالیان چلاندا ل
 سویدی و لوانانی دەردجوون .
- ۴ - ن : مەبەست هەزارا کوناری بە .

عەشقا رۆژى

شكرى شهباز

تائىن كەنگى جوان لىقەت دۆڭا كەرم
ژۇل و مىلاك تىر دى مېژم ۰۰
ھەر و ھەر نى ھىقىا مەنە و ۰۰ باش دزانم
بە ناگرى ئەلېنىيا وى دى ئەز سېژم

★ ★ ★

ھەبى شەفا ۰۰

خو دگەنە ئىك ، يىلەت تارىن
دەين و د بەرىكىت مەن دگەرن
دا ژ مەن ب دۆن عەشقا رۆژى

★ ★ ★

لى بزانن

كو ئەلېنا جوان رۆژى
يا بوپە خوينا لەشىن مەن
يا بوپە پارچەك ژ دلى مەن

وہلات

خالد حسین
۱-۱-۱۹۸۶

وہلاتو ۰۰ وہلاتو ۰۰ وہلاتو
رؤژہ کا نوی بوتہ ہات و ۰۰
شہن رہقی
رؤژہ ہلات
رؤژہ کا نوی فا ہلات
کا تو؟

★ ★ ★

گہر قیبا
دی دہمن سؤر خوینن
گہر گو کا؟
دی چمن
راوہستان نینہ من
خودانن گوتنن

★ ★ ★

کاری من
واری من
نہ و ہہمی گوری بن
چاقن من
ناقن من

بو نه بن ، تاري بن
هيذا من
ريزا من
قيتن هر هاري بن

★ ★ ★

ريزه کن
دهگر نهز
مام فهدور ز کومه کن
دهست و بن
بن پيترن
دتي بن که نهو و دلي
گوتن و نفيسين
کاري نه ب ريسين
بو وهلات هر به لي

★ ★ ★

دتي مينسي
تو هر هر
دا رون بت
واري گهل
ريکه راست
دلي خواست
گاف بو گاف
بزائا مایه گهل .

زه خشني ل بهري

محمد عبدالڪريم چهلڪي

۱۹۸۵-۵-۸

دوينستي بوم ل بن داره کي
من دلييا کو ب قه هورنم و برنسم
داستانه کي
خوش زي بيتن
دهنگ و ناوازيت « شست تيرا »
ل نشکه کي
بازفير که کي و هورده بای
خود من و درگر
قهلم و پهر
هر نيك هاقينه دره کي
تن مان لدهف من هزد و بير
من نفيسين
ل سهر روين بهره کي ۰۰۰ کوير ۰

سجی گوئن ژ فہرہ نگا راستینی

حکمت هروری

- ۱ -

ب شہتی ۰۰۰
برسیت گوندی مہ
سہرنہ فراز
ل ہیشی دنیرن
یا زوانہ نازہ کہ
ل ہیشی نہ برسین ب کوژیت
لن ب درژایا شہتا
دیتہ شالوک و ۰۰
- دیتہ تاری ۰۰
دیتہ برس ۰

۱۹۸۵-۴-۲۱

- ۲ -

کہ کن منو ۰۰
دیتن ، سائیت خہلا
ژ بن نالی نہ
لن دیتنم ، نہ ، وہنہ
نہور ہاتن
ہندہ کا گوئی نہوریت مہ
باران لیکر

هنده کا موت بارانا مه
سکر و گهقی ..
دانه بهر لکورکا بهنگ کرن
لوما ما به یار و ..
ل بهر گهرمن کوزری
زدهیکا مه ..

۱۹۸۴-۶-۱۴

- ۳ -

نانه کا بوش هات و ..
یرا « سه لواتن »
ل مهل خو راکر و بر
تهرازیبا گونده و چاکبیا
گونده هیت من کر نه لایه کی و ..
لاین دی بوش واکر
ل وئی گساقن
چاکبیت مسن
بونه به لاینکه کا ناشتین
نانا دهستیت من بیت بهقی و ..
بشن بیت روپس
که فلان خو نوی دکره ته
اهشن من یین دی
هسه می تیکنا
دبو ناگر ..

۱۹۸۴-۱۰-۷

« بکری به یان »

اسماعیل مصطفی

مهیدانکا تف - نقیابه ژ مروفا ، نو خیزی ب هافیزی دئی ل سهر
سهرا راوسیت ، هندك یی ژ بیرقه دهرسوکیت وان ل سهری د شدیاینه،
هندك گزی ملت وان ییت ب دیوارانه وهکی داری روق دراوسیانسه
هندك زی ب جهزمنه ، دستگورگیت وان ییت بهر قایتمارا ، چائیت
همیا یی ل سهریت وان رینکا و جادی هر وهکی ب زفان • دهمنی یتکی
خودانی شهل و شهپکا و تورمیلنی یان سنتور بدنتورا د هیت همسی ب
ینکفه قهست دگهتی هر وهکی خویدانی ل دور کوم دهن کا دی چاف
کته کنی ؟ •

بهلی هر جار ژ وی کهری مروفا یتک دو وهک زئی نه دگرتن نهو
دهست بزار و خردان کهلهخ و زهد و پلسک بون ، ته دکوت بکری
یت هاینه مهیدانکا بهزی •

ژ نوی سروشت یی ژ کهفلوزانکی خو دهرکهتی ، لی هیز پینت
ناریتی ییت ماین روژی دیمتی وی ماجی نه کریه ، یی یی نشانیه •
« مهیدو ، ی یی بالدایه ستونکا کارهستی ل سهرتی مهیدانکنی

شونکه کا رمش یا دقیل - دقیل یا دناف تهنگا خو نالاندی وویئ توپمال
جکارتی ددهت •

— بوج ووناگهی •• نیشکی خاری!؟ •

• سیدو ، ی مویهک ز خو شاش تهگر ، هدر وه کسی • ههزی
کیل ، کری وی کون سیندی ، تهئی زینتی یی خو بیجای بیهنا لی چک
کری ، یی ل دویف هده دانا دجیت ههتا سهزی ، هده کا زی چهئد لی
دگهریت نه سهزه و نهبن ••

— ته خیره برا •• تو ووسا یی دامای!؟

— ما دی ج بیست برا ، نو حالج مه بالا دزایی تهقه روژا ههستی به د
هیمه قبری و ل به زینتی سونکن هیش تازی ، به لی چهرا دهم
ووسا ب وان سهز و دانا دزفرمهقه دهست ز بیبا دربزراب خودی
مروف ترایت دی ب ج زوی چینه مال؟

— ما ج ب که یی؟ تم هه می وه کی تهی ، دقیت خودی حاز کهت •

— ناخ •• خوئی ته ج ب سهزی مه هینا تم بوین د برسی و دویس ،
نه ل گوندی مه تبر ب زکی خو خار •• سو ب شرف و روژ
حهویان ب مه نه دکهتن ، دی قهندبراب که •• دی ههزه کاروانیت
قوناخ بهر •• دی زبارا ناغایه ناغای زی ههتا تیقاری برینا شعلتی وی
تک لی ددان ، خارنا وی یا نهخوش مه دخنو نیت شهفادا زی نه دین
نو هه می گافا زی دقونای و فهجاندی بوین •• هاینه بازیری
مه گوت دا نهو زارو کیت وه کی تیز کهوکا ز دهستی مه دهرنه کهفن
و داینه بهر خوندنی دا دویاروهن ب بین • ل قبری ههز نهو
مروئن د کهقله کنی دی دا ••

— بهس قبری هەر باشنره ..

— خودی ما ج ؟ نه گورگه و نه بهراز .. بهس فی دست گورینی مال
ل مه خرابکر ، ههرو کز گریو کا دحه فکا « گولزار » بی
و « زیره فان » ی .. مه چاته دقیت .. مه بلاف و جکلیت خویندنی
دقین .. مه رادیو و تله فزیون دقین بهلنی برا زهه میا فهرتر مه دو
گیلیت خالی دقین سه ریت وان ب دمه بن ، نو زنجیره یا مه زی
له فیه یا تو دینی ..

— دی خه ، خودی ههرو نهوی بی ناگه هه ..

بهنه « سه بدو » ی هند یا کورت بوی ، هزر دکر گه پیت شوینکی
بی ل دور چه فکی زقرین نه ل دور پشتی ههرو وه کی دارنالیك
خو د سنله کا سینداری دالبیت .

— زه لام کور و زه لام وهره دگهل من دا بچین .

— به .. لئ نه زبه نی نهز !؟

— دی ههرو برا خودی دانه ..

پیت « سه بدو » ی ز خوشیا نه دکه ته ههردی ، ددلی خودا گوت
« نه فیه نهوه جاره کا دی زی چوبومه هاری و گوته من تو پاله کی
زیره کی ، ز مالا شیخ » به نه فیه .

— تو هانی ؟

— بهلنی نهز خولام

— مانو مه هنده شولی ههرو نو رۆز ب هندی به باش گاندا نه که ؟

• سہیدو ، ہدی ہندی ددویفرا دجیت ، ہی کہ تیہ نیوکانا
 ہزرا ، ج ب کہم چہوا روژ ب ہدی یہ ، ما کافرستانیہ کوبینکہ کسی
 ناری ہی تہیت ، دی بابو جازہ ج یہ ؟ دترسم دسہر قیری پرا زی شولہ
 نہخوش بیت ج ب کہم بیڑمی ج شولہ ؟ دی وی تہ زمان دریزمی کہم ••

— دی وردہ مام زوی ، نیفرو یہ ، خودتی فہ بویل ناکت •

— بدلہ تہز خولام •• ج شولہ تہ ہی تہز بہتی ؟

— ج شولہ ••• تہ ج ژمی یہ ، تو بالہی وہس ، شول ہمی تیکہ

مامو ، ہندہ سہ بہ یہ دی شکتی ، باشہ تو عہ کہ ب دلہی تہ نینہ دا بو

خو تیکتی دی ب ہم ژ کہرہ ما خودتی حا ہا تہ فہ ہزارتی ل قیری ••

بو قوت تہ تہ دلہی (سہیدو) ی تہ کو بیڑتی تہ تی ••

— تہ تہز بہتی تہ چہوا تہیم •• من دہینہ کرایہ ! ••

ہندو نامہ کی کتاب

بەرپەرەك ژ دفته را داشكه سستا

صبيح محمد حسن
- هينيلدار -
۱۲-۳-۱۹۸۶

- ۱ -

دهمژمبەر دووئی پشنى نیفرو بو جاختی ب شه پرزومبغه ئەف کورته
نامه د خوانده ئه.

[هیزایی خوشتی و مهتال ئه.

پشنى ده رۆزا ژ دورکهنی و نه دیتتی ، م دیتت ته ئاگه هدارکهم
کو من ب مسوگەر دزانی تو نه شنی ملی خوب ددیه ملی من ، بهایی چ ل
دلی ختی ئازک ب کهم یی کو هەر رۆز نه ز دورقه ب ئاگرتی
به ربخودانیت خو دقورمجانده ، هینی دکهم ل جارنیت ب هیت ، پتر یی
هوبرین یی دهه لیزارتنا خودا .]

موردکرن
و . س

- ۲ -

پک و پک چانیت وی ب ئه سمایغه بون ، و وان ئەفرا ئەوئیت کسو
هەر دەم دسهرو بهرینی گوهورپشنی دا به ربخودانیت خو زوی دقه گوهاشتن

- ۳۴ -

دناقبهرا نهمسانی و هنده دیمهتیت دور و نزیك ، ل وی هیئتی دا کو
 بیرا وی و دانشکستا بوری نهعت ، و یا یئنی به ل سهر وی ، جهتی
 خو باش خوش کت ل بهر په چهرتی ، هه که ما دتی کویفه جیت ؟ خویا
 بن حفت کوچکا یا ب سهری و مریوی ، و سهر و بهرتی وی بئی دامای
 بئی وه کی سهر کینه کتی مهزن بو ب سهر شوری زفوری بئت ژ لنگدانه کا نه
 به کسان د گسل دوزمنه کی . . نهفه بهری ساله کتی دووایه کسارتی خو
 دکت بو چافیکه ته کا هوسا ، هه نا سهد نیقه کیت شهقی دا رویتته خواری
 ب ستی ، و دا هزرتی خو کت ، کا ب چ ریک دتی شیت دگهل ناخفیت ؟
 یان چ یهف د هزرتی ب کته رسته و ارسته ی وی ب کت ؟
 و ل بیرا وی به ، گه لک جارا دا هه قاتی وی ب خو یاریا بئ کت ، هه کو
 پروژیت خو ددانانه بهر چافیت وی و دایزیت : هه ی . . هه ی ، هئرا
 نهفه کدنگی دتی هئبار بی خو خونا هه رزه کاریتی ؟

لی دسهر هئیرا هه رتی بهر دوام بو ، و بئی هیئتی چ رتی بو خو
 نه ددیتن بو نف هیفی و داخوازیت وی چافیتی وی مال نه فره کی ، هه ر
 بئنه کتی دا وک وینه کی لی هت ، نهفه هه ی چ نینه ، یاز هه میا هه زتر
 نهوه سوبه هی ل نه رده کی بییت ، دتی چ بیرینه رویتت خو بیت
 شه مزار ، ما ییدی هه بونا وی یان نه بونا وی بو چ به ؟ دمیته ساخ ،
 یان جهنگا جهاییا حفتی پادبیت .

ژ پدختی رۆز هه لاتی نه فره کتی په رنگ نیف ردهش بلند دیت ، هه نا
 ل نیفا جهر کتی نهمسانی شین دپاوستیت .

و ژنوکه یئنه یا گرنگه هه ر نشته کتی شوینا رویدانه کا کهن لسی
 بیت ژیش جاف و بیرا خوب بهت ، و ژ نشکه کتی نه شه و پنی یا نه فری ،
 د کهنه ژیر دلوقاییا یاره کی دکته به چار بیئج بئیکت ژیک به لاف .

بښکائیت وی بیت سست چ بیت فرود ز پتی نه دادعوبران ، لئی پیرا
وی ب دها هزر و نه خمین ل ناشی خو دکرن ، بیی کو سه ره کی ژئی ب
به ته دور ، لئی دگه ل هندئی گه منته فنی جهندی ، نایب مروف چ ده لقا
ز خو ب گهت و ل چ جه و چاخنی هه بیت ، دور زوی کیمتر ژ سه د
مرا به زنا خو یا زراف دشلکانه ، بو جهتی هه ر روژ ، دم نیقاره و نه و
فنی جهندی قهنج دزایب ، پستی دوباره کر نه کئی نه فنه بزیککی دو سالا
نه کیشا ، هزریت شقیدی ههول ددهن خو ب کیشته پانانی ، به لئی قابل
نایب ، چونکی بیک بریارا دای و بی زفرین ، دویرانی هه ر یا تهنگ
دبیت و ههرد و ههف باش دنیاسن ، به لئی نیاسیهک ژ توخییت دبستی
هیچ نابوریت •

چهند بښکافه کیت دی و دئی چهپ دوت بو دور گه می باغجه می به لئی
وه نه کر ، هه ر هات •• هیش به ریخودانیت وان ب بیک نه که تینه ، به لئی
بیی بیک دو دبین ، ب چه به تیغه دگه ل خو گوت : « چ بیی نه بیتی وئی ژئی
بریارا دو ماهی بی یا دای ، هه که پا ••• » ب نارایه کئی سه بر هه ر بزیک
دبو ، وی ژئی پتر خو به ره هه ف دکر دا بریارا خو بینه جه « بهس کی
د بیت یا ژبه ر من هیغه دهیت ، وی به خو باور نه دکر دئی هو یا ب زه پراف
بیت نه مازه دهنی گوتی :- « نیقاری باش ، ••• ب کوتهک شیا به رسقا
وئی ب دوت : « ب راستی من زور بیی خوشه ب هه نالییا من قابل ب بی ،
سه ر و چانیت وئی دئی بزئی ب دمه کئی خودایی بیت هاینه مانج دان ،
د به رخوراجونه کا ټنگجار بیی توخیب ، دهمستی چ به رسف نه دبین ،
زفری و گوت :- « ب ټنگا هنده هه فالآ نه ز شیا م پتر ته ب نیاسم ، بهوره ،
هه که من هنده زانبار بیت گه لهک که سانه ژته زانین ، لئی دگه ل هندئی

سادمانیا خو ب نیاسینیا ته دیار دکهم ، و ل بهرامبهر مهنده هوش و
 سرگردان بو ، وانا وی هه می کوتجیت زیانا وی یق دروهن کرین ،
 و ری نه ما بو چ چهپ و چیرا ، « نهزا دینم تو زورقی شهرمینی ! نه ز پ
 خو مروقه کا نویخوازم و ل نک من قهده خه نینه دگه ل هه می کنا پ
 کهریم ، و هه ر وه کو دنیا ناسته نکا شهرمینی لا ب دههت ، قیرا جو و
 گوت : « دختوری من زمیزه نهزا یا شیرت کریم هه ر روژ بقیاری
 بیاسی ب کهم ب بیا هه تا باغچی گشتی ، هه ر چه نه مه نو تو میله کا نوی
 زی یا هه می لی هه ر وه کو تو دینی ، و بهری کو بهری خو زباغچه می ب
 زقرینیت ، شیا خو دناف بو شایه کا نیریکرا بهرزه کهت ، گه لهک نه ما
 مهنده هوش ، بیاختی ل جهن وی زا پویهک دینی ، دهستی خو ب په زیلی
 ل بهر درنژ کر بو .

هه و نامه ی کتیب
 * * *

وینه کئی دامای

جلال مصطفی

ل فورنتی زوری بی مهزلی ل ناف جهنت خو یا دریز کری بو ،
دو لحنفکیت کفن ب سدر خو پراکشابون ، لمنسی وی بی گران د
خوهنی پرا تپش بو ، تراره کئی نافی ل نک بالکهنی وی بو ، زهلامهک هانه
نانه دنی بی توره و نانیجاف گری :-

• جهوا دلی نه گرت تو بهری وی زاروا نهشارهزا ب دویه جهنت
بیالی ، وی کجا وه کی گوله کئی بو کهره کئی نانی ب که یه دناف دهسیت
خه لکنی بی بهختدا ، بلا هوبن رفق ب بن ژ برسادا بهس کچ یا دخانیکنی
خوته بیث ، ج نایث پس نه عینه سه رمه ... شهرم ... شهرم ... هدر
دهنی گوهد ل فی دهنگی بوی بی جانیث خو ز سدریک راکت ، خودانی
دهنگی نیاسی وزانی منیری ونیه ، بلهژ لحنفکا خو ژ سدر خو هانیت و
رابو سدرخو هندی جانیث خو ل وارا گبرانندن کهن نه دیست ، دفا
پایتهغه و ددویف پرا دهر که فیه ژ دهر فانی بیست وی هاری نه گرن ،
هندهک پوندک ژ جانیث وی هاته خاری و بیهنه کا کوبر هه لکشنا ، دست
دا دهر سوکا خو ، خوه و پوندکیت خو بی فوالبن ، ههست ینکر کو
گهوریا وی یا هسکه دستنی خو دریز کره تراری نافی فرهک لیداو خو
دریز کره فه و لحنفکا خو کیشا سدرخو و جانیث خو دانان سهریک ...

★ ★ ★

ب رتفه بابیه کئی نهزی دهات خو د سهر و جانیث ، گولنی ، وهر دکر
گوهنت وی دتهزین و سهرنی دفنا وی ژ سهر مادا سور بو ، بو فچکا خو

نهوا گوریت رسی و دستلوینکیت زاروکا تدا ژ پشت خو دانا و دست
 هائیت دوسو کا خو یا سبی باش دسر و بنگو هیت خو بیجا و بوفچکا خو
 هه لکرته نه و هازوته ربکی ، هه چهند یا ب له ز ری بو داکو زوی جهن
 خو ل ناف بازاری ب کهت لی هنده جارا پیت وی سمت دون جاخنی
 هه فساری هزرت وی دهانه بهردان و نهو بازاری ل بهر وی وه کی خهوا
 اینهانی دینا یشن جائیت خو ، یاراست هیتا وی بازار ب چسائیت خو
 نه دیتیه نهو مالا وان هائیه بازاری ب ناف بازاری نه که تیه ، هه دایکا
 وی ل بازاری دگه ریا و بالائیت خه لکی دکرن و نیقاری هنده ک پیتیت
 مالی د کپین و دزقربیه ، لی دومی کو هیز مالا وان ل گوتدی جارنا بابی
 وی ب شول د جوبازی و بو وی و برای وی هنده ک فاک و شه کروک
 دینان و گهله ک ب گه ریا بو وان به حسنی بازاری و سویک و دکانا و
 خانی و ناهیت بلند و رنگیت نورمیلا دکر ، لی یا زهه یا پتر سه رنجا
 وی رادکشا ، رنگیت جوانیت به وک و جلك و یاریت زاروکا بون ،
 هنده ک جارا فان هزارا نهو دوبر دبر و دایکا وی یا نه ساخ و بیچاره ژ پیرا
 وی دبر ، زبیر دکر کو وی دایکا خو و برای خو یت هیلابه ب تسی
 دوی خانیکی بی سه روبه رفه و قهسا بازاری گری دا نانه کنی بو وان پهیدا
 ب کهت • دیت فی زبیر کرنی خوشیه ک ل نک پهیدا کریت ، لی گهله ک
 نه دکشا و نان هزارا جاردک دی خو لیکداده و پیکفه هیرس دکرنه
 سه ری وی •• دهانه بیرنی کا جهوا شقیدی شه نه کا دربزو گران و تزی
 روندک ل هندا ف سه ری دایکا خو بر به سه ر ، نالینا دایکا وی تزی گو هیت
 وی دبو •• ناخستیت وی یت وه کی گری د هزارا ویدا دزقربین : • کجا
 من نهز جوم ، نه خوش و بیچاره بوم •• تین د من نه مایه چ شولا ب
 کهم •• برای ته هیز بجویکه •• مه ج ژ بابی ته نه زانی •• مه کهس
 نینه دانی هه ما نانه کنی بومه پهیدا کهت ، هینگی وی ب دروسی دزانی کا

دایکا وی یا ج دینیزیت لئی نهغه همی ل ردهخه کی بسون و بایسی وی ل
 ردهخه کی ، همما نائی وی ب تتی بهس بو داسه و زنوی بریشیت وی ب
 ههرفنه و پیلنیت گریه کا کهل ژ سینگی وی دهرکهفن و وه کی یاربه کنی
 مهزن دگه وریا ویرا ناسی بیت * بابو ... پستی ته نسیم که تینه قسی
 دهراشی ... نان ب دست مه ناکه فیت جلگه کنی نوی ل مه هزاره ... بابو
 نول کویفه یی ... ناخ بابو ...

سه ری خو بلند کر زانی یا تیزیک بازاری پوی ری نه دا روندگا ب
 هینه خار ، پیت خو سفک کرن و چو دناق بازاریدا ... هه ر بیج - بیجه
 خه لک بی خرفه دین ، هیشنا بازار گهرم نه بویه ، هنده ک بچویاک ل سهر
 قودینکا دپویشینه هه ر ئیکی سندوقه ک لهو سینگی به و جائیت وان یی
 ل هندئی کو ئیک بهیت نک وان پتلا فیت خو بویه ب که ت ... هنده ک زه لام
 ئی هه ر ئیک ل بهر عه ره بانه کنی دراوه ستیانه جلگیت که فن و نوی
 ل سهرن ... ژ ردهخ وانغه هنده ک کچکیت د ژین ویندا ژ ردهخ ئیک فه
 دپویشینه هنده ک گوره و بلوز و دهستگورکیت بچویکا ل سهر بانه کی
 دانابه بهر سینگی خو ... ما راوه ستیای وه کی مروغه کنی ژ خوب شهرم
 نه زانی دئی چ که ت .

وه کی دینا هه ر ل هاویر خو دئیری : « ئها نهو کچکیت هه نئی ژئی
 وه کی منن ... نهو ژئی دیاره د ژار و به لنگازن دئی چم نک وان روینم
 همما نهو چ دکهن نه ز ژئی دئی وه که م ، ...

نهغه جارا ئیکتی به کجا وی ژ نک دجیت هندی ل گونسدی ژئی چ
 جارا ژئی دویر نه که تیه ب تتی جارنا دجو مالا خالی خو لئی گه له ک گبرو
 نه دبو ... نهف کجا ب زاری و زیری ب خودان کری و هه ر ژ بچویکاتی
 بایج وی گه له ک دقا و چاقی خو ددایج لئی یستی بایج وی نه مایه ل مال ،

همی دوما یا دامای بو ، خولکئی خو تیخت بو .. دیمئی وئی بیی گهن و
 بشکورینت وئی بهرزه بون ها ته ته نهو کچا ب ناز و بهردلکا دایباا نهوه
 کون سیندی یا ژ مال دهر کهنی و بهرف جهه کئی بیانی چوی، زبهه هندئی
 دلئی دایکئی دسه نه ساخیا ویرا سهه ناوازه دگوتن ، قهه رحه نی قئی
 نه دکهت ، هدر خول سهر جهی وهر دگیرا و دبه پورا دنالی ، کورئی وئی
 زی نه فرو نه چوبه خاندنگه هئی و مسایه ل نک وئی دلئی وی ناگریت
 ب تی ب هیلنه دخانیقه ، جارنا هندهک زنگیت هه سوینت وان سهراددا و
 زوی دزفرینه فه ، که نه سهر ته نشتا خو ، سهری خو بلند کر جائیت وئی
 ب کورئی وئی کورئی ، هوبر هیت کورئی ، خوزی داوو بهری بمرم من
 تشهک ز بای ته زاییا ، بهای تهز یا دترسم بجم و وه ب هیلم بی سه میان
 ب تی دئی کافکیفه بینه لانه نه بینم بو کچا دوازه سالی ب که قیسه
 کولایت خه لکی ، وه ختی ناخما دو ماهین گوتی بیها وئی تهنگ سو و
 پوتنهک دجانانا زفرین ل پیش ووه کی بهره کن لیهان ، ج جارا دلئی وئی
 هنده نه چوبه گریی .. بهری خو ز کورئی خو وهر گیرا و لجهفک باش
 د سهری خو بیجا و دلئی خو زگریی دهر پور کر .

روژ بهز نه کئی یا بلند بوی .. نااا خو دادریته وارا .. بیچه کا
 گهرمانی ب لهشتی ویدا جو خاری ، هدر بیج بیچه خه لکئی قهستا بازاری
 دکن هندهک بی دکایت خو فه دکهن و هنده کیت دی ییت دجه سهر
 کوریت خو ، جائیت وئی ز خه لکی فه ناین ، نهو تشیت بای وئی به حسن
 کرین همی ییت هینه یینن جانا ، کومه کا کچکیت دزین ویرا و مه زشر
 دبه پورا بورین ، جائیت وئی رک و رک مانه بقیه .. ج تشتی هوسا سهیر نه
 دیتییه ، کراسیت وان له پشت جوکا و لنگیت وان دپوسین ، بیقییت وان

وہ کی کولہکا دسوپن ، سہر و چائیت وان دسی و حولینہ و پشت
 چائیت خوینت شین کرین ، ہەر ٹنکی چائتہ کا کہ فلی یا ب ملیفہ ، وہ کی
 دینا چائیت وئی مانہ یقہ :- « وئی مسائہ فہ شہرم ژ خو ناگہن د لنگ
 رووس و سہر کزول .. جہوا دشین ب فان شمکیت چم زراف و بلند ب
 پٹفہ بچن ؟ جہوا دایابیت وان دہیلن ہوسا دہر کہ فن ، پانی باہی من نہ
 ہلا ہما دخانی ژئی فہ سہر کزول بچم .. » وان کجکیت ژ رەخ ویتفہ ہند
 پٹک نہ ددائی تیر بہرئی خو ب دہن تشیت ٹہتیکہ ہەر ٹنکی ژلایین
 خوفہ بسیار ژئی دگرن :-

— مالا ہووہ ل کیرئی بہ ؟

— ٹہ فہ جارا ٹنکی بہ تو دہیہ قیرہ ؟

— دایابیت تہ ساخن ؟

تہو دہمەك بو مال زبیر کری و کہنی بہ سوچہ نئی د گہل وان
 کجکا .. کہ یفا وئی ب دیتا بازاری و تشیت جوان و نوی خوش بو ،
 لئی چاخئی بہ حسی دایابیت وئی ہایہ کرن ناف چائیت وئی ٹیک چون ،
 ہەر وہ کی دلئی وئی گفاشتی نزائیت دئی ج بیزیت ، نہ تہو و نہ کہستی
 دی ج زبائی وئی نزائن .. ہما ہند دزائن یی بہرزویہ .. یی ساخہ
 یان تہ ؟

تہف بسیارہ ہمی جارا دہییت یی بہر سف و دیتہ سہرہ کانیا
 دوندکیت کہل : « ما کہنگی دایک یا ساخہ ، نئی تہو ژئی ب ریزا
 مریاہہ .. نہشیت ژ جہنی خو ب لقیٹ .. »

— کی مایہ ؟

— نزا •

— کی م... ر؟

— نزا •

— هر دو د ساخن؟

— نزا •

— نزا!؟

«دی بهس بسیار از من بکنن فی هوه سهری من گینز کر جیروکا من
یا دریزه و همی ب روزه کنی و دووا ناهیت گوتن •• یان هه ما نه ز نه شیم
هندک تشنا بیژم •• ب هیلان دا تشنیت خوب فروشم •• تشه کی بو مالا
خو بهم یان دایکا خو یا نه ساخ بهم جهم نوژداره کی •• خودی دزایت
نهو د ج کراس دایه •• زرمیلهک ب له ز دبه پورا بوری نانا جو کال سهر
لیقا جادی زبهر تاییریت وی بی جاره کنی فیه شی سهر و جاف و تشنیت
وان ، دهنکی جفینا بلند بو : بوی بابو سو ج و ماناکهن؟ چ ختم
ل هوه به •• شه نه کنی بی شیف دهنی؟ جلکیت وان و هکی ییت مه
دبر تکیه؟ دناق مال و مرویت خودا تین؟ وان چ هسی تر دویا این
هدیه؟ •• ••»

هندک مروفا خو تیزیک دکرن و نهو تشنیت ل بهر سینگتی وی
رادکرن و ددانان •• دلئی وی خوش دبو ، هیفیهک ددلیدا گمش دبو کو
دی هر هندک یاره ب دست کهئن و رینجا وی و دایکا وی ب ناقیندا
ناچیت ، لی جاخنی بسیار بهائی فان تشنا زنی دهانه کرن ل سهر ملیت خو
دزقیرین و چاقیت وی دهانه ل هه فالیت وی چونکی نهو فی جهندی تر وی
باشتر دزانت زبهر کو بهری وی فی شولی دکهن •• جهند تشنهک فروتیا
که یفا وی خوشتر لی دهات •• دو سنی جاره کا یاریت خو دهه ژمارتن و
یاشی و قورمجا بدن و دکرنه دپاخلا خودا و گهرماتیه کا دی ددا له شی
وی •

روژ تیرا خو بلند ببو بهری وئی که نه زوردانی و هیدی هیدی خو
 ژمی واری دوبر د تیخت ، هینتا دایکا ، گولنج ، یا لسهو ته نشتا خو
 رازایه . . . لجنکا خو زسهر خو هانیت راو پوئسته خاری بالا خو دا
 دیواری ویت خو دریز کرن و لئفا لجنکی گرت و کیشا سه ریت خو
 جار دنالی و جازنا زی دستن خوب سهری کوپتی خودا د هینا خاری و
 بشکوپینهک ل سهر لئیت خو بیت زهر و پیتی چند کر : ، دای گوری خو
 ب خهم نه بجه بینه کا دی دتی خوشکا نه ژ بازاری هینهفه و دتی بوته
 شه کروکا و تشیت جوان هینت . . . یاراست دتی وئی نهفه نه دگوت
 بهلنی دقیا دتی کوپکی خوش کهت : - داین چانیت من ناری بسن هیز
 جولا که تیه بهر خهم و خیالا . . . بتنی دناف بیابادا . . . بن بهخت زوپن ،
 هه که بابی نه ل مال پایه هوسانه دبو . . . سهری وئی پک ما ب دهریشه :
 ، شه کروکیت چ و فوزلثورنا چ ؟ دبیزمه نه نهفه جارا دو ماهین بیت . . . نه
 و بیت جارمک دی ، گولنج ، ز فی خالی دهر که نیت نه گوهدلی بو ؟ ! . . .
 دنیا گازی بکهت لنی هه لانه نی میری وئی جارمک دی زینس جاسفا . . .
 ههردو دستیت خوب چانیت خو فه نان ههست پنی کر کو ده سبت وئی تهر
 بون . . . خو دریز کرهفه و سهری کوپتی خو دانا سهر سینگنی خو ما
 دهرزیت ، گولنج ، دا و چانیت وئی جونه سه ریتک .

* * *

هینتا هه تاف زهرک ل سهری چایی مابو رابو فه و خو دانوتا و تشیت
 خو نیک وهر کرن و کرته دناف بو فچکیدا و لئکیت وئی ب سه ریتک فه هانیتن
 و باش گریندان و کاری جوتی کر .
 — هینتا زوی به ؟ . . . هه ناله کا وئی گوتنی .

— خوشکئی نئی ملامه یا دوره و دایکا من یا نه ساخه و ب تستی یا
دخانیه ••

بوفچکا خو هایتیه پستا خو و خاترا خو ژ هه فالیت خو خاست و پستا
خو دا بازاری و و ب چو ههئا گه شیه بهر بهری باژی و ژ بهر چاچین
خه لکی لاناو و دستنی خو بره باخلا خو پارست خو هینان دور و دور
هه زمارتن و بهری خو دایک و بشکوری و جازمه ک دی کر نه فیه د باخلا
خودا و هه ر بهن بیهه دستنی خو دانا سر دا زئی پست پاست بیت کو
نه گه تیه — دا زوی ب چم و ب گه هه دایکا خو سینتی زوی دئی
بهمه لک تو زدا لکی و دهر مانا بو کیم ، ل بزرک مال زوی خو ژ پارا
پست راست کر و دستنی خو ب نه تیا خوتا هینا و خود ژئی نه مالشت و
و بیت خو سفک کرن و نه مال کر ••

گه هشته ناف دهری دایکا و بی با رازایه و سهری برایتی وئی رسن
ل سر سینگى •• نه نکیت وئی سست بون و بی خاف بون •• دایک
وئی دسینگیدا خو هه لایت که یقا بازاری و نه لک و پارا هه می ژیر کر و
بوفچک ژ پست خو بهردا عهردی و ب خورنی خو گه هانده لک دایکا خو
دستنی خو دانا سر نه تیا و بی یا گهرم بو •• ترسا وئی کیم بو •• بینهه کا
کو و هه لکشا •• دایکا وئی چاچیت خو ز لکرن و گرنزی •• دستنی خو
دستویین ، گولین ، نالاند و کیشا ب لک خونه و ب وان لیتت گهرم حاجه
ل سر نه تیا وئی نه خشانده •

— کجا من تو هاتی ؟ نه فیه جهنده نه ز دهر رانه دا •

گولین دستنی خو دا باخلا خو پارا ژئی هینانه دور و دانه دایک
خو —

— دادنی سوبه‌هی دئی ته بهم دختوری ..

دهستی خول سهر بارا کفاشت و جازمک دی کچا خو کیشما پ نک
خوفه :-

— دایق ئیسی دئی من ناگربت ته قریکم بازاری ، نه ز باشم و
سوبه‌هی دئی چم سهر شولای خوفه ..

★ ● ★

دهنگی هن و دهنگی مه

صدیق شرو

بدری دمه کیله گهله کی دریز هنده نغیسیت تالره ل سه لایخ
ملله تی کورد رویدان و دگه لک دهرفته تادا ، نه سازه درینکا هونهری دا ،
گه نجیت دلسوز بی خه یاتی مکن بو بالدا نا خیر خالا پیشکفتا زمان و
توری کوردی ، و ما دیار دیت بو ای کسی ل دوق فان نشتا بیجیت
کو مهیدانا توری یا بهر فرمه بی و بیجی جی بی گرتی ، و نیک زینقی
وی وهرزی جیروکا هونهری یا کورته ، و ما دیار بو کو گه نجی کورد
زی بی ب سه بهر همنی عهرمی و بیانی هلی و شیا دیمه ن و رویدان و
لغلیسیت و ولانی خوب گه ته بابت کو تاما کورده وار بی زی ب هیت ،
کاودان و دست و داریت فی ملله تی و زیانا تحمل و نه نه ناها مروقی ،
بهرتنا جهراگ و دلا همی کرته رهنگ بو جیرو کیت خو .

و نه ز دینرم نهف لایح هونهری نه بی قهرسیه ، لی دفیسا مهزل
بیت و ب و درار ب که قیت ، نه بیته قهواره کی قهرس ل دوق دهمی و
جهی . نه ز شته کی دینم مخاین گهله ک بی مشه به ، نه و زی مه و گه
همی جیروک نشیت مه ، جیرو کیت خو ، نه دهر تیختیه ل سه

بنواشته کتی موکوم یان هرزه کا هونه ری و تاپه نی ، یان بسپوری دفی
 بابه تیدا هه بیت ، به لئی نه ز دشیم بیژم فنا کومه له چیرو که ک یا ده رتیختی
 و بستی هینگی بیت داوستیان • نهوان جوان دهستیکر و رتکا خو
 نه بری ، به لئی کسه تن و هیقیدارم نه ز یی خه له ت بم ، کاری نان گه نج
 ناهینه بهرزه کون و دم دتی نشانا خو بیغه کات •

- دهنگی مه - دهرفه ته که کو بهرهمی جاخی وهرگریست و ب
 گه هبیت ، من دفی نه ز دو چیرو کا کو - دهنگی مه - د زمارا درئی دا
 به لاکرین ، هنده تیپیا ل سهر بیژم هیقیدارم بابه کتی ب ده ن •

۱ - هئارا ترش :-

هئارا - محمد سلیم سواری - پرته که ز جهرگی وولانی ، کوپری
 گوندیه ، ب شیوه کتی سهر که فی شیا هنده رویدانیت سفک ل ناف
 گوندیا ب که ته بابه ته کتی ب سهر که فی بو چیرو کا خو ، ل قیره من
 نه دیت باشیت وی ریز که م ل دوف تک هه چهنده کیماسی کیمسرن ،
 زهر هندی تیپیت من دتاپه تینه •

هندی تشی ترشه ، یی ساخلم نه بیت خارنا وی بو خرابه ژبه ر
 قی جهندی که سی نه ساخ داخازا وی دینه تشتی ته زی و ترش چونکه
 هئانیت وی دقرانجن ، چیرو کفیس یی ب سهر که تی بو هه کو گوتسی
 زستان بو دهمی داخازا براین (محتی) بویه هئاره کا ترش ، چونکه وی
 ومختی قیقی ته زی نیه ژبلی هاری و ههمی مالا زی نیه ، هارته دوف
 خاله تا (عیش) هنده پیره زن دهه لگرن بو دهرمانی ، به لئی نه سهر که تا
 وی دگهل (محتی) کو ومختی مزه مینا قیقی یی مشه به هنگی هئارا ترش
 به لئی خونیه ، به لئی وی دفی کو مه به ستا خو بیخته سهر وی کاری یی

ب هیلته ل هیقیا زنگا کو دہیک و خوشک ب چنه مزهینا و نهو رینگه کا
دی بگریت یا فہرتر ز کاریت تایبہتی ما دی بو چ نهو تھنگ ب کہلمی
فہیت ؟ دینزیت نہ

۱ - گیانی وی کریمه میقانی نالک و بالیفکی ، ہندی میقانه گہلہک
نامیت ، گوت میقان بانکو تیشا وی یا سفکہ چونکہ میقان ہندہ
جارا نیف روژی یان سہتہکتی یان دو روژا دمیست ، مروف
نہنیت فہریت کا نهو نساخ دی چہند مینیت ، بدلکسی سالہکتی
ہدیفہکتی ، ہەر نهو دینزیت : « نساخیا وی گہلہ کا گرانہ » .

۲ - چاقیت خو لہر ٹیک ہلاندن ، ل قیرہ [چاقیت] بانکو ہەر دو
چاق ، و ساقیل دیسہ کو چاقہک ل سہر چاقہکی ہلاند ، دقیا
گوتبا « چاقی خو ل سہر ٹیک ہلاندن ، مہ بہستا وی ہەر وپشیت
چاقی ل سہر ٹیک پراکرن •• زلقواندن ••

۳ - خہونہ کا کریت و گران خہون بہ دکرین ، چونکہ خہون نہ
تشتہکتی (مرئیہ) ب دیتہ ، بدلکی کریلون مروف دیست ، نهو
تشتی د خہونی دا بہکتی دکرین ، بہن خہون ب خو •• گرانہ
خوشہ •• نہخوشہ •• ب ترسہ •

۴ - یہیقا « چاق » سہیدانی ہیزا گہلہک یا ب کارہینای وہ دیارہ کو
نهو داخاری « متأثر » چاقایہ ، گہلہک درا پشٹی نہ دکر نہ

« ہہ کو محی چاقیت خو » ، « ٹیک سہر چاقیت وی » ، « ب ناف
چاقیت دہیک وی » ، « لہر چاقا ٹشکہرابو » ، « دہرسوگا وی
ب سہر چاقادا ہانہ خاری » ، « ہلامہتت مروفقا ہاتہ پشٹی
چاقا » ، « چاقیت خو دانسانہ سہر ٹیک » ، « ل گہل ہندی

ل چائیت ، نهه جارا ل بهر بهرئی نیکنی بیستی گوتسی ، چاف ،
هدنا کو بهر بهرئی خو ب بهیفا ، چائیت ، بیج دائیخستی .

۵ - « بلقه بلقا روندکا ، نهف دمنگه بیی زینده به ز رود کیت نه ساخه کی
هه که روندک کیم و ب زوری ز چائیت زه لآمی ب هین باشترا
« دو روندکا خو بهردا دچاییدا ، شونا ، وهک تاقیت بهارا هاتنه
خاری .. « ما بیچک بو که سن نه شیا گریا وی راوستینت . ول
جهه کئی دی جبروک نفیسی گوت ل مهر قانا پشتی بو واته روندک
ل مهر رویت ویدا ناچن بهائی ب ره خنی چاییدا .

هه زئی گوتیه کو سهیدا ونه گره کئی زفت و شاره زایه دشت
ب چینه ناف دل و هز ریت که سلانا .

۲ - چهوا با دبیته باروقه

یا راستی باهتئی کاک ، هشیار ، ی گهله کئی خو ججهه و گریه کا
نالوزه ل ناف جهر گئی ملله تی دا یا کو روز بو روزئی نالوزتر لئ دهنیت ،
سهیدای پیشکه تهک باشیخت ، دنیا نفه کئی راکهت ، تافه کا مهزتر دانا
ل شونئی ، بهائی بیی هشیار بو ل دوف نائی خو دومی پیجهمیای کو هنده
تشتیت ههلامی ملله تی گوهر گری ، ز زیندانا ناغای بهردا گره تیخسیرئی
بیر و باور ریت بیی هفا . سهیدای ل گهلهک جهه دیمهن و رستیت ریلک و
پلک ب کار هیناین و ناسته نگه کا مدزن شروفه دکهت ، بهائی هنده تیپینی
من ل مهر هنده کو مقایه کئی هونه ری زئی چئی بیت :-

۱ - دم نه راستی سهیدا بیی هائیبه خاباندن ز لایج دومی فه گهلهک
دیمه نیت نه هه هه ر بیی دگر تین ، دبیزیت :-

« گوندیا بیی دایه بهی ههف و بیی دپونکیرا دجهه ناف ناناری ، »

واته کو خه لک چون ناف نفاڅی ، پاشی دینزیت « شقایې په ز نه بر بو
 چهرتی ، ما نه م دزاین کو شقان په زې بهر ددهت پاش خه لک دجته شولتی
 خو ، دسا گوت « ناغای گویاله کئی دده سنی دا و پتی ل سهر کور سیکه کئی
 روشتی د ناف گولستانا بانجه ی دا ، باشه شقایې په ز نه بهر دابو ، زه لام
 جو شقایې بېت تک ناغای ما چ دده من سالی بو کو ناغا هوسا زوی ز دهره
 روینیت ، هه که هاین بیت ، معناری گه من بیت هاینه دورین پا چهوا نه و
 دینزیت « نه ز نه زئی ناغای ل ناف گه منی . . . » یان « من بهر بهر کی
 نفاڅی په زئی خو بره ناف گه منی مامی « یوسف » .

۴ - لیکدان و روانه کړن :- دینزیت گوندیا پتی دایه بهی هه ف و پتی
 د پیکیرا دجته ناف نفاڅی له بوجی مروف هوسا دینز کړن . . نو یستی
 دینکئی یا دجن ، یا ما دی دیکیرا جن ؟ ما هه وجه به دینزیت یستی
 دینکئی یا دجن ؟

دینزیت مهر و مهر پیر . . . مهر پیر نه یا ل جهتی خوبه چونکه
 جوتباری و جاندن مهر پیر نه بیت ، دسا گوت ناغای کاری خو کربو و پلا ف
 کړنه پند خو و پتی راستی دانا سهر پستا شقایې ، باوه رنه که نه ف نشته
 جاره کئی ل ناف مله تنی کورد رویدت ، نه ازه ل گه ل شقایې ، چونکه
 هه و هه په یومندیا ناغای و شقایې یا باشه ، دسا نه و گوت و گویا
 شقایې کړی ل بهر بهر تی (۷۰) دفا سهر نه زمانتی (یوسف) ی هابا
 کړن نه ل سهر نه زمانتی شقایې ، چونکه دا « یوسف » ب هیز تر بیت
 ما شقان ج مه جوړه هوسا شروفه گوت ب خو پین .

ل دوماهی هیفدارم منایه ک دخی گوتنا من دا هه بیت بو براده ریت
 جبروک نفیس .

ٺهف هوزانه ٠٠٠ چ دبیتزن

تیلی امین

ژ دل شاد و بهخته و هر دیم ، دهمی دینم چند هفتالیت توره فسان
ل دھوکا گنج د کارن ب هینمی و بیدنگی و شاره زایی ، نافراندنی
دکاره کنی نه دمی دا ب کهن و دهرافه کنی نوی و بر هیز به رده نه سهر
زه قینت نه دمی کوردی • هینخازم - دنگی مه - دنگی خه مخور و
دلسوزیت په یقا راستگو ، که هه نا نهو کاریه دو جهنت فلا د کتیخانا
کوردیدا پر کهت ، ل هه بازره کی ، ل هه گونده کی ، ل بن هه
دار و بهر کی ، د کوردستانیدا ، ههینه ب چرسکیست و دنگ
فهدوت •

هوزانا کوردی زی هه دم مینه فانه کنی هینزا و روی خوشه
ل سهرتی دیوان و کوچکیت روزنامه و کونار و چاپه مه نیا کوردی •
- دنگی مه - د هردو ژمارت بوردا ، چند بهر بهر کیت خوب
چند پارچه هوزانا رنگ و نه خشان دینه ، من قیا نه فان هوزانا ل سهر
سبکی تابلویه کا بهر فرمه ، بو خوینده نانا یتن جاف بیختم ، نه کول
مستا رهختی رابختم •

۱ - ژ بو ته یه شهختین :- هوزانا - عبدالله چندی -

شرینا من

هه‌ی پهری یا بهر دلی من

بلا ل خه‌لکی ناشکرا بت

بلا بزانی ..

ب فنی ناگه‌نی یان راگه‌باندنی ، براده‌ری هوزانغان ، هوزانا خو
دهست بی دکهت ، دفتن پهرده بوشیا رازه‌کن ب هه‌لیت و ل یتس
چاقیت خه‌لکئی ده‌نییت ، هه‌ز دکهت نه‌نییه‌کئی ددلی خودا فوش کهت و
هه‌مییا تیگه‌هینیت که دگه‌ل دوسته‌کئی ، یاره‌کئی ، یا ژره‌نگئی به‌رییا
هه‌قه‌یمانه ، سۆز یئگه‌ به‌ستینه و دگه‌ل هه‌ف د هه‌م مه‌رام و نیازن .

براده‌ری هوزانغان زیده‌تر به‌سنا نه‌تینا خو دکهت ، زیده‌تر دخزیت
که‌راتی و دزوار بیلانی نه‌فینی پانچای و هیلین دناقدای فهدای بو خه‌لکی
نیشان ب کهت و ناشکه‌را بئیریت :-

من تو دفتی ... من تو دفتی

رهنکه نه‌ف دان بینانه (اعتراف) نه‌ف ناشکه‌را کرن بی چه‌ب و جیر
و هنده‌روه‌ن و دیار ، رهنکه پهنکه‌کئی به‌رهنگاری بی بئین ، یان ده‌ستئی
کیم قایلین و ناماده‌بون بو به‌رهنگاریا هه‌ز کئی ، که هه‌زا نار بیه هه‌زا
باشکه‌فتی بیه . هه‌زا ته‌به‌سه‌ری و گمراهی بیه ، که هه‌ر دم سنوریت و وکم
ل ناهه‌را نه‌فیندارا ، ب هنده‌یاساین قه‌مای ، ب هنده‌شپوئیت پهنگا و پهنک
نه‌فیندار دگه‌ل هه‌ف به‌راه‌به‌ری به‌ک بین . هوزانغانی مه‌ل قه‌زه کینه‌ده
ژان سنورا تور به‌ژان یاسایت دژی به‌خته‌وه‌رییا نه‌فیندارا ، له‌وما
به‌کراست ناگه‌هیا خو بلند ده‌لاوبسیت . بشتی قستی به‌راه‌به‌ری
هوزانغان دگه‌پینه هه‌لوسته‌کئی دی ، که نه‌ف یاره نه‌هند پته‌ب
نه‌فینداریت خو دکه‌تن ، هه‌ر وه‌کی ژبه‌ر دپقین ، یان خو لی قه‌دشیریت
و کوسپ و ناسته‌نگا درنکیدا ده‌نییت ، راستی هوزانغان ل قه‌زه دکه‌فه

دزانیه کئی نه گینا چ مانا تینه ، یار خوب گوهوریت و ژبهه شسخت ب
بیت ، جار ب رهنگن که واله کی ، جار کوچهره کی ، جار ژبی روباره کی .

گهر تو بیی تهر و تهوال و بفری
گهر تو بیی کچ کوچهری و شسخت بیی
گهر تو بیی روپارک ل بیابانی و قیرا بچی

د فان همرستی مالکانا ، هوزانقان د وینه گرتیدا د گهل بیرا خسو
ب سهرنه که تیه بو ؟ چونکه زیره هوزانقانی بومه خویا دیتن که نه فیندار
هند ب نه فینا خوفه نویسیایه چ تحت ، چ گوهورین نه فینان د گهل دودل
ب بیت .

دومی دهمینه سهر فان مالکا ، مروف زیره هوزانقانی هزار دکات
- نو فیایا و با - دئی هنده حاله تبت تعخوش و دلته نک بهمن گات که
نه گدر یارا وی ب که فته تیدا ، کاری ل نه فینا وی یا دزوار ناکات ،

لی چ ، هوزانقان سنی حاله دیار کرینه ، که همر سنی زیده تر ناگری
نه فینتی بر دشارینن . نه خاسمه مالکا دو ماهی کئی ، روباره کئی تیر لاف ب
به ربه کا تهنی و هسک دابجیت . لاف ل بهریتی مروفی پتر ب نک خوفه
دکشیست ، نه کو دهیلبت مروف ز نه فینا وی تیر ب بیت ، سان ب بینه
نه گهره کئی خهسار بیی و نه کو هوزانقانی دقت بیژیت :-

دل بهرا من

نه فینا ته نه یا نووه

دا نه ز بیژم

ههر ز فان مالکا خهبالا شعری که بهک ژ ستونیت شعرا چاکه دکه فیه
خوارتی و شیویه کی به کسهری و بریساری خسو ل جه ددهت نه ف

شیوه زبده تر روهن دیت و هوزانقان چهند دروشمه کیت ناسگری و
زارفه کری بلند دکهت دهمی دبیزیت :-

هندي دلويه کا خوويني

دلشي مندا ماپتن

نه ز وه نه گهم

پس و چه پهل تلا خو دريز گه نه ته •

نهف ماکه و عنده مالکيت ل دوی هوزانقي و درد گيرته مهر شيوئي
به خناني و به يفته کا ناسايي •

هوزانا - بوته يه منه ختي - قهريزا سوزه کا راستگويه ، که
ددر وني هوزانقايدا قزيبه و بالقه دايه نفيسينا شعري ، مهر چهنده
براده ري به مهره کا شعري دريختيدا نشان دايه و هونه ري په يوه ستا پيرا
شعري دگهل سوزا شاعري دهده لايدا باراستيه و دگر ل فان مالکا :-

کانيا هييا د چاين ته دا نه زي دبينم

روهنه مينا روناها بروسرين •

يا گه شه وه کی هه يفا چوارده شه في ••

لجی هوزانقان نه کاريه سوزا خوبا مه پاس ژئي کري ، ب دروست
به شيوه کئي هونه ري ب کار بنت ، نه گهر ژي وه کو دبينم خون گهرميا
هوزانقاويه ، نه گهر براده ري نهف پيرو سوزه ب هنده و نه نيست مهند و نه
مياشر نشان نابانه ، دا شعره کا ژ نه في پارچي بر هيزتر هته رستن ،
نه اژه هوزانقاني د ته کيکا شعرا خودا يان بينزم ديه يوه تدگرنا پير و
هزريت شعريدا تاقه ته کا هيزا ددر بر يه •

ل دو ماهيتي دبينم نه گهر شاعر نهف لايي مه ري ب گرنگي

وہر گریٹ و ب کارین گورٹنا دہنگ فہانا پہیقا د شعرا خودا ب کار
 بیت ، دئی شعرا کا چاکتر نقیبت و پتر کاری کہتہ سہر دہرونی
 خویندہ واری •

۲ - جرفہک :- ہوزانا ہزر فان :

تہفہ نہ یہ کہمین ہوزانہ ز ہوزانیت ہزر فانی دخوینم یان گوہ این
 دم ، بہری فئی پارچی من سچی چار ہوزانیت دی بیت ہوزانفانی خواندینہ
 و دیتینہ • ہندہک زفان ہوزانا بیت بہری فئی پارچی نیشان دہن ، برادہر
 - ہزر فان - نہ گہر لہزی ل نقیبتا ہوزانیت نہ گہت دئی کارین ز تہفئی
 پہیقا کوردی ہوزانہ کا رسن و جوان پریبت • تہزل وئی باوہری مہ •
 کہ ہوزانفان - ہزر فان - ہندہ ہوزان ہتہ ، جہتی خول فادا شعرا
 کوردی دینن ، ہر و سا من باوہرہ ، ہزر فانی ہستہ کئی شعری ہتہ
 دشتن ب ہتینی شعرا کا جوان داریزیت ، ل فیرہ بہت ل سہر شعرا
 سہریہ • جرفہک • من نہ قیبت و جہزناکم برادہرہ کئی ب خاپیم و
 بہرہ مہ کی بہند کم ، کہ من ب خو باوہری ہی نہ بیت • پار چا
 - جرفہک - ب راستی نہ فہریزا ہستہ کئی شاعرانہ بہ ، ہوزانفانی ہول
 نہ دایہ دئی پارچیندا ، تافہنا خویا شعری تہوا مہ باس زئی کری ب
 کسارینت •

ل ہزرا من - ہزر فان - ی قیابہ ز جافلنکرون و زارفہ کرئی
 تہتہ کی ب نقیبت ل سہر نہمر کرتا یہک ز گور گریٹ شعرا کوردی کہ
 - جہ گہر خوبن - •

بہتی تہفئی رویدانیت ، ہند دہرونی ہوزانفانی نہ ہزانہیہ و نہیہ
 نہ گہری سوزہ کا کار گہر و پر ہنز •

هوزانقانی ل سهری پارچی قیایه ، خه ما ملله تی کورد خویا ب کهت
 و فه گوهریت ، به لئی چونکه نهف خه مه بخو ، یان نهف ههست یئکر نه ،
 نه هند دزواره ، ملله تی کورد هه مپی بیخته گرین و نالین و زاره زاری
 وهک هوزانقانی قیای نیشان دهت ، نه شبایه قی خه مپی ب زاره کئی شعری
 فه کیریت ، لهوما ب هنده به یقیت بی لئین وراودستای دهست بی دکهت .

گریا مه تی . . گریا مه تی

کرمانجینه زوری و ژیری

ب گازی و هاوار و قیری

چ تالانه ؟ . . چ فهرمانه

ملله تی مه . . هه مپی خو هه نه ، مرنا - جه گه رخواین - ی هه
 چه نه زیانه کا مه زن بو ، نه بو خه ما سه ره کی زیده تر بیزین نهف رویدانه
 نه بو نه گه ری ئیکه هزانده ههستی ملله تی کورد ، لهو هوزانغان نه شبایه
 ونه کئی دروست و واقعی نیشان بهست . بو ج ؟ چونکه هوزان هه
 هه ههستی ملله تیه . . هوانقان ب هنده به یقیت دی بو فه گوهریت .
 ب رابا من ، تستی برادهر هزرغان ، بیخستیه نالوزینی دفتی
 پارچیدا ، نهوه کیشا شعری یان دوزا شعرا وی دگهک ههستی شاعری و
 سوزا وی نه د برابه ربون .

زیده تر ل سهر قی پارچی ناچم ، به لئی جهز دکه م کاک - هزرغان -
 نه گه ر تخته کئی نفیستی نهبت ، ب کوته کی نه نفیست ، وانه ، زهحه تی
 ب رستا شعری فه نهبت ، ل دو ماهی نه شیم بزم نهف پارچه هوزانه کا
 خرابه ، به لئی بی دودلی دشیم بزم - هزرغان - ی شعریت جواتر و ب
 نامتر ژفی هوزانی هه نه .

دەمى ئەف چەندە من نىقى ، من ئەدزانی که هوزانا ، چىروکا
 شېرى ، که ئەو ژ دناف بەر بەریت دەنگى مە بەلابویە ، یا برادەر
 - هزرئان - دەرکەت که رایا من یا دروست بو ، ئەف هوزانا کورت ب
 راستى ، هەمى ساخلەنیت هوزانى تیدا بەیدا دین ، هوزانە کا سەرکەفتى بە
 و لا بەنیت هونەرى تیدا ب هیزن .

هوزان ئازاستەى زاروکانە ، بەلئى ب زارەکتى بر مەبەست و مەعنا ،
 ب راستى بىکەمەزاندەك تىدا هەبە . هوزانغان کارىبە شەرەکتى ب
 نىقىت ، ب هەستەکتى جوان و بىکەل دگەل هزرە کا گەشتى .

۳ - « سۆز گولە من ۰۰ بىشکىنى » هوزانا - کەرىم بىانى - :-

برادەر - بىانى - ئى پارچە هوزانى ب هەنگوتە کا - حوار -
 دەرونى دەست بى دگەت ، وە کو بەهرا پەر ژ هوزانغانىت کورد ، دەست
 بىکرە کا ب خەم .

بىشى ئى هەنگوتى دگەل خو ، ب ئارایەکتى دى که شىوى
 چىروکتى دگرتىن ، دىسا حالەتەکتى ب خەم بو بلبلى قە دگوهزىت ، ل
 مالکىت دوماهین ئەف - بلبلى - د د هتە زار و بەرسقا هوزانغانى د دەتن
 ئەف بىات دانانى يان ئانا کرنا هوزانى ل شىوى گوهارتا دەنگا ل جەم
 من ، ئەگەرەکتى سەرکەفتا شەرىبە ، بلبلى ، که هەر دەم دەمەزە یان
 بىشانه بو مزگىبە کا خوش و دلغە کەر ، دەپتەن قەسنا هوزانغانى دگەتن
 دىت ب خەمە ژ - حوارا - پىشى ، هوزانغان ل دوى سەروپەرى خو
 بى گران و نەلبار مەراما مزگىبى دگوهورتىن ، سىماپەکتى - وجە -
 دى دەتن ، بىشانا خىرى و خوشى ، ب خو دگەفتە نالین و دەبرىنسا
 بىشى و گارتدا ، هوزانغان کارىبە دقتى پارچىدا ب هەندە بەیقىت ئاشکەرا

و یی نالوزی و ب نه زمانه کنی ساده و ههسته کنی نازک بهلنی یی دژوار ،
کیشا شعرا خو یان دوزا شعرا خو چاره سه رکه تن •

کاک - کهریم بیایی - وینه کنی تاکانه ، بهلنی یی کنسی یان بیایی
کیشایه ، دغاف فی وینی نیکانه دا نه کهرچ وینه کنی کار که ره ، ج
وینیت دی سه رنجا خوینده نانی ناراکیشن ، ناهیلن خوینده نان زید تر ل
دوی مه به سنا هوزانی ب کهریتن ، وه کو مه بهری نهو کونی ، هوزانا
برادیزی بر سوزه ، واته هوزانقانی ب سوزه کاره نک ییل په یقیت خو
داریزینه بهلنی دگهل فی سوزی کاک - کهریم - نه شیایه خو ژ شیوی
بر یاری - تقریری - یی نیکسهر ، ته مسام قورتال بگهت • نه نه بویه
نه کهریتی نیکچونا خه لالا شعری له هنده مالکا ، بو نمونه ن -

بلبلو ، نی نهزی دینیم

خر بچویکتیت

نهلی وهلاتی دل جهین

بدهک گرینه

نه شه سوزه کاره دژوار و کار که ره ، شعری ته نا داددیزینه ناف
سینگنی خوینده نانی ، بهلنی هوزانغان نه فی سوزی دهریتن ، سه لبقا پوی
به پوی ب کارده هیت دوان مالکادا ن -

گون دئی روینه

نهلی هه لالو ، خهم چلینو

نهک بچویکتیت تو دینی

کهستی ژوان بابی خو نینه

ناذهینی هوزانا کاک - بیایی - موکوم و نیکفه گریدایه ، سه
مالکهک جهی خو دگریت و سه لبقا شعری نه نالوز و گران بییه ، گوهارتتا

دنگا د هیلین خوندهون د گهل بېرا شعری بږیت و ل دوی ب چیت .
 ز لایه کئی دی فه ، هوزانغان دسه رانا شعرا خودا ، خوندهلقانی وه
 تېده گه هینیت که نه و دئی خوشی و په ختیره ریا (بلبلان شاد ، یتکده تن
 ب شروفه کربا مال و کوریت دمه کئی دست نشان کری ، لئی دورد که یت
 - بلبل - دئی مهسلن دا شاره زاتره ، شعری بو هوزانغانی ب خسم بو
 بهلن نهف رمزه یج شاد بو ، نهف چهنده دزیاتیه کئی د هوزانغانا پهیدا
 دکهت ، دقیا هوزانغان لئی ناگاه و هشیار بایه . دسا هوزانا کاک
 - بیانی - دپته کا شعری پهیدا ناکهت ، تنی حاله ته کئی شروفه دکهت ،
 شروفه کر نه کا رهشین ، نه گهر رهشینی نه گهریت خو هه بن ، یندقیه
 هوزانغان زیدتر لایه نگرئی گوهارتتا نان نه گهرا بیت ، چ نه گهر نافخویی
 یج یان ژ ددرفه هابنه بار کرن .

۴ - نهز دویرم :- هوزانا - هیفی بهرواری -

نهفه جارا دوروی په ، ریلک دکه یت هوزانه کا - هیفی بهرواری -
 ب سه نگیتم ، جارا په کئی ل کوره کئی هوزان خونده تنی بو .
 دیتن ژ بیرنه که بن ، چ قهدهر شانازی و سه ربلندیه ده تی کچه کا
 کورد ، ب باوره کا موکوم ، یج سستی و خانی سهردک هغه ده تی
 شانویج و بهرامپه ری جه اووری هوزانه کئی دخوینیت ، ل وی کوری من
 گوتبو - هیفی سئی پاشه روزه کا شعری هه به .

د هوزانا مهیا نه فرودا ، بهری - هیفی بهرواری - ز ددرازینکا خای
 خار ب که یت ، دیا و دغهره کا پر ترس بگریت دمه کی د راوستیت و
 هزارا خو دکهت .

هه نه یژن ، ته و فنی ریکانالوز چ ژیکه ، نهفه نه کاری ته یه ای

هوڙانغانا زڙهاتى ، دم لدهست خو د فه زدهيت ، هه مې لومه گون ؛
توره بونا هنده كه مېت باشكه مې و فه مې ، ددائنه پشت گوډ .

- هېقى - بېر و هز دېت خو ، دروست ز كومه لا كوردى و بارى
كومه لايه مې مې سېگين د فه كېت ، نه فېتن بېنه به تدېا قان سنوريت
كومه لى بو كېتايڼ ، لى جه دكست خو ز ناك رزگار بگت و بهرف
ناسوبه كنى روهر و فره هرب چېت و رېكې بو هنده كېت دى
فه و زېرت .

هوڙانغانا هېز - هېقى - به رسغه كا پېدې و بېر دده تن د پياړه كېدا
يان دگوتنه كا كېدا را روژاندها كه هه ر خانمك ورك - هېقى - هه ر
روژى ، هه ر كېتې بېر بېت ، نه ف رايان وچ و مې هود ، هوڙانغانا
به مې سېر دكست و د سېت هه مې ب زوردارېن و نه پېه رېن ب
كېت ، له و دزوار به رامېه دروږه ست ، روڼ و ناشكېرا ولاما دروست
دده تن ، دده مې دېرتېن :-

نه ز خابوېرم بېرى پېلم

نه فه هه لوېستې - هېقى - مې به به رامېه مې بېر سيارا يان رايان به رې
مې جهندې ناشكېرا كرى :-

نه بېزه من !

كېن روينه

ته هېز نېنه

هوسا هېقى ، وه لامې دده تن ، گه ر هېن و مسوگه ر هه نه ، بېر
كېچ يان زما كورد ، مې براقه ، مې هېزه ، مې زاخه ، لى هوڙانغانا خو
دېنېن سېلانېه كا زڙهاتېن و زاخ و زېتې .

ههلبهت ل فیره شهف - نهزه - نه تابهته بو هوزانفانی
 ب تتی بهلکو ههر زنه کا کورد دگریت - هیفی - بیر و رایت وان ب
 نهزمانی خو نه دگریت .

بستی فنی ههلوستی راست و ههزی ، هوزانفان یقه دجیت
 نمونه کنی دهنگدار د که له پورنی کوردیدا ، بو پهسه کرنا رایا خو ،
 دهییت . - هیفی - دپترین ، نهز نی دینم ، یان زین نی ههر کچه کا
 کورد بو ، زبو مهرا ما خو درینکا نه فینه کا راستگو و پاک و ههزی دا ،
 خو گره قوربان :-

ههر وهک زیننی

جاننی شرین

ل سهه مه موی دهم

نو خوه کوژم

هوزانفانا مهزی ما دهم بلوهری ب رینکا خو یا بزازه ههیه ، نامادهیه
 خو ب کهته گوری زبو ب دهستهینانا نارمانجا فنی ری .

هده خالیت پیدفی ههته ، فهر دینم ژ فنی هوزانفانی یا روحن
 ب کهم . - هیفی بهرواری - هوزانفانه که ، رۆژ بو رۆژنی زینده تر و
 موکو متر ییت خو در کوپیت د مه بهدانا هوزانا کوردیا نوی دا ، وهنگه
 ههتا راده کنی زی - هیفی - کاری بیتن جهنی خو ب گریت نه خاسه ل
 دههرا دهوکنی دگهل فنی جهندی و دسهه هندی یا که - هیفی -
 هوزانفانه کا زنه ، فهره ز جارچو فنی زنگایه تین دهه که ئیت ، ههلبهت
 مه بهستا من دهوزان نقیسنی دا ، واته ، راست نابینم هوزانا - هیفی
 ههر تهنی نارینه و گرفتاریت ژنا کورد چاره کهتن ، نهفه خالا بهدکنی ،
 خالا دووی ، فهره بو هیفی بهرواری بتر بته ب وینیت شعری ب کهت ،

هده که فالیت نوی و داهینه ز بهیقیت شعری ب زهیت ، چونکه هوزان
وینه یان ب هده ویت خاف و ست ، هیک و گران دیت ،
خوبنده فانی بی تاهت و شردگت .

خالا سیتی : فدهنکا بهیقیت شعرا - هیفی - نه گله کا دوهوله مهنده
پهنگه دشیم بیزم ، بازار و سورداره . دقیت هیفی پتر مقامی ز که تچینه
زمانی کوردی بهت ، دقیت پتر زمانی خو دوهوله مهنده و ب هیز بخت .

خالا جاری :- هوزانیت - هیفی - دوساده و روحن ، مهمی
دهزیت شعرا وی د اشکورا و فدهکرینه ، یدفیه ، هیفی دامانا شعری
یان تفسیر و شوقه کرنا ده مزاب سانا هی نه ده ته دست . ب فی دهنگی
دی هوزانفانا هیزا زین پتر ب سه رکه قیت .

۴ - هیف یاسله - هوزانا حسن لوجان :-

دقی یارچیدا براده ری هوزانفانا سنی وینه کیشایه ، هدر یهک بی
دووی تهام دکت هتا تاهین هوزانی دروست دیت . ویتی تیکنی ،
هوزانفانی ب سه ریسه دل وی زخم و نه نوشین و ازارا قیانه کسا
دزوار همت و بره .

هوزانفان بخو دیزیت و بخو فدهگیریت ، شهو بارا هه لزارتی و
هیقیت خو یقه گریداین و بهست گرین ، یسنا خو یا داین و دوی خو
بی لی و ده گرای ، نهف جهنده بویه نه گهرتی مه لیلبون و خه مخوریسا
هوزانفانی ، نه خامسه د هزرا هوزانفانیدا ، ج یاره کا دی ، یان نه قینه کا
دی جهن نه فن نه قینا پیشین یگریت بهیدا نه بویه . هوزانفانی نه قیت و
نابل تابت ، هزر ل نه قینه کا دی ب گت :-

ھیلامه قه

نهز و شهقا تاري . . تاري

نه وينه بين چ يارتين دي

لینين هزارا من ماچی دکهن . .

د وينه بين درويي دا ، هوزانغان راستيه کا زانستی شروقه دکهن
به لن وک پتويست - ب خدياله کا شعري و همسته کني شاعرانه ، باران ،
نهو (سياري سه رخوش ، ل دهمي هاقيني بن بر دبن ، دونيا گهرم و
دناريت ، عوريت رهش ، يان چاروکني ژ سه روپن هه يقی « ياري »
قه دهن ، نهف هه يقه جهوا ترين کراسي ره شه عه ورا دهائيت ، ديسا
يارا هوزانغانی پنی چاف کري ، چاروکا خو دهائيت نهف « نه شيهه » کاک
قوجايي جوان هينايه و تندا سه رکه قتي به ، سه ر جهنده (نه شيهه کا ،
کلاسيکي به و کفه دشترني دا .

دويني مينی دا ، هوزانغان دده ریا خه يان دا تقو دبين چائيت خو
دگرت و دقبت دهمه کی دگه ل خه ونه کا شرين بزيت ، خه ونه کا هو
هوزانغان دروست دکهن ، بار ، ب گري و روندک قه قه دگهرت ،
به شيهان ديت ، دهتن بين يس و بسيار خو د هائيه به ختي هوزانغانی ،
ب ناوايه کني گومان تندا ناميت ، دني هوزانغان چيروکه کا نه قيني ب
دوماهي هنت :-

بيني بسياري ژمن بگهي

کا برينين زيزوناته

ددلي من دا ساخ بوينه قه ؟

کا من تو دقيني يان تو نه قيني ؟

برادري هوزانغان نهف سه رسني وينه دکه فاله کني دا دمينايه ،

هوزانك ژى رڼكخستېه • دمزين به ككرتا مالکيت هوزانچ ، نى قابمه
ول جهن جها نه نى ښجايه ، په يوه نديه كاپ هيز دناف همى مالکيت
هوزاندا هديه ، وانه كاك - قوجان - ي ښكه نيا بابه نى هوزانچ باراستيه
كه مهرجه كنى سهره كيه دهوزانا هه فچه رخدا •

- محسن قوجان - هوزانفانه كنى ژبهانې و شاره زايه ، كارپه
ثاناهې نى هوزانچ دروست ښت ، بې زرحمهت و ومستان ، ژ سهره نا
هوزانچ هه نا دو ماهې ښكه و بناغ ب په يف و رسته ښت روان و خوش
ناهنگ داپښته •

بهك ز نه كمر ښه سهر كه فتا هوزانفان - قوجان - ي نهوه ، هوزانچ
خول دوى همستى سرورښى يان • فطرى ، د فهورښت • ښى هندوك
وتنه يان تابلويټ دروستگرى و به رهف • بهرى دانانا هوزانچ دخه يالا
خودا دمستان ب كهت و زورې ښخه دناف مالکيت هوزانچ دا ، نهف
چهنده ، وانه ، بار كونا هوزانچ زه رقه گه لك جارا دښته نه گهر ، مالك
ژ كه فلې هوزانچ دهر كهفن و روخسارې ښخه نى بگرن و مهرام و
خه يالا هوزانفانې لاواز و نيك ب دن • لى كاك - محسن - شيايه خو
ژ نى جه ندى قورتال ب كهت و شعرى نه ښخه بن يارې ژانيسارى و
روه شه نيريا خو •

هوزانفانې دنى هوزانچ دا ، رويدانېت دوزر كورت نى د فه گوهزتين
ب شپوه كى نه هيلايه خوښه فان سه ودا و گېز ب بيت هه نا ب سهر بيرا
هوزانچ هلدېت ••

ما دم ناخفتن هانه سهر بيرا هوزانچ ، دقېت بيزم كاك - محسن -
مخابن نه شيايه يان نه شيايه وښه كنى نه فته كا راست و ياك ښشان ب دوت •

دڦٽ بئزم ٿي ، چ راز و رمز دڦٽي پارچي دا بهيدا نابن ، هوزان
واته ، رنگي هوزاني رنگه کڻي ٺهينداري به و چ پٺن ورامانيت دي
تيدا نابتم .

مه گوت هوزانقائي يارا خو يا ب ههڻي «تشييه» گري ، بهلي
وده نشان داي که ٺف ياره نه يا راستگويه ، ٺينه کاست و بي
هيزه . ديسا عشقا هوزانقائي ٺڦي ياري پرا نه ز دلسه بهلکو دره و
زغله . . ٺگر نه ، چ ٺگر ههيه هوزانقائي ديارگري يار ٺاشت
نه بيتن . .

ههيف ياسله

ٺاڦرين خو

زمن وهرديگري

خر بهربرين فيانا مه

پرتگاندن

ٺگر چ بهرامبهری ٺي چندني هوزانقان خو وک ٺهينداره کڻي
دروست نشان ددهت دهمي ديٺريت :-

هتلامه ٺه . .

ٺز و شهقا تاري - تاري

نه وينهين چ يارين دي

ليفتين هزارا من ماچي دکهن

بهلي بشتي چند مالکه کا ٺف چنده روغن ديت ، دمردکه ٺيت
هوزانقان ٺي کيتر خهمي ب ٺي ٺهيني ٺه نابت ، ههر چند ديٺريت
دلي وي زبرينا بي پر ، بهلي نهويه ، چونکه ٺهينداره کڻي شهيدا و
دلبرين ٺت ٺاشکورا نابيٺريت :-

من برباردا دتی ژته گهرم

هوسا کاک - محسن - ی نه نیت ختم و زحمه تا بهت و ل دوی یارا
خوب گهریت ، مهسائی راسپریته زمانئی ، ههتا نهف یاره نه چار دیت
بی ری دینیت ، گهس نه جهو نیت ، دهین خوب خو دهانته بهختی
وی ب گری و روندگه ، نهف زالوبا هوزانقائی ب سرفی یاری پرا
ساکولوژیبه کا پر (نه زنه ز) ی خوژ یا - قوجان - ی هو هزر نه گربا ،
نزام کاک - محسن - ی د چ گراسی دهرونیدا نهف پارچه فهساندیه
بهائی دشیم ب باووری بنزم ، نهف پارچه نه جامی نه فینه کا ژیر کهفتی به .

۶ - هوز چیاوو :- هوزانا صالحی یوسف :-

لی ههمی نهف - نه فینداره

چ دویر بینن

دزانن دتی چیرو کا خو

ههر دهست پین کهی

خوبا و ئاشکه رایه ، هندی ل فورنه کهی ل جیهائی ، دوولانه کیدا ،
نه پهسری و مافخوری هه بین ، دتی ل بهرامهر خهات و قوردانی و
بزاف رابینن . ساله کهی نه یا دی ، یا دی نه یا ل دویتر ، دتی کاروانی
بزاف و بهرف پشکهفتی فهدده پتی ، سهر کهفتن آزی ، گههستا قوناغا
دوماهیکی ژی نه فرو نه بیت ، سوبه به ، سوبه نه بیت ، پانی سده هها
سالایه ، گرنگ دهست پیکر نه ، دهست پیکر نه کا بهجه و دروست .
هوزانغان - صالحی یوسف - نهف هزر و پیره نشان دایه ب به هره کا
شعری .

جیا ، که ده مزئی بزاف و لقین و خوراگرتنی به دچقاناکوردیدا ،

هوزانقانی گوتن دگهل ههیه .

دینیت جیا ههئاله و ههف دورده ، زیده تر دینت جیا بته هصنمه ،
بهانی بته کتی پیروزه ، ههیه ههزارت گوندی و روخساریت دامسای
ل دور دجهمین ، دقبن ل دیلانا وی ب له بزنی ، بهانی بو جیا وه کو مه
هزر ناکهت ، بو یی مت و یی دهنگ و یی هزره بوجی ما جیا ژی وه کو
ههزارا ههست و ده برین نه .

روژ ، که نشانا رونا هین و سه رکهفتی و خوشیتی ، دهمی دههتیت
زلایتی سروشتی فه ، بو جارا ئیکتی سه رکویت جیای روندکات له و مسای
دقبت جیا مزگینتی ، مزگینیا ههلاتا روزه کا نوی ب خه لکتی ههزار پیا ب
که هینت .

مه گوت هوزانقانی بههره کا شعری ههیه ، بهانی نهشیایه وینه کتی
تبابی - عام - دهوزانا خودا دروست ب کهت . ديسا دقبت هوزانقانی ب
زایت ، شعر ئاقه کا بهند و هینه ، هیدی . . هیدی که میا خه یالی
دگه هینه بهنده رتی ، واته ، شعر نه ههوار و گازییه .

۷ - دهنگی مه :- هوزانا - محمد علی یونس - :-

براده رتی هوزانقانی ههف پارچه ب بهنا - دهنگی مه - فه هاندیه ،
زخواندنا هوزانی خویابه هوزانقانی شیان و زبهاته کا ههیه درستا
شعری دا ، بهانی چونکه ج دیتا شعری (رژیة شعریة) دتی رهنسگن
هوزانیدا بهیدا نایت ، زیده تر ل دوی ناچم ، تهنی دتی بئزم بهیقین
رهسه تیت کوردی ل سه زاری هوزانقانی ددهوله مندن .

۸ - تهشیا داییری :- هوزانا سه بریا ههکاری :-

هوزانا - تهشیا داییری - فه پیزا سوز و خه یاله کا بهرفره هه ،

دلسوزیا هوزانقانی نیشان ددهت • هوزانقانی دینت ته‌شیا داپیری که
 نیشانه دینن ب جه نه هیلیت ، خه‌می ل سهر بخوت و ژنوی فه‌زیت ،
 ل‌سهر هنده پناغیت نوی و موکوم ، دیسا هوزانقانی هه‌کاری - هه‌رچه‌نده
 داپیر نه‌شیا به - کاره‌کتی دروست بکه‌ت ، و وه‌فاداریا خو نیشان ددهت
 ده‌می دپیزیت •

•• نالقن پیری لنی نینم

مه گوت هوزانا - سه‌بریا هه‌کاری - خه‌بالا شعری تدا هه‌یه ،
 به‌لنی هوزان گران دیت زهر تیک جونا سه‌لیقا شعری ، دیسا نه‌فی پارچه
 ل نیقی هاتیه برین ، دفا هه‌ر بیج مالکیت دو‌ماهینی که‌تابه یشیا مالکا :

• گولولکیت به‌لکا هه‌لکه‌م ته‌فنه‌کتی دی راجینم

بیدنی نینه که‌لکه‌ل سهر فن شعری ب جین ، ته‌نی نه‌ز دینم
 - سه‌بریا هه‌کاری - خه‌بالا شعری هه‌یه نه‌گه‌ر هات و هه‌می بنگه‌هیت
 شعری ب دروستی وه‌رگرتن دنی کینن شعری داریزیت •

•• دزمان و موسیقا :-

جه‌ی سهر بلندی و شانازی به‌سهر و هوزانقانی کورد ،
 دلسوزیت به‌یقا رسنه‌نا کوردی بن ، یته‌گرن ب زمانی کوردی ، به‌ک
 ژانرمانجیت سه‌ره‌کی بت هه‌ر هوزانقانه کینه ، دوان هوزانادا ، زمانی
 کوردی وه‌کو بیدنی ، هاتیه ب کاره‌یان ، هه‌می هوزانقانا قیایه دستور و
 بنگیت فی زمانی شرین ب پاریزن و ل جه دان •

نابیزن ، هه‌له و جه‌ومی دزمانی هوزانادا به‌کجاو به‌یدا نابن لنی
 هند دکیمن که‌ نیویست ناکه‌ت دفی گوتاریدا ل دوی ب جین •
 ته‌نی هه‌ز دکم خاله‌کتی روتکه‌م ، به‌لکو هوزانقانیته مه ل یش

چاق دان ، دهورانیت خودا بیت ز نوبی دتقیسن . خال نهفیه :
 زماننی فان هوزانا همیا ، تنی هوزانا - ههیف یا سله - تی نه بیت
 زمانه کنی که لک خوجهی به ، برایا من یتدیه بو هوزانقانی و ههر
 نفیسره کنی کورد ، د نفیسیت خودا راستیه کا ناشکرا ل پیش چاق
 دانیت ، راستی نهوه ، که نفیسین و کاریت نهدهی د ناراستی ههمی
 ملله تی کوردن ، واته ، دتین نفیسره تی کورد ل دوی ناقهت و زینها نا
 خو ههول ب دوت ، ههمی مللهت مفایه کی ز بهر ههمی وی وهر گریت ،
 یان دهستی کیم ههمی تیکه میت . نهفه زلایه کی فه ، زلاینی دی ، بهر
 بهره زماننی نهدهی بینی به کگری تی کفته بهر دهست ،

زلاینی کیشیفه نهف هوزانه ههمی وه کو بهرا پتر زهورانیت مه
 بیت نوبی د چارجوئی کیشه کا به کانه دا دهنن و دجن ، که کیشا چار و
 دوباره کریت چارینه ، ههر وه کو نهف کیشه بویه خهفکا هوزانیت مه .
 راسته کیشه چار کیشه کا سفک و خوش نا ههنگ و گونجاوه دگهل
 سروشتی کورده واری و نا ههنگیت فولکلوری ، لن یتدیه ، هوزانمان
 دکاریت خودا ، وهراره کنی ب کیشا هوزانا کوردی ب دوت ، یشفه ب
 بهت ، ل دهف من نافراندنا کیشیت نوبی یان دیتا کیشیت نوبی دهورانیتا
 نیمانا وهرار و یشکهفتی به .

ل دو ماهینی هیفیا من سهرکهفتا فان برادریت هوزانخانه . .

شانۆ :-

دقیت بینهری شانۆوی یی چهوا بیت ؟

بانیزی ۱۹۸۴ر

جاری شانۆ و شایهتی اشانۆوا نهو نه یاریه و نه فلمه و نه زنجیره کا
ته میلییه و نه ناههنگ و سهیران • هدر و سانه جیرو که که دی
گوهری خوه دهیی نوهند • شانۆو چ کبتر یه ژ کوریه کا تورپهیی (ندوه
ادیه) یان دهرسه کا مه کنهیی ، لاکو نه

- ۱ -

پدقیه بهری بینهر بهته دهولا شانۆوی فه ؟ یی ناداد بیت (هنده
تسا ژوی جهندی بزایت نهوا شانۆو گهری ل سهر هاتیه دانان یان
نقین) و دهریدا بیت کو شانۆو گهری دی وی بهته سهری پدقیه کنی و
بهردت - دقیت نهو بخوه بگهغه نهجهه کنی -

- ۲ -

بینهر دقیت بهراهی و دویمایا ، بو تیکه هشتی بیته یش
شانۆو گهری • نایت کهس بیته یش شانۆو گهری کنی ژ بهر مهردمه کا

تایبہ تی (مہبہست زتی بورنا دومی بیت یان دلخوش کرن یان دەست
قوتان یان ... ہند •) ، جونکی :-

ا - کی دینتیت بابہ تی وی شانو گہریا ٹہو جویتی دتی یستی ل دویف
نارہ زویا (رغبت) وی بت ؟ •

ب - دتی بو خوہ نہرہ حیتی چیکت ب دەستین خوہ •

ج - دویر نینہ ٹہوتین دورماندوری خوہ مزویل کہت و ژ زنجیرا پرویدائین
شانو گہریی دویر ب تیخت •

د - دویر نینہ دنیفا شانو گہریی پرا پائیت و گنگاشہ کی دساف جہیدا
چیکت کو کار بکہتہ سہر باہرا پتر ژ بہرا •

- ۳ -

ژبو تیکہ ہشتنا باش و مفا وەر گرتن ژ شانو گہریی دتی بیہری
شارہ زایہک (ہەر جہندہ یا سہریی زی بیت) ل سہر لائین شانووی
ہہبت کو :-

زارفہ کرن و ہاتن و جون (حرکت) و رۆناہی و دەنگ و وینہ و
... ہند • نہ ، ژبەر فان ٹہ گہرا :-

ا - وہ کی مہ گوتی شانو نہ وہ کی ہەر نشتہ کی دی بہ ، ژبەر ہندی
دومی شانو بابہ تہ کی ژ زیانسی وەر دگریت وہ کی خوہ پیشکیش
ناکت - بہ لکو دتیختہ دین قابلین شانووی تہ ، ٹانکو بریا تایبہ تی
یا شانووی پیشکیش دکت • بابہت دہیتہ دەوساندن و ٹہو نشتی
دہرفہ نا خوہ نہ بیست کو وہ کی خوہ بہتہ کرن یان گوتن -

- ۲۲ -

برهنگه کئی دی پښا خوہ فہرکټ فیجا ج ب پوښاھین بیت یان ب
وینہو پښنگا یان ددنگی یان ب ہاتن و چونئ ... ہند • تاپہتی یا
شانووی زی ہەر ژفنی یہ کئی ہایہ •

ب - دا خوہ ژبیر فہ نہ کټ و ولسا تینہ گہ بیت کو تہ فا دبیت و گوہلی
دبیت ژیا نا ناسایی یہ - الحیاۃ الاعیادیہ - و ہەر تہتہ کئی نہوہ کئی
خوہ دزیاندا فہدہ نہ لایہ کئی ، چونکی وہ کئی (بریخت) ی گوئی -
• شانووا نہو ژیا نئ دوبارہ ناکټ ، بہلی دگوہو پیت • •

ج - دا دبیت بگہنہ پوہو پشالین وی بابہتی ژیا نئ نہوی شانو گہری
ل سہر ہایہ دانان و ب شیت ب دروستی خوہ داھیلانا کار گہری ن
شانو گہری [دہر ہنہر - زارفہ کټ - تہخسکیش (رسام) -
روښاھی کپیر (منفذ الاشارت) - دہنگ کپیر (منفذ المؤثرات الصوتیہ)
• • • ہند •] بو وی بابہتی ب ہلسہنگیت •

۴ - کپیر

دقبت پندر ب بیتہ تہ گہرہک بو پشغہ برنا شانووی ، چونکو شانو
ب پشاکہفیت ہہ کہ پندر پانہدہت • • تہ گہر ہات و ف پش زی کہفت ؛
پندر ل گہل فاجیت ، ژہر ہندی دئی پاشغہ زفر پندہ - چونکی ستونہ کا
سہرہ کئی یا وی دئی ژہر فہ بیت ، لہو پندر ی مانی ہدی کو بو جونا خوہ
ل سہر شانو گہری دیا رکټ - و بناپہتی دشانووا نہو دا ، ل سہر گانی
یہ کو ہەر برسیارہک ژپندر ی ب ہتہ کرن و داخاز ژئی بہتہ کرن کو بو
جونا خوہ ل سہر بابہتی دیا رکټ •

شاکه رایه کو شانووئی چند مه درسه و پنیچ (مذهب) هه نه و -
هه ر ئیکنی ژفانا پینکا خود یا تابه تی هه یه بو بیشکیشکرنا شانو گه ریا ، له و
هه ر جو نه بیت دقیت بیه ر پیچه کنی ژفان مه درسه و پنیچا بزایت - دا
بزایت کا دی چه وا دگهل هه ر شانو گه ریه کنی جیت و دی ب ج پوهنگ
وی بابه تی وه رگریت •

باهرا پیر بهری هه ر شانو گه ریه ک ب هیه یشکیش کرن ب بینه کنی ؛
پارچه ک ژ « سمفونیه کنی ، یان پارچه ئاوازه ک یان سترانه ک ... هند ، بو
بینه را دهیته لیدان و هه ر و سا (منهاج) زی دهیته به لافکرن مه بهست ژفنی
یه کنی ناماده کرنا بینه رایه بو وی شانو گه ریچی ؛ له و بیدقیه بینه ر بزایت کو
نه فه زی بشکه که ژ شانو گه ریچی - نه بو که شخی یه •

ب کورتی دقنی دهیته بینه ر قهستا جهی پوشتا بهر دهیته
شانووئی دکهت ، دهر زیندا بیت کو شانو گه ریا به رده وامه (نه پشمی
بینه کنی پوینت زنوی خود کارکته) ، نو دقنی ل سه ر وی ئیکنی ب
میت هه تا وی جهی دهیلت •

هندی شانو گه ریچن نهونه ، جو تشتی ژینده (حشو) تیدا بینه ، نانکو
هه ر ئاخفته کا وان یان لقلقینه کا وان یان پوناھی یه کا وان ... هند ،

مہر مہ کا خوہ یا تابہتی یا ہمی ، زہر ہندی دقت ہدر ژ دہتی بہر
 دہوئدا یان ل جہتی پونستی دپونیت و ہنا دہردکھت یان وی جہی
 دہلیت یی ناگہداری ہدر دہنگہ کی و رونایہ کی و لفلقبہ کی و پارجا
 (دیکورہ کی) ... ہند • بیت ، چونکی ب غی پونگی نہبت نہبت
 دگل ب پتفہ جونا (درامی) یا شانوگہری ب پتفہ بجیت • یان ب
 پونگہ کی دی ، دور نہ خوہ زہرفہ کرنا چہند جرکہ کا زنجیرا رویدائین
 شانوگہری دہزرا بہری دا ب قہنیت ، یان ب پشتگوفہ ہائنا لنگدانا
 رونایہ یان دیکوری یان جلکا ... ہند • ل گل ہزرا (فکرہ)
 شانوگہری دور نہ تگہ ہنتا بہری تک ب شلیت یان زی ل بہر
 ہرزہ کت ، ٹانگو تگہ گہبت •

مہ و النامہ کی کتاب

★ ★ ★

ئوپەرىتتا

شقان و پىرىقان

ژ نىسىنا

باين پالەى

دېمەننى ئېكى : [شىئانەكن ل بەر پەزى خو ... گوپالنى وى
ين ددەستىدا ... ين بو خو دلەلورىئىت و دىت :
- هو قىاننى
ئىشا گران ...
هەپە .. هەپە من بەپەلە
ئەزى زارم
بو خول كەنچەك هەپى بگەرە
ل ناغا بگەرە ...
ىنت وەك مام و پىمامىت من
من بو چىه كەلو قىان ؟!
ئەزم شقان
من نىنە نان
دوتامانا منا پىرىقان
دى قا پۇزا قەگوھىزن
داووتەكا مەزن بو كەن
بو گوپى ناغايەكى بەن

مامن من ژي ژ خو ناگريټ
هيا من گاڙي ژي بگهت ..
ناښ شاهين

نزانين

نهغه سهري سني سالانه
نهر دوتمام بهه فرانه
شوين وي ، بو من مر نه
داوه تا وي ، به هيا منه

.

چت .. چت په زو

عني .. عني .. وهره

هرږږږږ .. هو .. هو .. هو .. هرږږږږ

.

واسه دوتماما منا تيت

دا ږاږم ژ قيرى بدوږر كهلم
دلن من ب گوقانا دجه ليت
دهم دزانم ناگهته من
نه چينا ته به هو دلو
بهتله .. بهتله
چت .. چت

بيريږان :-

- من تو ديتي دتي كينه چي ؟
نهغه چهند روژه ژ من دږهغي
دياره تنهنا فينا من ...
ددلن ته دا يا سار فه بوي
دهم هاتي پيژنا من
هو سفك .. سفك تو ږاږوي

شنان :-

- چاره دوتمام تو وه ديږي
دلن منه ژ نه فينا ته ...

وه گى ده ربا به گنى به نگی
دو تمام هندى ...
تو به لگیت فان دارا دینی
فینا من ...
ز وا پتیره
تو وی عسمانی هه دینی
فینا من ...
دو جا هنده هیش مهزتره

بجانیا ته ...
چ جا بیرا نه ئینا ته
ل فان چهپ و چویریت دلی من
به رزه ناپیت
که فن ناپیت
به ل دو تمام ...
نه ز هه زارم
که به ن من ...
لجیفک و دوشه کا منه
فیا خو کر کهم و هشیم
د زکی خودا هه ر بسۆزم
نه ناختم
دایتریفان ...
بگه هیته ژبانه کا پر خوش
ژبانا تهخت و ته لارا
ژبانا هه یی و مالدارا
دی خو گوری ته کهم بیری
بلا بهرم ، شهنکه جیری
چت .. چت .. عن .. عن ..

بیریلان :-

- شنانی من ...

دلئی من بخوئی ب برینه
دی کول نه که .. نه نارینه

پسامن من ...
ناغایت دنیاين همی ...
ل سهره کی تول سهره کی
دی دکل ته زیم ...
ل سهر بهره کی
رویس و طازی
خوشره ژ تهخت و ته لارا
ژ خوشیا همی مالدارا
تهویت دزین ب خوینا هزارا

پسامن من ...
دل .. دله که نایته دو
قهت لینه نایم ل سوزا خو
زینا ته مه .. من نه هیله
دی بیه هموو
بیه هموو

شکان :-

- کچن .. کچن
تهزی دینم
خو دین نه که
نه ز هزارم
تو خاتوینی هره شوپکه

بیرقان :- « ب توده بی قه »
- یا نه قه سهری سن ساله
ته چ دگوت نهه چ دیزی ؟
ل نک نه فیانه ترانه
نه فرو بن هیلی بوم ژ ته زی
شکان :- « ب نک دو تاما خو بیرقانی قه دجیت »
- بیرقانی ..
بجانیا ته من سویند خاری ..

نه بیچه که
 نهزم هر نه‌فینداری ته
 هزاری ب تنی سوچه که
 به‌لن نازی
 سو باهی دی داوه‌تی تین
 دی خه‌لک بو من و ته چ بین
 هه‌که رابم ته بره‌تینم
 وه نه‌که‌م دی سو به ته به‌ن
 دی ته ل کوپتی ناغای مارکه‌ن
 ژبانا من دی زهر که‌ن
 به‌لن جانن ...
 ته چ دفتین نه‌ز دی وه‌که‌م
 فیانا خو ژی سه‌رژیکه‌م
 چ جا بن دلیا ته ناکه‌م

بیریلان :-

- نه م بره‌تین
 نه شوی ب کوپتی ناغای دکه‌م
 دی به‌قم چم ...
 مالا مامی مه ل باژیری
 نه و باله‌به
 چی که‌سی باله‌تی گری
 دزانیتن جیه سه‌ر به‌ستی
 دی هلو رابه بکه‌نه
 خه‌م نه ز هه‌ژی دلی مه نه
 بلا نه و که‌س بخه‌م بکه‌فن
 بن خوینا خه‌لکی ده‌تین
 ناغاتی دکه‌ن

ژنا دخازن
بني بزائن چيه بيان ؟
چيه زبان ؟
چاوايه شويكرنا ب زوري ؟
هو بسماو ...

نهز ب كهفا گوبالتي ته كهم
ب كه بهنه و تهحتويت ته كهم
ب چيقاتيت شهلولتي ته كهم
بو ناخن مه نان بو ته مه

شنان :- « چاف لمن تزي بوتلك دبن ژ كه ينادا »

- هو دوتمسان ...
دي ژ نوي واره ..

د نيفا دلتي من دا بوينه
بو خو بگه تهخت و تهلاريت ..
زباننا خو
هار كه خو ژ بيانتي كه خو
من ژ نوي زاني نهز مروقم
ل چهرخني زينتي
م زي هند مافيت خو بيت ههين
نهزي بريم
زيناب نهقين
دگهل نازه كني
چينا خو هيلاي ب چاره كني
ژ بو خاترا بيانته كني

بيريغان :-

- سوبه سمكو دگهل به يانتي
ل دويف من واره مالا مامني
خو نه پراگره زوي واره
دگهل باين سوبه مه شهيه

شمان :-

باشه دو تمام ل سهر سه ری خو
دی تیم نک ته
ل ناک مالا مامن مه ته موو
نه هه هه
بیریقان

نه ما چو وهختن گه رهانن
نیاره دی لته گه رهانن
به لکی بزائن هاتیه دهف من
« بیریقان دجیت و بهرده دنیته مگرتن »

دیمه نین دووی :

مالا مامن سمکوی و نازی یه .. ته موی ..
ژنا وی یا مزویله ب شولیت مالن فه .. کورکه کن بچریک
« کوپنی وان » یین بو خو یاریا دکهت دهمن دهروک دنیته
قوتان و کورک دجیت دا دهری فه کهت « ..
تهق .. تهق
تهق .. تهق

کورمامن بچریک :

- کی یه هو ژ حیل دهری دقوتیت ؟

نین .. نین هاتم

بیریقان :-

- نهزم .. نازی .. دو تماما ته
کورک : « گازی ده که ته دا خو »

- دادی .. دادی

نازی یا هات

دای : « رادبیته فه ب نک دهری فه دجیت »

- هه ره داوو دهری فه که

بیریقان :-

- هوین ده جاوه نین

گهلهك دباشن
زنام :- « دچيته سهرى نازى ۰۰ نهو زى دهستى وى ماچى دكەت »
- ههنا يا باش بى نازا من
دى كورەم كه تو وەرە ژور
نهقه ته خيره هو هانى
كچن تو يا ب نهخت و بارى
« نازى دپوشيت خارى ۰۰ كورەمان بچويك گازى بابن خو دهكەت »

كورەمان :
- بابو ۰۰ بابو
وهره قيسرى
يا هاتيه دهف مه نازى
« سامن نازى - تەمو - ب ژور دكەقبت ۰۰ نازى ژ يتسه
رادبیت ۰۰ تەمو سهرى وى ماچى دكەت نهو زى دهستى وى ماچى
دكەت »

تەمو :
- ب خيره هانى كورەمان نازى
دگهل كى هانى ؟

بیرقان :-
- ب تنى هاتم
ئ ۰۰ نه ۰۰ نهزا رهقيم

تەمو :-
- چ مامو ۰۰ چ ؟
تو رهقيه ؟

بیرقان :-
- بهلن مامو نهزا رهقيم
ژ بهر ژورداريا بابن خو
دا من فروشيتن مامو
دا من دوت شوى
ناغايهكى
بى دلى من

نهز بهختی ته کهه مامو
.....

من نهدهلن هه که هاتن
« نو خو دهستی مامن خو ووردگهت ، ماچی دکهت »

تهمو :

- ناخ .. ناخ

سهه جارا ناخ

براین منو مال گمباخ

تو هیش تیر نه بویه ژ پارا

باوهر نه کهم چ جا تیر بی

هه که دئی چاره نه فروکه

نازا کچا خو فروشی

بابو نازنی ..

نهز بخوها نه نیا خو کهم

قسهت ناهنلم ..

ژ مالا من ..

ته بیهن دهرفی

بیرینان :- « کهلهک که یفا وئی دئیت »

- مامو نهز سه پانا تهه

هندی بزیم .. هندی هههه

من دهگوته وی ..

مامن من دئی من ناسن کهت

باوهر نه دگر

تهمو :-

- ته دهگوته کنی .. کچا منی ؟

بیرینان :-

- پ .. پ .. پ .. پسهامن خو

سه .. سه .. سهگوی

تهمو :-

دئی راستی بیژه کچا من

تو چهژنی دکهه ی ؟

بیرینان :- « شهرم دکهت و سهرفی خو دنزمیشیت »

- ب ۰۰ ب ۰۰ بهائی مامو
نهو نه بیتن
نهز شوی ب کهسه کنی دی ناکهم

نهو :-

- وهره سه ری ته ماچی کهم
ما کی ژ سمکوی زه لامتره ؟

نان چیتسه

ته بله یینی

نان زی چنگو شفانه که

نی چ بیتن

هر کوربی براین مهیه

ین خوش میزه تو ب تو په یه

نان زی چنگو هزاره که

نی نهو هزار پینچیه که

دهست ب زیره

نهو پاله که

دی سوبه چم ئینه قیره

بلا بهس بگت شفانین

سه پانین ۰۰

تو دی جابن دهه چه توی

دی داوه تا وه ل قیری که ین

چ ب دل بیت نان ب دل نهی

بجایا ته کهم ۰۰ چائی

کچی نازی دی ته دهمن

بیرینان :-

- ژ که یفا هنده نهز دی مرم

نهز نزانم دی چ بیرم ؟

سهو بزائیتن دی چ گت ؟

دی خو گوری مامن خو گت

« کورکن بچویک دبهزیت دهپته ژور »

کورک :

- باب ۰۰ باب

ژ دویرقه من دیت مامن من هات

« نازی رادبیتنه ژ ترسادا . . بهلی مامن وی دهستی وی دگریت
ناهیلت ژ ئودی دهرکهفیت » .

تەمو :-

- روینه خاری . . کچا منی
بین ههمی ناغاییت دنی
ته ژ من ناستین نازا من
ژ نهفره پینه توی کچا من

« چه تو ب زور ده کهفیت . . بزی سلاف کهت ب پینالغه هاته
سه ر نینا »

چه تو :-

- خوش چناته وه گرندای
خوش پیلانه ژبو من دانای
من زانی تەمو ج مالی
دنی کچا من ژ من بهفینی
هلو نازی زویده رابه
« تەمو رادبیت »

تەمو :-

- دنی گهرم گه ودره روینه
گهلهک ب خیر هاتیه مالا من

چه تو :-

- ئەز ناروینم
کچا من بدهله دا بیهم

بیریقان :-

- بخودی ناھیم
ل بربارا خو لینه نابم
من هزار هیلی ژته دگرن
من نهده شوی . .
ب گوتهک . . ب زوری
ته ئەز قوتام
ئو ته سویند خار
هەر من بدهیه کوپی ناغای
وی نهساخن نهمری نهغای

چه تو :-
 - هسه گچن
 نه ناخنه
 بو دهقن ته
 بين ب بهرسفه ؟
 هلو رابه
 دا بچينهقه
 ته مو :- « ب توره بي قه »
 - چه تو به لا خو ژي قه كه
 نا دهسفته
 دهزگرا بسمامن خو به
 قيا بده بين

چه تو :-
 - گن .. شان ؟!
 هه .. هه .. هه .. هه
 ولا شان ب تنن مابن
 نه ز نا ده من
 دي خه لکن گوندي چ بيزن
 دي چاوه بو من ناخان
 باب دي بو کوره بيزين
 چه تو ناغاي ..
 کچا خو دا شاننه کي
 هيش خرابتر ..
 هه ر دناک مالا بابن خودا
 چه ژي گري
 نه قه هوين چهنه دبن توره نه
 داخازيت هه وه نه قه نه
 دي بو سمکوي هه ر چه مال
 دي قی دهستی لی گم به تال
 ته مو :-
 - دي بهري ته چه گوندي
 دي دم سمکوي مزگينين
 دي نيمه قه ب سهر بلندي
 ناهيلم لی بکهی زورين

ما تو یین ژ کی نهوی ژ کی به ؟
تو زی شغان بوی وه کی وی
تو کر به ناغا خه زویری
تو یشتی ته زه قینت مه ..
همی ژ مه ستان دین و دزین
.

تهق .. تهق .. تهق .. تهق
« سمکو دئینه ژور »

شغان :-

- جفات .. سلاقت من ل سهر وه
هوین دچاوه نن
من هوین نه دیتینه ژ میزه
« دچینه دهستن تهوی و دهستی ژنما ما خو ماچی دکهت و دگهل
چه توی دناخفیت »
- مام .. نه که هوین زی یین ل قیری
هه وه خیره ؟

چه تو :-

- بیسن چه بهل .. تو نرانی ؟
بوچی نه ز هانیمه قیری
کوربو سمکو تو شغانی
ستوی خو بهس ب هوسی ب کیری
به لا خو ژ کجا من قه که
دی خدامن نه ز دمه ته
دی وهره دهستی مامن خوه

شغان :-

- نه که جهفت ساله نه ز ل دهق ته
ته نه کوتیه من مامو
نه قرو دی نیمه دهستی ته
بو دو تهمان ..
نه بو خداما ته شهمن
« چه تو دچینه سمکوی دا شه که کن دانتن بهلن ته مو ناهیلیت و
رادهاقت »

چەتو :-
 - دى باشە ئەڭە ئەزى چوم
 بەلى ئەز ب قورتانى سويند دخوم
 ئەز ئىكا هند ژ ھەوە چىكەم
 ھەوە ھەميا دەربەدەر گەم
 « ژ مال دەردكە ئىت »

تەمو :-

- باوەر ناکەت ۰۰ سوبە داوەت
 تىدى لەت نەشیت چ بکەت
 يا ژ وىڭە شەتان نەشیتىن
 لەت بى پاربەت وى بژیتىن
 فزانیتىن *
 گەر ئەم پىشتا ئىك بگرن
 چ ھىز ۰۰ چ گەس
 نەشیتىن چ بىگان
 « ناخەتتا وى بو سەگوى »
 سەگو ماەر بىن ب چ حالى
 ئەڭە ژ ھىزە مەن تو دىتى

شەلان :-

- مامو ۰۰ ئەقرو
 ھىقيا دگەم
 گو بو مەن ساخ بىت مامى مەن
 پىشتى ب چە ئىناى ھىقيا مەن
 « بەردە دئىتە گرتن »
 دىمەننى سىيىن :-

[داوەتا نازى و سەگوپە ۰۰ ھەردوگىت ئىنا پە داوەتنى] *

گوندياتي ۰۰ ل بهر پوښنايا په ځني

مه جيدي حسو

- گوندياتي - د هته هزمارتن ز بهر تو که که کومه لي و نايي د نیک
دهمي دا ، به حسي ملله نه کی دکوت هدر ژ که فن تا نها ، نانکو ميا ل
به راهي هاتي گونن ناليه کی شرور پو لوجيه ، ماموسا - خدر - چند ب
ناف پرده و ريشالادا چويه هند پتر بايخ دايه گوندياتي و پتر مفاتي وني
بو کوريت ملله تي زنده کړيه .

نه زمانتي بهر تو کي زاري نيز د نيت که فنه نانکو کرماجيا زکما که ،
ز بهر فن نه گه ربي گه له ک به يفت ب کاره اينه نه گه ر به راورد بکه ين
د گه ل نقيسانا نه ها ، جو فان په يقا تيدا نابيين ، نه گه ر هدين زي نه ب
في ناوايينه ، لي پامانه که . خو بنده فاتي هيزا ۰۰ ودره ب منرا خسو
داهليلنه شونا بهر هه تکه ري توف پي ودرکري ، ب راستي نه وي ل دوف
پي جيونا خو توف پي هاتيه شوقي ، نه گه ر به ري خو ب دهيني دي
بين هندک قولجا توف نه گه هشتين ، دبت ژ سي نه گه را بت -

۱ - پاني و درتريا شولا وي

۲ - ژ کيم توفی

۳ - ز لمر و بهزا وي

گوندیاتی

ہے و السامی

نالیہ کی نہ سز پو لوجی

کونکن و بہرہ کلنا
خدری سلیمان

نه‌ز دینیم نه‌گهر سه‌یدایین - خدر - هیشتا خو ینغه وه‌ستاندب
باشربو ، نو دا مقایین بهرتوکنی زینده‌تریا ...

بابه‌تیت بهرتوکنی :

۱ - چه‌زنا سه‌رسالی :-

هندی بیزی به‌ره‌فکهری تازه به‌حسی فنی چه‌زنی ینی کری ،
به‌سه‌که جوان و پره‌نگین یا دایین ، ب راستی ج گوتیه بو فنی چه‌زنی
ز له‌بزه‌ت و خوشینی هیشتا کیمه و ز دهره‌فنی چه‌زنی نه‌ دهره‌کفیه ،
راسته بیزدی ل فنی مه‌فنی زنا نائین ، لئی با که‌یف و خوشیت د که‌فنه
نیسان و ناداری ز همی که‌یف و خوشیت مه‌فیت دی پترن .

نمونه :- نواقیت بیزدیا ، به‌هرا پتر دکه‌فنه دنان هردو هه‌بقادا ،
مینا سه‌یدای گوتی نه‌ف چه‌زنه که‌فترین و پیروزترین چه‌زنا بیزدیا به ،
میژو دینیت مله‌تیت میسوبوتامیا ژی به‌ری چار ینج هزار ساله‌که
نه‌خاسه بابلی یا و ناسوری یا چه‌زنه‌که هو هه‌بون ، هه‌ر وه‌ها مله‌تیت
ناری ژی چه‌زنا سروشنی و سه‌رسالی یا هه‌می ، مه‌به‌ست چه‌زنا
نه‌فروزا ده‌لاله لئ سه‌یدایین - خدر - بابته‌می ب دو‌ماهی ینت و هنده‌ک
کونجا زنی ده‌یلبت ناری بیی مولک . نه‌و ژی به‌حس نه‌کریه جه‌وا
هیشتا چه‌زنی بان روژا چه‌زنی کابلانی دجنه سه‌ر مریال گورستانی و
چه‌ند ماویه‌کی ل جه‌م گوپتی مری پرودین ، لافز و دبروکال سه‌ر
گژپا دینون ، یان نه‌گهر ماله‌کنی مریی وان ینی نوبت و قه‌دره‌کنی مه‌زن
ل جه‌م مروقتت خو هه‌بت دئی قه‌والا به‌نه سه‌ر و ده‌ف شایا ل سه‌ر
لبه‌ن ، قه‌ول و قه‌سیدیت نایینی بو دینون ، دینون به‌لکول جه‌م خو
خودئی ل گونه‌فیت وی ب بورت و بیزایین ل ویی دونایین نه‌کیشت ،
هه‌ر وه‌ها دیار نه‌کریه ، مال ناناکرن و کارتی کرین و فروتنی گونه‌به‌به

ل وئی مہجی ، گھر ہینستا ب ناف بابہنی فہ بچین و بہرئی خوب دہینی
 کیا جہوا بہحسنی شقان و بربقانا کریہ و جہوا ب بہیوہندیہ وان ل
 گدل تہرئی دیار کریہ ، دئی بنین سہیدی تشہکن گدلک کیم ہی ل
 سہر ناخضی ، نزا بوجی دانہزی نہگوئیہ چہژنا سہرسالی ۰۰۰ سہرئی
 سہرتی شقانایہ ل جہم تیزدیا ۰! تہرئی بوجی بہحسنی ہیرا سہرئی
 سالی نہکریہ ؟ ہہزی بہ بیزم بہرئی نف ہہردو خلیت ہہ گدلک ۰۰
 گدلک دگرک بول ل جہم تیزدیا ل سہر ہندیہ ہا سہیدی خودہ نانی
 وان زئی دئی بابہنی نہکریہ دا کو خویندہفان بزانت تشہکی و ہا وئی
 ہہی •

۲ - توائیت تیزدیا

بہرہفکدر ب دریزی ل سہر توافا ناخضت و گدلک بہسہ کہ تازہ
 ددہنہ توائیت تیزدیا ، گرک بو سہیدا مول سہر باخضت ، بہلی یا
 بابہنہکی میا توافا ہروف جہنہ بہحس ب کت و ب نقسیت ہیز
 دہرہقی نایتہ دہر ، ج لاہر تیرا بہسانی بابہنی ناکن ، نو مروئی
 ناگہہتہ ہی دہریا وی ، وہرہ ب منرا خویندہفانی بہرکہنی دا خسو
 داہلیہ ناف دلی ہی بابہنی جوان و پونگین ، ل ۱۵ بہرہفکدر دینرت
 [تشہی دیاری جاف ہہر گوندیت مہرگہہا شیخا تواف ویت ہہین ٹانکو
 ل شنگاری بان زئی ناف تیزدیت تورکیا و سوریا و تہرمہستان تواف
 ب فی ہہرزی ہین ۰۰] نہ ۰۰ ہعیر شنگاری تواف یا ہہی تہو زئی
 توافا [شہب القاسم] ، دیسان جہسا ، شہرفدین ، زئی بہرامبہر
 توافہ کیہ ، سہیدا ہی ہاتی و دہفہرا مہرگہہا شیخا یا پارچہ ۰۰ پارچہ
 کری ، ٹانکو یا لیکفہ کریہ سہر دہفہرین نانی خو ہہی ، جساخنی من
 خاندی بکسر من زانی بہرہفکدر نہی سہرکہنیہ دئی داہشکر تدا ،

چونکہ کیم و کاسی مینا رۆزنی تیدا دیدار بون وەکی ل خالا دووی پشکا
 «ا» دینزیت :- [بنکەند .. وەکی گوندید خەناری ، دۆغانا ، سرئیچکا ،
 خەوشاپا ، نغیرینی ، نصیرینی ، بییان] .. ل فیری برسیارەك خـ
 دەلاقیزیت و دینزیت نەری هەئال - خدر - ما ئەف گوندە .. نغیرینی
 نصیرینی ، بییان ، ئول گەل جەرەیی زی .. نا کەفە دەفەرا سەر
 کەندی ؟ ديسان ل خالا سیتی پشکا «ا» دینزیت :- [لەفا قایدیا .. وەکی
 گوندید سینا ، شیخ خدر ، شاریا ، داکا ، کەلە بەدری ، وخرشەنیا] ل
 هیرە بەرەفکەری گوندەك نەگوتیە ئەو زی گوندی «رکائا» یە ، دیدارە
 هزر کریمە ئەو دتەنە ، ئەگەر ئەف هزرا هە کریمت .. راستە ! بەلێ هەر
 چەندی خورشەنی زی دوامی نە لئ ویت ل لەفا قایدی یادا ، ل گەل
 خدی من بەری خودا گوندیت دنا زی من (رکائا) تیدا نەدیت ، ل فیرە
 برسیار دینزیت .. نەری سەیدای هزرا ج کریمە ؟ بو ئەف گوندە نە
 گوتیە ؟ هەر وەسا ل پشکا «ب» زوتی خالی دینزیت :- [گوندید دنا ل
 بەر ئانی .. ئانکو گوندید دکەفە دەفەرا سیتی وەکی گوندید ..
 مەشان ، خالک ، قەباغ ، زەینی یا ، کە بەرتو ، گریان ، کەپان ، و
 بابیری] برسیارا من ل فیری ئەو بیزم .. نەری هیرا ئەف گوندە
 کویفە چون نە ریبیی ، سۆرکا ، قەسر بزدینی ، گوتە ، و خیر ئانا .
 نەری ما ئەفەزی نە گوندیت دنا بون ل دەفەرا سیتی ؟ بو ج نە
 نەگوتن ؟ بەرەفکەر ل دوامایا داشکرنا گوندە دەیت تواقا ب ریز دکەت
 و دینزیت [تواقا بەجزاتی بەکەمین توافە ، تواقا بانیکتی ل دوف پرایە ،
 باش تواقا کەرەجالی بە ، ویشتی وتی چار تواف هەنە دتیک رۆزیدا هەر
 توافەك دکەفە دەفەرە کتی ، ل باسکی تواقا پیری جەروایە ، ل بنکەندی
 تواقا دۆغانایە ، ديسان ل بەجزاتی تواقا (شیخوبەکر) ل لەفا قایدی یا
 تواقا گوندی خورشەنیا بە « شیخ عەزەرزوت » ، ئینی یا ددوف یا تواقا

(تیسقن) یه و توافا (خه تارن) یه و توافا (خانگن) یه [لئ نه گوئییه هه پ
دوئی روژیدا نه

۱ - توافا (شیشمهسه) ل گریانی

۲ - توافا (شهمسئ بیرا) یه ل گوندنی سینا .

یانی دبیزیت [ئینی یا ددووړا توافا (مهمشقان) و توافا (بوژا) یه]
و [پوژه کئی بشتی نان ههردوو توافا نانکو شه بووئیی توافا (خیسر
نالیئ) یه و توافا (خورزا) یه] ل ئیره به رهه فکر د سه کت و خاله کئی
ددانیت بنی بیزیت ئه بنی یال دووقرا توافا (شیخ خدرئ شه مسا) یه ل
گوندنی (شیخ خدرئ) ، یان سهیدا فان توافا هه میا ب توافا به خدرئ
(حه جی علی) ب دوماهی بخت ، ل ئیره ئه ز دکارم ل سهه ر ئینه
سه رسامینی راره سم و گوندنی کانی توافا بایرئ ؟ ئه رئ دکه قه
به ری سه رسالی ، نانکو ل به راهیگا توافا یان نه . جهنی داخنی به سالآ
[۲۶۸۵ کوردی] ئاف یا گه هشتی یعنی خبی (شه خستی بادی) به لئ یا
هه نا سالآ [۲۶۸۴ کوردی] ئهف توافا هه ر ده لته کرن ، راسته نه یه ب
شاز و گره مینا توافا (کهره جالی) یان توافا (حه جی علی) به لئ ئهفه
وهله ناکت کو نه م نانی وئی نه بیزن ، سهیدا ل دوماهیاتی جهه ندنی
دبیزیت [به لکو ئهفه نه هه موو توافان بیزدیا بن ، چنکو جهه ندها گوند
هه یه بیزدی ل سهه ر نه ماینه ، توافیت وان شه مرینه] ئهفه راسته بو
سوئی گوندنی (تلخشی) ل ده فده را قایدی یا به رئ هه ر سال توافا (بیرا
فات) لئ دکرن جونکو بیزدی بون لئ نه ها بیزدی لئ نه ماینه ، له ورا
ئهف توافا هه زی شه مرینه به لئ ما گریان ، شیخ خدر ، شاریا ، سینا ،
مه به ست توافا (شهمسئ بیرا) شه مرئ بون ؟

سهیدا ب دووق فی بابه ته فه دجت تال (۱۸) دبیزت نه

[هیتارا توافی ، هیشتا نیفرۆ ، هەر مالهك دئی سه ربرا خو كوزت
و گرویت و بستی نیفرۆ دئی گزیری گوندی چته بهر قویی (خاسی
گوندی) سنی چار دهنگه كا باندوت (بانگ دوت)] . نه . نه خبیر گزیری
گوندی بانگ نادت بهلكی مجبور بانگ دوت ، چونكو نهقیی خاسی به ،
نه گزیر ، نهجا چی نابت گزیر ماوی خو دكاریی ئایینی دا ب كهت ،
خویابه کاری گزیری گوندیدا نهو زی هوار و گزینه ، نهگه ر ئاگر
ب مالهكئی كهفت ، بان نهگه ر متهفانهك . . كهسانهك هاته گوندی و مالا
توانغی بی نه كهفت دئی گزیر نیشادوت بان نهگه ر مالهكئی ل گوندی
تشتك بهرزه كر نهو دئی ل گوندی كهته گازی بهلكی بهكی دیت ،
هەر وهكی ز پامانا بهیقی دیار (گزیر) ئانكو گازی - كه ر) ئهز
دیزم نهگه ر بهك بیزیت گزیر ، هیتاریت چارشه مبووا و عید و
عهره وانا بانگ دوت دئی گونه هباریهكئی ب مافی وی خاسی كهت .
هیزا پيدا دجت و خانه ددهستادا د لهزرت ز كه یفادا . . چاخئی سنگر
پینوسی بهندهوار دكهفته پئلا كهیف و خوشیا هه می رودانیت گری و
شینیی زبهرقه دكهت ، عهشقا دیلانا كابانیا دته مهورق ددلی بهرههفكهری
دا ، نهف دیلانا هه یارازاندی ب وینهكئی پهنه و جوان ، لی دهن وینهی
دا سهیدا بهحسی وان كابانیا دكهت پیت نهفه دو رۆزه ب زاد لئانیه و
قیی گافی گهرا وان و دیلانی به ، جهند جانه دهمی پیرهزان بان پیره مبر
ملا ل كه پیت دیلانی د هه زینن د دهلیقه كیدا رادوستیت و دیزت :-
[دبت من هندهك تشت ژیر كرین مینا توافا دوغانا و بوزا نهفه ههز
بهریی سوار دكهن] ههزی به پیزم توافا خهتاری و خهشهتیا زی بهریی
سوار دكهن و ب ساز و گرتون زی ز فان توافیت سهیدای گوتین ، بهلی
ئهز نزا بو ج بهحس نهگریه ؟ ل دو ماهیا قی بابتهی ماموستا ل سهر

میزووا توافا دلخفت و جهله با توافا دگشته سهر دوری بهری [شیخ
 نادی] نانکو بهری سالاً (۵۵۷ك) ، پاشی هه فیهر کر نه که تازه دیتف
 توافیت تیزدیا و جهزیت فلادا دکمت و دگل جهزیت بابلی با و
 ناشوریا زی •

۳ - تاووس گنران :-

به رهه فکمر ل سهری فی ابهتی خو داده بنده ناف دهریا لولو و
 بهرجانا لی موخان دهر دکفت و نکارت هندا بنت هندی هزار کری و
 جهند ب ناف بابنه چویه جهند خو ز دهریا بهرجانا دور ئیختیه میا
 ل بهراهی دیرت :- [بهیقا تاووس ز ج هاییه ؟ ز کهنگی وهره
 بکارتین ؟! تاووس بهرک کی به ؟] لدور نول و بیر و لیکدان و
 تیگه هشتا تیزدیا د جی بهرکی تهر ازوی دایه ؟ [نهف پرسیار گهلهک
 دجوان ، بهلی دی جواتر لی هاتانه نه گهر به رهه فکمری ل دوف ههر
 پرسیاره که خو ، بهر سف نفی با ، وه دباره نکاریه بهر سفا هه میا ب
 نه فقی ب دوت لهورا یا کریه گرازا گنرانی • نه ز دینم سهیدای
 پرسیارهک یا کری و بهر سف بو تهرایه • بهلی کال هیفا کنی هیلایه ؟ •
 نزا !! نهفا هه نی دزقرته سهر دو نه گهرا :-

۱ - نکاریه بهر سفی بدت

۲ - نهاییه خوب وهستیت

نهو پرسیار زی نه فیه :- [بهیقا تاووس ز جی هائی به ؟] ل هیره
 نه ز ب هزار و بریت خو و ب هاریکار یا هندک زیده و سهرچاوا دی
 فی بهیقا هه بهر سف کم ، ل دوف تیگه هشتا هندک وه سینن تیزدیه ،
 دپنن نهف بهیقا هه یا هاییه وهر گرتن ز ناین تهره کی نهو زی (تهر
 تاووس) ، بهلی نه گهر یچه کنی هزارا خوب کن و پینن • گهلو با

نائنی فی تہ بری ہو جوان ژ کوفہ حانیہ ؟ ہیقیہک ہدیہ خواہ گہر نہ گہنہ
 نہنجامی زی ب دروستی ہدر دئی گہنہ وئی ہزری کہ نہ ژ نائنی وی
 تہ بری ہائیہ ، دئی ہیم و بیژم مگرتی ، افرض ، راستہ تاووس ژ نائنی
 تہ بر تاووس ہائیہ ، رامانا (مہلک التاووس) دئی بتہ (مہلک التیر)
 ٹانکو (ملک التیر تاووس) ، تہ تہ ہنتی دئی بتہ گونہ حکری ب مسائی وی
 ئی وہ دبیزت . . تہ گہر ب ہین و بہری خو ب دہینہ نسیہ ثابت و مخا
 روز ناچ بو فئی بہ فئی گوتیہ دئی ہین یا گوتی تہ وئی ب سہری
 سندروکا تاووس تہ تہ بر تاووسہ ، لی تہو نہ ہشانا ہندی بہ کو نائنی
 تاووس زئی ثابت و قہر تہتہ سہرچاوتک ژ بو رامانا بہ فئی ، دا ب ہین
 و بہری خو ب دہینہ نسیہ ثابت عہرہ ب کا ج ل سہر ئی بہ فئی نسیہ ،
 دبیزن ، تہ وئی ب سہری سندروکا تاووس تہ تہ تہ بر تاووسہ ، بہنگی
 وئی قازہ کہ بی بی بہ ، زہر ہندی تہوان ہیقیہک ہدیہ کہ بہ بقا تاووس
 نہ بہ بقا تہ بر تاووس ہائیہ ، بہ خویاہ تیزدی دبیزن (علم الصدر) ئی
 مہ دبیزت تہف تاووس تہ زکاری (آلہ) ایہ . کو ل سہر دہری
 (ئیراہیم الخلیل) - ع - چیکرینہ ، ل نالیہ کنی دی روزہ ہلات نسی
 فرہسی ف - نو دہرتوکا خودا ، النصوح والبراہین علی الملتہ الیزیدیہ
 ل (۱۸) دبیزت تہ -

[بہ بقا تاووس یا ہائیہ وہرگرتن ژ بہ فیکہ کہ یونانی تہو زی بہ بقا
 (تئوس) ، ، ٹانکو (آلہ)] - تہ تہا مہلک تاووس دئی بتہ رامانا
 (ملک آلہ) ، ٹانکو سہروکی ملیاکہ تا ، دیسان ماموسا (شاگر فجاج)
 دہرتوکا خودا دبیزت [تاووس ہین کہ بہ بی نوسراوی جیلوہ
 فرشتہ کی گہورہیانہ برہنی بہ ل (دباووس) کہ فرشتہ ہی سہرہ
 گہورہی سروشت بہرستہ کان بوو . .) ہستی فان دیارتیت ہر دو

ماموستایا دیار کرین نهم دکارین بیزین که مه بهستا (بشوس) و (دیاوروس) تیکه ، چونکه فان هردو په یقا تیک رمان یا هدی نهوژی (اله) ل فیرمه نهز دکارم بیزم نهف هردو (براهین) بهسن بو شروفه کرنا به یفتی ، پاشی بهرسفا دو بسیار ب زیده کی ددهت و دبیزیت ••

ز کهنگی ودهه بکار تینن ؟

مهلك تاووس کی به ؟

بهرسفا وان تاووس مهلك تیکه زوان هدر حهفت ملیاکه تیت خودی داین روزه کنی خودی فرمان ل وان کر سوجدی (کر نوشتی) بو نادم ب بهن •• لینا شینا خودی نهعلا ل بیرتی هات ، چاخنی گوینی هسون سوجدی بهس دتی بو من بهن چونکه نهز خودی وه مه نو من هون وی ز نورتی چیکرین و جتی لایت بو ج عهد و بهشهریت من بهن ، لینا تاووس مهلك زانی وی وان دبیزیت ، گونج سوجه بوته ب تنی بهفوره عزیزتی من ، لینا ز هنگی ودهه خودی نهعلا کر به سهروکنی ملیاکه تا و فرمانیت خودی ب جهه تیت ملیاکه سبهقا دو عایا تیزدیا خویا دیت •

خودا تیزدیان

مهلك تاووس خوه دین فرمانه

دادو بینخه بهری جیهانه

شمیخ نادى مین ههمی دهمانه •

به رهه فکر ب بابه تی خودا دجهه خوار و دبیزت :- [تیزدیا ههفت تاووس ههنه ، هدر یهك ل دهفوره کنی به] وان دهفوره ب ریزی دکات و بهحی قهولا دکات کا بهری (۵۰-۶۰) سالا جهوا دگه ریان و نوکه جهوا دگه رین ، پاشی دهستی خو دریزدکته شوینواریت ناشوریا

و بابلنی یا ل حصه و دینزیت نهوان زی نالایه کی مینا نالایی مه هه بو .
 یانی دگهته جهنی داخنی و دینزیت بهرئی گهلهك شه لاندن و نه براندن و
 کاره سات ب سهرئی نژدییا هاینه نه خاسمه قهوالید تاووس د گبران
 هینزا تبالا خو دربزرگهته چیا و گهلیت شنکاری ، دینزیت گهلهك بیس و
 گونه سازی ل فان چیا که فینه د ریکا قهوالادا ، دستنی بهر هه تکه ری
 ل سهر خانی مالخراب د لهرزیت و کزگری خو ل حهفکا وی ددهت
 چاخنی دینزیت ، [زیرا نژدییا ناچت دهمنی پاشایی نوسمانی] عمر
 وهی ، فریق پاشا سال [۱۸۹۲ز] فرمان ل نژدییا پاکری و هه دهفت
 تاووسید ئی ستاندین و ل گهلهك جهندهها نیشانیته دی [دینزیت نهفتی
 کاره ساتا هه نژدی قه براندن نه خاسمه نژدیته مه رگهها شیخا ، ب قن
 جهندی سهرئی پی یا ل نژدییه کی مای هانه گرتن ، دینزیت نهو بو
 « سلیمان نهزیف پاشا » ل ۲۱-۲-۱۸۹۵ز ، هانه نیشانیته ، نهف پاشایی
 هه کورد بو ، دیکه وی نژدی بو تاووس و نیشانیته نژدییا زفراندته هه
 پاش سهدا سالفاهه زه با میرئی کوره ددهته بو ، نهوا سال ۱۸۳۲ز هاتیه
 سهرئی نژدییا .

ل دوفدا بهر هه تکه دینزیت :-

کی لگهلهك تاووس دگه ریته ؟ سهدا گهلهك ب زبیره کی بهر سفا
 بیارا خو ددهت ، پاش دینزیت :- جهوا قهوال دگه ریته و ل گوندا
 چی دگه ؟ بهر سفا وی بو جارا نیکئی قهوال ب جهه گوندی دنی جهه
 بهر خاسنی گوندی زی نیشکفه دجهه بهراهین ، بی بلاق نهو زی
 قه درگرتنه که بو خودی (تیزی) و تاووس مهلك ، پاش قهوال و گوندی
 نیکرا بهرئی خو ددهته قوناغا تاووس لئ متهقان ، ل قیره سهدایی خه
 بهرئی پوباری بیهتی ددهته بریزه که هسك و ل قن دایقیدا مه پندقی

بجی نهی ، نهز دبیژم دقا هیلابا وه کی خو بچت ، دا خوینده فانی زانیسا
 چی ل مهسه لئ هات ، ژبو ناخفتا من روستر لئ ب هیت ، دتی بیژم
 دقا سهیدای بهرسقا پرسیارا خو دو قهت نه کربا هه ژ نیفا (ل ۳۷ ، تا
 نیفا ل ۳۸) یا گوتی نهرونی قهوال بوچی تاووسی ل ناف گوندید تیزدبا
 د گبرین ، بو خیر خیر کرنی وه کی دنان سالادا ؟

نهز دبیژم هانی گوتنا هه دو ماهیا بهرسقا پیارا نیکئی بو ، باش
 دزفوت و دبیزیت ، هینکاری چاخنی قهوال ل توانغی دروتنی و چهوا
 گوندی ب ژن و زهلام و ... هه ، دهینه دیوانی و چهوا مجبور پادیت
 ل گهل مهزنی قهوال د ناخفت پستی گوندی هه می ههزر بوین . دیار
 دکهت کا مهزنی قهوالا زی به دهرونی خو دتی بهرسقا گوتنا وی ب چی
 تاوای دوت ، دیار دکهت چهوا مهزنی قهوالا دست ب مسحه بهنا دکهت
 سهیدا دبیزیت ، دهمی ژ مسحابه نا خلاس دین پاشیغی دخون ، ژنو دهف
 و شباا لئ ددن و قهول و نهسهیدا به پرا دبیزن ، ل تیره سهیدایی
 بهر هه فکر بی کهنیه چهوتیه کنی نهز دبیژم بی سههوه بوی ، چونکو
 نیکهه پستی مهزنی قهوالا ژ مسحابه نا خلاس دیت دهف و شباا لئ
 ددن نهک خواری دخون ، باش سهیدا دبیزیت دهنگی دهف و شباا
 مویت لهشی مرۆفی زیق و کز دکهن و باسی « لایهردی ننگیزی »
 دکهت ل سالا [۱۸۴۶ز] دهما گوهداریا دهف و شباا کری ل گهلیج
 لاشی ، شاقس های و جرفی پندا دجیت و دبیزیت ، چاخنی لیدانا دهف
 و شباا به دو ماهی هات دتی قهوال بیژن . خودی تهمامه که ره مکهن
 پوتن وهه کهسهک دجهت خودا پودنیت .

نمخیر ، و دینه ، چونکه پستی لیدانا دهف و شباا خلاس دت
 نه رجه قهوال بیژن : خودی تهمامه . که ره مکهن و درنه دهف و شباا

ز نو دو خورت يان مالخوينى مالى دى چت دوف و شبايا هه لگرت و بهت
 ههتا دوف و شبايا ز ديوانى دهرنه كهفن چى نابت يهك پرويتت ، نهفه
 زى نه درگرتنه كه بو دوف و شبايا (شازى ئيزى) • ماسوستا (شاكر
 فساج) دپيژيت :- [دواى نهوه گفوكو كوكاره كان نهوستن و دوست
 نهكان به دوف و دووزله لى دان له سهر ئاوازيكى دلگير ، نهوانه
 تريس دوست نهكان ب جوزه ههله پر كيه كى نايى ، ههست و دهر و نايان
 نهچوشى و له ناوهند ترس وهيوادا •• شه پرزه نهين ، جارى وايش
 هه به ناگايان له خويان نامين ، (ناووس) ، كهيش هه ل نهگون و له
 گهل خوياندا ههلى نه به پيژين] •

بهلى ههيدارم ز خوينده تاني بهر كه تى جهوت تى نه كه هت ، چونكه
 نهف تشى هه خر نه ، دى زفرم و بيزم موخسان هندك بهرتوك ل
 سهر نايى نيز ديا هاتنه نقيين چو بهنا نيز ديايى زى ناهيت مينا بهرتوكا
 (عبدالرزاق الحسى) و بهرتوكا (جورج حيب) • سهدايى - خدر -
 يتقه دجت و دپيژت و هيشتا پوزى نه هه لايى قهوال بهينا جندى ، بهيتا
 شيمى دپيژن ، هه مو رادنه فه ، يا ديار كرى جهوا گوندى جهما دين و
 خيرا خو كوم دكهن و دپيژنه بهر ناووسى ، دپيژت : بهرى بفر و
 هندك قهول و قهسين دى دپيژن و دپيژنه گونديا بمانهت يا قهنج و
 خاترا خو ز گونديا دخوازن و دجه گونده كنى دى ، سهدال خو
 دزفرت و دپيژيت ، مجبوريى كاتيا سى سهدايى زوودا پاديت و جامن
 ئيزى مال ب مال لناف گوندى دگيرت ، نهرى سهدايى - خدر - بهرى
 جهنده كه ته گوت قهوالا خاترا خو ز گونديا خواست و چونه گونده كنى
 دى ، نهضاب چى ئاوايى نو دزفريه سهدايى قهوال ل گوندى •• گهر
 ب هين و بهرى خو ب دهينى سهدا دپيژت ، مجبوريى كاتيا سى جامن

تیزی ل گوندی دگرت ، بهلی یا پاست ، مجبوری کائیا سی چسرای
(چهتکنی خادما) دگرت نهك جامن تیزی ، لی مهتبخجی شیعادی
جامن دگرتیت ، هندی به بیژم سهدای بهحسنی نیشانه که ب نئی بی کری
تاکو بهحسنی (جراي) نه گریه *

هیزا دیژت . . . ههوا سالا ۱۹۱۴ ز ، جهنگا جهانی یا نیکنی ،
تیزدیا تاروس نه هزارینه ناف تیزدیت توریانی ل تهرمییا سوئیتهی
زهر میریا و تدره ر ناستهنگ دریکا وان دگرن ، بهحسنی وی دستهکا
نهوالا دکت بین بهری جهنگا جهانی چۆنه ناف تیزدیت سوئیته و
نه زفرین ، بهحسنی وان قهوالا زی دکت بین میری تیزدیا ب درقپا
شادین سالا [۱۹۲۲ز] باش سهدا چاف پی کهتا [دهمه لوجی] ل
گهل [قهوال حلی] کری ل [۱۹۳۰-۵۳] ال دیواییا باهتی خو
عیقیداریهك یا نفیسی و تیزدیت . . . هییدارم تاروس کیران زبو خیر
خوازی و قهوارتا ریکا پیرانیان و مروفایهین بت *

۴ - مجبور :-

نهف باهته گهلهك یندفی بو نفیهانی مه روحن گهت و ل سر
باخت ، چونکه ههز گوندهکی تیزدخان تو ب چیی نیشانا خسهکی
دی لی بینی نهتجا نهو کهسی سر و گوها لی دکت ، دیژنی مجبور ،
نهفی نهمالا هه گهلهك دوره کنی گرنک ههیه دپروژیت چهژن و
عدهفات و سهپسالادا ، دیسان دشین و گریته گوندیادا ، نهگه ر نهف
نهفی باهتی ب کهینه د درازیا تویزاندیندا ل گهل باهتیت دی ژنی
نقشتی دی بین - پیر خسر - ل فی باهتی ژ ههیی باهتیت دی
شهره زانره ، بهلکی نهو ب خو مجبوره لهوا هو لسهر باخفتیه *

هیزا ب باهتیدا دجت خواری و دیتزت ، وان هدر دوو فرماتیت ب
 سهرتی ئیزدیا هاتین گهلهك مجیور کور ئوجاخ کرن گه که مای زی
 قهستا گونده کی دی کر ، هیزا دهستی خو دریزگه ته دهستا جه برتی
 ل هه فلبرتی و دیتزت تا نه ها نیشایت (بیر هه سلمه مان) لئ ددیارن •
 بهتی زهه فرمانا میرتی کۆرد به هرا پتر گوندیت ئیزدیا هاتنه پئ شیل کرن
 که سئ دیکه تولا خو گه و پی ساخ ما و هه تا نه ها زی ل و تیری دزیت ،
 لئ که سیت دی پئ ل بهر گودیا ناگری هاته سوتن و پئ خو گه هاندیه
 مه رگه ها شینخا جه م میرتی ئیزدیا خانی ، دیسان دیتزیت پیرن خانی
 مجیورن تیری بون ل زوزانا ل دههرا باهتیدی دزیان •• ههوا بهری
 (۱۵۰) ساله کی هاتنه تیسفتی •

داب هین خو ب دهینه خشتا (گول گه شتیک) ز داناا • لهیلان •
 کاچ ل سهر هندلا نفیسی به •• دیتزت • بهزیدیه کان به کیکن له هه په
 تیره به ناوانگه کورده کان ، (وان) و (شینخان) و (جهلهب) و
 (نه رزه روم) و (مووسل) و (قهفقاس) و (رووسیا) و (چین) و
 (کامچاتکا) داده نیشن ، هم تیره به نوسیانان و قهسه کردیان به کورده و
 کتیه نایی به کایشیان به کوردی نووسراوه ، • ل تیره سیارهك یا پنگولئ
 دکهت پته گهرا گوفه ندی ، نه رتی نهف ئیزدیت هنده بوش کوبقه
 چون ؟ بوچی نیکانی ئیزدی دکیمن ؟•

۵ - رنجبهه :-

به خوابه بهری رنجبهه ل کوردستان به شه بو ، نهخاسمه
 ل گوندا ، چونکه نه رتی ژیا نا بهری نه ورك یا نه ها بو ، به بیدا کر نا نایی •
 رادوستا ل سهر هیزا زه ند و باسکیت خودانی ، هه ر گونده کسی
 ل کوردستانی بهری تو جو بایی دتی مالک یان دووئت زهنگین ل بهر

جائیت ته که تبا نهجا همی گوندیت دی خرمهت بو وان دکرن ، نانکو
 رنجبهری بو دکرن ، دگوتنه فینی هه که تخودا ، نهقان گه لسهک جاری
 زخوپا دکره بهتی (عهبد ، کوله) • زورداریا که تخودایا ، ل فی بابهتی
 گه لسهک جارا سهیدایین - خدر بالقهدایه ، وه که مروقهک دین و هار زبهر
 خو بهیخت ، هیزال سهری بابهتی بهیقا رنجبهر شرفه دکت و دینرت :-
 - رهنج - (کد - ب عهده بی -) ، - بهر - پانگره دچته سه بهیقتی ،
 تید ب وانا خودان •• نانکو کار کهرتی مانه و •• پاش دینرت ، کی دینه
 رنجبهر و بو کئی ؟ ب دوفرا بهحسینی نهقنا رنجبهری دکت ، چاخنی
 خدر ز کهجه کئی دکر و نهخت نهبا ، نهجا مروقتی هوسا دئی جویا
 رنجبهری بو بابنی کجی کره بهتی ری نهختی بابنی کجی دخواست ،
 پاش بهحسینی شهزنی نهقان دکت ل جهم نژدیا و دینرت :- دهستی
 رنجبهر گرتنی سهری مهها یلده بوو تا جهزنا سهرسالی یان زی طووانا
 یسقی

6 - ریز و سهروبه ریت سونهت گرتنی - مراسم الختان - :-

نهف بابهتی - بیر خدر - ل سهر دناختی رینه کئی دروست ددهته
 خوینده فانی ل سهر سونهتی ل جهم نژدیا ، نهفه ههستی زی گرتگی یا
 بابهتی بو مه خویا دکت ، عهزیه بیزم تهتها نهف بابهته به نهزمانی
 عهده بیه ، دیاره سهیدایین - خدر - مهخه دک یا پتی هه لهورا
 ودرته گنرایه سهر نهزمانی کوردی نهز دینرم قهده نهفه ههستی ناته
 کیماسیهک بو نقشتی ، سهیدا دئی بابهتیدا ل سهر فان هه ر ییج خالیست
 زبیری دناختت :-

1 - هه لزارتا کریفی و مه رجیت بستی وئی ، نانکو به بومندی دئی
 دناقهرا واندا به ب جی ناوای بت •

۲ - راورهستان و نامادهبونا مالا سونه تی بو ناهنگ کړنې .

۳ - ریز و سهروبهریت روزا ناهنگې .

۴ - چېن خه لکن گوندي دوتی رودانیدا

۵ - تشتی دبت ژلاین کولفهرتیت هر دو مالا :-

۱ - مالا کریمی

ب - مالا سونه تی

۷ - ژن نینان :-

مهسلا نفی بابه ته لسور دلخخت گه لک په نالوزه ، مینا په کره که
دورزی به ، سهرو بن لئی دبه روزنه و هندي به حسنی دوتنام و بساما ، بان
نمخت و چه کا بان زی شیخ و پیر و مریدا ، نالدا نیت پتر د نالوزت ،
به هر هه نکر ل سهری بابه تی دبیزت من نیت بو ب دورزی ل سهرفی
بابه تی ب نفیس هر ژ سهرو کاتیا وی هتا ب دوماییا وی ، لئی دو
خوپریت نیزی بهری من ل سهرفی بابه تی نفیسی به ، نه جانه ها دی
وی نفیس یا هر دو خورتا به حسنه کرین ، هه نالی هیزا مینا نهم دزاین
کاری ته کومکون و به هه فکر نه دفا هه چ نشته کی ل سهرفی بابه تی هابیت
نفیس ب چ نواپی بت دقت نو دیار که ی ، دیسان ما چ فدیسی یسو
تو گوناریت هر دو کا بخوب که به زیدور ، وه کی ته ل گه لک جها ژ فی
بهرتو کی گون و نسیبیت خه لکی بخو کرینه زیدور . د بیزت نفی
هر دو خلیت زیری د گوناریت و اتدا نه عابیه :-

۱ - روزما چینایه تی

۲ - سهله ن

دیسان دبیزت شیخ ژ کومه لا نیزی دیا (۵٪) هر و سا هژمارا بیرا نزی
ب فی ته روزی به ، هژمارا مای ژی هه و مریدن نو ب دورزی به حسنی

شیخ و پیرا دکهت و نهو گرفتاریین دکهفته بهراهیا وان نهخاسمه ژن
نیانی •

۸ - هندک دکه دهق :-

نهف بابهته پاسی فوالا یی هالیه وازاندن (قهولنی شهقهسهوی) و
(قهولنی شیخوبه کر) و « قهولنی سعایل ینغهبهور ، شتی گرنک بوم
دیار بوی ژفان دهقا ، بهستا ناییت هندک شاعریت کرمانجا کول سهر
دهمی شیخ نادنی ل مهرگههی و لالشی ژیاپن نهفهژی ناییت واسن :-
[پیر خدری زینده ، هسهدی نال نهوری ، پیر رهش جهران ، شیخ
فخری نادیا] هندکها قهولیت وان د سینگی گهلهک پیره مبرا دانه •

۹ - کراس گهورین :-

دهقی بابهتیدا دیار دبت که تیزی ژی تهنها نیمانی ب خودتی بهکی
بی شریک وی ههوال دینن ، خوبا دبت که تیزی (دیو) ی نا بهرین
وهکی هندک هزر ژی دکهن ، عیادهتی بهکیسی تاکنن ژیلی عهژیژی
مهزن ، چونکه نهوه خالقی مه ، نهمین مهخلوق ، نهوه سهوی مهرا ،
کهسی بی کهسا ، خوداتی رزقا ، نهوه نهف کهولن نزانندی ، نهوم ویت
داین و دتی مه بهتن ، مینال سهوی بابهتی هاتی نقیسن :-

نهف عهده خانه

عهقد و بهشهر بازرگانه

هندکه مالا خو بارکر

هندکه ژ نو دانا

بهرهه فکهر دبیژیت ، دهقی تیزدیا ناگهریت بیژن [مرن] لهوا
دبیژن [کراس گهورین] نهف بهرفه نیکسهر لهش و گیاهی ژیک

جودا دگەت ، ئەو ئى پى زائىنە گە گە گيان نامرت ، بەلكو زىبەر مروفە گى
 دچتە بەر بە گى ئى چاك ، ئە گەر غەمەلەت مروفى دچاك بون ، خو ئە گەر
 دخراب بون دى گىتەن وى چنە دەن دپەندە گى هاردا ، زىبەر فەن چەندەن
 ئىزدەن پوئىنە گە زىبە دەنە مەرىت خۇ ، تا قىگائى زى ئىزدەن چەزەنە گە
 تەبەتەن ب مەرىا باھەن ئەو ئى چەزەنە (بىلەن) بە ، ل فەن چەزەنە سەر
 مالەك دچتە سەر مەرىت خو و وى رۇزى ئەنەن ب كەرن دى زادى ب
 خىرا وان مەرىا دەن ••

زىبەر :-

- ۱ - دەستقىسا ھوزانغانە گى كورد
- ۲ - (ئىزدەن) چا پائىگىن سالا ۱۹۷۹
- ۳ - « بەزىدە بە گان و ئىنى بەزىدە » - شاکر فەن - ۱۹۶۹
- ۴ - « بەزىدە ، بقا دىن قەدىم » - جورج حىب - ۱۹۷۸
- ۵ - « شەرفناما شەرفخان بە دىسى » ۱۹۷۳ چا پائىگىن زائىرى كوردى
- ۶ - « گول گەشەك لە ناوچە گائى كوردەن » - لەيلان - زىجىرا -
 ۱ - ۲۶۸۴ك
- ۷ - « مۇستەئەزە مائى ، كۆپى مۇستەئەزە كورد سالا ۱۹۶۰ ز
- ۸ - (كاروان) ز ۳۵ ، ۱۹۸۵ ، ووتارا لاش •
- ۹ - رۇزناما [عىراق] ژمىسارە [۲۹۲۴] رىكەتسا ۱۹۸۵/۹/۲۵ •
 گوتارا • كوردەن موكرىانى پروفىسور ئەنەن كوردۇ
- ۱۰ - چا پائىگەتەك دگەل سەبەدا - خەرىن سەبەدا -

شعرهای سبزه که لیا دمدم

ل ددمی نه من شنی دهنا (دمدم) ی بو خواننده لایند هیزا یتشگیش
دگهین ، گهلهک پنی خوشه نه من سوپاسیا هردو سه یدایند
هیزاو بهرگتی (نهمنی نوسمان) و (عبدالرحمن مزوری)
ب گهین لسهه هاریکاریا وازدانهک دهقه بائی دهنگی ب
هینه بهلاکرن .

- دهنگی به -

راست نهیسینا نههینی نوسمان
گولته - شنی نهیران

۱ - جلالکریه ظاهای
مهذهین له کیز ناین
دمدمن ناینه رایین
ناخردت خوشتره ز دنیاین

۲ - قنا ل دنیاای بگیشی
دی بوردش بن ل نک نه بی
قبول نه کن فی مهذه بی
جهیمان گو بلاقه بی

۳ - جهیمان رایهک له کر
مو ناله رین عه هدا ته کر
فالیتن تاج قبول نه کر
لسهه خاطر ا بو بکر

ردیف	عنوان کتاب	موضوع	تاریخ تصانیف
۱	تفسیر قرآن مجید	تفسیر	۱۳۰۲ هـ
۲	تاریخ اسلام	تاریخ	۱۳۰۳ هـ
۳	فقه اسلامی	فقه	۱۳۰۴ هـ
۴	اصول فقه	فقه	۱۳۰۵ هـ
۵	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۰۶ هـ
۶	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۰۷ هـ
۷	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۰۸ هـ
۸	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۰۹ هـ
۹	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۰ هـ
۱۰	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۱ هـ
۱۱	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۲ هـ
۱۲	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۳ هـ
۱۳	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۴ هـ
۱۴	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۵ هـ
۱۵	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۶ هـ
۱۶	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۷ هـ
۱۷	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۸ هـ
۱۸	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۱۹ هـ
۱۹	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۲۰ هـ
۲۰	تاریخ ایران	تاریخ	۱۳۲۱ هـ

۴ - لسهر خاطر اموهره
دریا پیغمبره
خوه بکن کهر بگره
روسپین داو دهه حشره

۵ - روسپی تی دهه حشره رکن
ههرتم وان کهر بگره رکن
بگوئنا پیغمبره رکن
شه هیدین دنن تهرک رکن

۶ - شه هیدین تهرکا دنن کن
نالیه کی زخورا چینکن
دسه کهلن ناسینکن
وابن قینکرا هولینکن

۷ - رابو خانن زترین زهنده
صوبچی شه کهر دهر بهنده
خلقن جنس دخونده
ره شانده عه تهر و زهنده

۸ - زیر و خلمهت داوانه
کامل کو بو دیوانه
گو ههر چی بایمانه
صوبچی وهرنه مه یدانه

۹ - صوبچه ویزا شه پانه
بگه نه ناخر زهمانه
دهست لسینگان دانه
سهرتی مه دله یضا خانه

۱۰ - دله یضا خانه لمه یدان
بفکرنه شیره مهردان
جه میان کو نهک خه بهردان
شه هیدبون دنن بهردان

The first of these is the fact that the
 world is not a uniform whole, but
 is divided into different regions, each
 with its own characteristics. The
 climate, the soil, the vegetation, the
 animals, and the people of each region
 are all different. This is why we
 find so many different kinds of
 plants and animals in different parts
 of the world.

The second of these is the fact that
 the world is not a static whole, but
 is constantly changing. The climate,
 the soil, the vegetation, the animals,
 and the people of each region are
 all constantly changing. This is why
 we find so many different kinds of
 plants and animals in different parts
 of the world.

۱۱- دینی بهر دا عهوانان
له عننه بی لکافر و جانان
قنکرا بچنه سه کامان
عهجهم نه کن نه مانان

۱۲- صوبجی چونه عهجهمه
عهسکه ر روبر و چهمه
دینش تی خان نه دهههه
گرتن دورا دملهه

۱۳- ل بن دلمی وهسظابون
جهیشی عهجهم گوران بون
لهشکر گو لی جهابون
ته دمو کو قیامت رابون

۱۴- (۲۰۶) زتوله تافه
لدمه چاک دنافه
نهق کافرین تاج زرافه
بوسواش و قهتل و قاله

۱۵- سواش و قهتل و جهنگه
حصاره پر تهنهنگه
ژی دبارن بهرسهنگه
هنگی تیر و خهدهنگه

۱۶- هنری کو نهی حصارن
بهړک ژوان دبارن
عهجهم دین چاریارن
لهورا ددمی دارن ؟

۱۷- لهورا تین وهک بهرازان
لخوشمیران و شاهبازان
بهردانه گازه گازان
تیریش برنه نه اندازان

۱۸- قیریش برنه کلکان

دوپ نائیتنه شه یزان

وه کی باران شرکان

تیک دریزن تله کان

۱۹- تیک دریزن ژبانی

تله نگ و تیر ددانی

خالق بوان دزانی

بو روزا ناخر زهمانی

۲۰- خالق بوان خه بیره

دریزن دوپ و تیره

روسپین خانه میره

دهره اتن جان و بیره

۲۱- روسپیت خان نه بداله

دراژگری مه ماله

چ شمیره کی بن ماله

دهما کر بوویه قاله

۲۲- دهما گو بو سواشه

دهرگر گو دانه پاشه

بو گاز و شاپاشه

ژی دخستن و لاشه

۲۳- ژهه ف دبرن وبله

بویه قرآن و قیله

عاجزبون به دل و فیله

برستنه هه ف بحیله

۲۴- بحیله و باییه

وان گوشتی بن حسینه

قهه دی یه تک یسکی

گو به سسه هه تا سو به

۲۵- صوبجی چونه عهده صاتی
خه لقی دقن بساڻی
کافر لی دکن خه باتی
هاتنه بن که لاتی

۲۶- د که لاتی هرستن
دوزمان فلسطن
بو جهنگ و دابرستن
۰۰۰۰ هزار ژنی گوشتن

۲۷- ژهف خستن هفت هزاره
۰۰۰۰ خه لقی بزاره
بو ربه هوار هواره
لهف روم نه بو دیاره

۲۸- خه لقی دهات ژرومن
عاجز بون ردومن
خه لقی وی کن لومن
هون بفرکن لکومن

۲۹- هون بنیرن لخانه
چ دگت بهلهوانه
رومی نایینه دهانه
۰۰۰۰ کاری میرانه

۳۰- نهز ژغیره تا نه ییمه
نهز شیره کی خالدمه
خان نه بدالی بو هتیمه
نهز زی بنائی قیمه

۳۱- بو هتان نهف ناک گه رانده
بایم بهیست جه بانده
نینا لمن نهسانده
بئی نائی نهز دخوانده

۳۲- کس کو لن نهف ناک بی
شهرمه کو نهو زراف بی
نلا کو خان نه بدال بی
لهتجا وی نه تمام بی

۳۳- فهتجن نه کم تمامه
بسه جز و که لامه
زفرا حه تا فه شاهه
نهف ناک ل من حه راهه

۳۴- حه رام کرن برستن
رابون ز نوغه چهك فه بهستن
دهستور زهف دخوستن
ستیان فه دم شکهستن

۳۵- سهر تا فه دم تیکوه ربون
ستی دصور و زهر بون
فیرس دبر چه گهر بون
دنیف که لن بدرو بون

۳۶- که لاکو صهد ستی تین
چ نازک و جنیدی تین
بکار وزه رینی تین
... کالن وان گری تین

۳۷- گری تین من دگهل وان
نازک قامهت و سهلوان
دهما دهرتین ز خهلوان
کوفان دگت بسهروان

۳۸- کوفان دکن به شهر تین
هندی ز من غه زهل تین
نالین و صهد که سهر تین
هیسترید من دگهل تین

۳۹- هیستریڤد من ژ هورتین
نالینید من ژ دور تین
زداغ و کوفانید صور تین
خه لقی زداغ کور تین

۴۰- خه لکی دقن گنگاشی
وهرن پاسهر سواشی
گوه بدنه قن داباشی
چ دبیتن ماش و ماشی

۴۱- چ دبی
وان شیران زه ند قه مشته
قه بغن شیران .. هرسته
چونه جهی ده خسته

۴۲- چون و بو به پرو بون
... قه وی باشو بون
به طلید دوهی ل کو بون
شهری دوهی قه ط چ بون

۴۳- نهف شهره کن بن مه ناله
به طلید دین مه ناله
دریز کرن مه ناله
کو لیکیدن مه ناله

۴۴- دنی لیکیدن کو وهفته
شداندن جهلا و رهخته
فرین
شاه بابو هاته تهخته

۴۵- بوهتان ههمی به میرقه
دهمهك
کفن دین چه نکیفه
کافر هاتن ژیتشفه

1. The first part of the book is devoted to a general introduction to the subject of the history of the world. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the history of the world.

2. The second part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the beginning of time to the present day. It is a very comprehensive and up-to-date account of the history of the world.

3. The third part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the present day to the future. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the future of the world.

4. The fourth part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the future to the present day. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the present day of the world.

5. The fifth part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the present day to the future. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the future of the world.

6. The sixth part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the future to the present day. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the present day of the world.

7. The seventh part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the present day to the future. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the future of the world.

8. The eighth part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the future to the present day. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the present day of the world.

9. The ninth part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the present day to the future. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the future of the world.

10. The tenth part of the book is devoted to a detailed account of the history of the world from the future to the present day. It is a very interesting and useful book for all those who are interested in the present day of the world.

۴۶- کافر د دلقه وینه
دعا کو وان دینه
هه بیته لوان کتینه
فورجی نزان کینه

۴۷- فورجی دین حسین
پرس و پسیاران نه عین
هون دی میوانی کن بن
نازا دریا خودی بن

۴۸- نازا دریا خودی بن
نه تید پر گونا هین
میوانی خلیفی و شاه بن
غازی دریا نه لاه بن

۴۹- هه نازیکر خه باره
نه من دگر باره
خلیفه نکتباره
هم دی بچن باره

۵۰- خلیفه چون نشانده
شمیری ۰۰۰۰ گشانده
سه ری ژلاسه فرانده
هرسن ری کر نه رانده

۵۱- باب و یشی برازه
هرسن کرن چه نازه
باشیره کی دلخوازه
بوشین و گازه گازه

۵۲- هر سن قیکرا دیکستن
۰۰۰۰ شیران هرستن
بو چنگ و دابرستن
بهاران میر ری خستن

۵۳- لئی دځستن وان بنوبهت
خان نه برال کر نشارهت
چارهک دی ژئی بکپایهت
بهر موحه ممد صلهوات

۵۴- صلهوات نانینه قنیکرا
وان یم هزاردن تیکرا
بهڅه نچه هر هاتن پیکرا
ب هزاران کوشتن ژبیکرا

۵۵- کوشتی ژ خان و میران
ب تنه نک و طوب و تیران
سه ر ۰۰۰ منلی شیران
لاش بونه مینا که بران

۵۶- هزاران لاش ل شونن
جهفتی و یه کن ب چونن
تو دبئی ب هزاران تینن
شیران دهنگدا ژ خونن

۵۷- شیران نه دابو برقه
هاویر بو ترقه ترقه
یهک یهک ژ ههف نابن ههرفه
لیکدان و شرقه شرقه

۵۸- سه ری ژ ههف فراندن
زره ل ههف قه تاندن
عیار لههف دراندن
طهرم بهر کراندن

۵۹- بونه کراندی ژ کوشتن
وان نهو حه می دکوشتن
قهط که سهک ژئی نه هشتن
بو شهیدیت به ههشتن

۶۰- شهید بون چون ژ خودیرا
نه فره ننگه گوته نده گنیرا
خان و نهف خهلقن ویرا
بههشت و حوری ژیرا

۶۱- هه مو چون و زن مانه
کافران گوته خانه
نیریش بیهنه وانه
بینن کیراید جوانه

۶۲- قهط کهس نهما ژ دهره
نیریش ناین ب سهرقه
لستیان بوویه رهغه
بو دومان ته دگو شهقه

۶۳- کهسه لا کهسکی ناینه
کجا خان تاگری تینه
ب جه به خان دینخینه
گهلن ژ بن هاتینه

۶۴- کهلن ژ بن داکوره
جه میان دبن دکوره
تاگر ژوردا درزه
کهس

۶۵- هه می گوشتن

شهید بون چونه باغان
بههشت برن ژ خوه ران
.....

۶۶- وان هه می دروسپی بن
موقیم لنگ نه بی بن
دجه ننه تا باقی بن
.....

۶۷- د باش وان قصانرا
ژ نه بی و نه ولیانرا
ژ میم و حن و خانرا
فاتحه ژ روحن وانرا

۵۰	شیرین به زلفها	بوی مشک که کند کینا	خامه در غایت دینا بهشت و صحرای دینا
۵۱	صحنه ایستاده	لازار که کرد ناز	بیدار بیدار این کجایند برادر
۵۲	ناله ایستاده	ایستاده ایستاده	نستیان بیدار بیدار بیدار بیدار
۵۳	ناله ایستاده	کجایند ایستاده	ایستاده ایستاده ایستاده ایستاده
۵۴	ناله ایستاده	ناله ایستاده	آن ایستاده ایستاده ایستاده ایستاده
۵۵	ناله ایستاده	ناله ایستاده	بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار
۵۶	ناله ایستاده	ناله ایستاده	بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار
۵۷	ناله ایستاده	ناله ایستاده	بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار
۵۸	ناله ایستاده	ناله ایستاده	بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار
۵۹	ناله ایستاده	ناله ایستاده	بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار
۶۰	ناله ایستاده	ناله ایستاده	بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار بیدار

له روزښ عبدالرحمن مزوری

- ۱ - طلاعاتی ، مه زهه بی تعد ، نائین رائی .
- ۲ - قه دا .
- ۶ - به سه .
- ۸ - گو هه رچین .
- ۱۱ - دنی بهردا . [عه وانان = هه فلان] .
- له عنده بی لی کول و جانان . [سه گمانان = نه دوره سه گمانان
بیت ، گو دوه ختی خودا تیه کا نایه تی یا له شکله تی بو د اوتسی
[مر بوا الکلاسی] .
- ۱۲ - خان نه رحمه .
- ۱۳ - عجم گوران . [عجمه مید گاور = کافر ، جونگی نفیسی به
وستا بون ، جه ما بون ، گوران بون .
- ۱۴ - تی ده ما زتوفه ناهه / لدهدهما شک و ناهه .
- ۱۵ - زئی دبارن بهر سه نکه یان بهر سه نکه .
- ۱۶ - له وپا در [دهر] دمدی دارن .
- ۱۷ - له وپا تین .
- ۱۸ - توب نائینه شه به کان و مک باران و شورگان .
- ۱۹ - ژبانی / دزانی .
- ۲۰ - رؤسی بن خان و میره .
- ۲۱ - رؤسی بن خان [نه بداله] .
- ۲۳ - زههف دبرن دبله ، یان زهه فندو برن .
- ۲۴ - وان کوشن بی حسینه / فهدین بهک به کی به .
- ۲۵ - دقن بیسانی [الارض] = [البساط] .

- ۲۶- دکهلانئ فهدستن / ددژمان فهدستن .. ههفت هزار ژئ
 • ئیخستن
- ۲۷- ههرجی خهلئ بزازه ؟
- ۲۹- غیرهت کاریئ میرانه •
- ۳۰- نهز شیره کئی موکری مه •
- ۳۳- بیهه جوزئ کهلامه • [بیهه] نانکو : بقورئانا بیروز = بیهه
 • جوزیکن
- ۳۵- دئیف کهائی ب دههرون • نانکو : ژناف کهلئ دههکهمن •
- ۳۶- بکار وزدریئئ / دکالئ وان گریئئ •
- ۳۹- خهلئو ژداحئ کورئئ •
- ۴۰- خهلئئ دئئ گهنگاشئ / چ دبئئ پئش و پاشئ !؟
- ۴۱- چ دبئئ و نغشه !؟ نانکو : چ دبئئ و چ نغشی به ؟؟؟
- ۴۲- جون و بهر رۆبه رۆو بون • نهژدهری قهوی بشوبون شه پنده
 دوهی قهت چ نه بون ؟
- ۴۴- فرین تالع و بهخته •
- ۴۵- دهههک سه کئین بشیرفه / کفن دبن چه نگفه = نانکو ، کفشئ
 مرئئ فئ به •
- دههئ مالکا (۴۵) بهیقا [بوهئان] - بوهئان ههمی بیهرفه / دههست
 بئ دکهت • نانکو : مالک ژئک فهقه بیان !!
- ۵۰- شیرئ هوشبئ کشانده • هوشبئ : نانکو : مرن • فارسی به •
 ههرسی ژئ کرئه پانده • رانده = فارسی به ، نانکو : ره فاندک ،
 کرئه دههری •
- ۵۱- باب و پس و برازه • نانکو : باب و کوپ و برازا ، نغشه ئان چهوت
 • نغشی به •

۵۲- هرسى ڦيڪرا دٽيخستن ، فهيت شيړا ههرستن • فهيد شيړا =
ټانكو ، دهسنگيدوان •

۵۳- ب هزارا من [بکبارت] نه [بکبارت] ، دهسنگيدا جهوته • ع.م

۵۵- کوشتن • / سرخووشن ملن شيړان • / لاش بوته ميا کيړان •

۶۰- خان و نهف خهلقن ڦيړا • دهسنگيدا جهوته ، ژبه قافين •

۶۴- اګر زوردا دپړزه / کس نايينه دپړزه • [ټانکو ، مخابن کس

نه ما بومه پښت ۱۱۹] •

۶۵- هه مې کوشتن ب جهوران • [ټانکو : ب زولمن] • کونن دما ،

ز مه پان •

۶۶- وان هه مې زولمن بن / مه هه درجيني [فهني] بن • مه هه درجي =

ټانکو ، شفاعت جي • هه مې شفاعتني بو [فهني] بګان ! يو زاتين

نهفه جارا [ټکني به] • [فهني] ته پان ، په بقا (فهني) دناف شعرا

خودا وه کي ناساف بګاردنيست / ع.م •

★ ★ ★

ههستییه نه

یان

الهیكل العظمی

بهره فکرنه :- فاضل عمر

یتدا چونا :- نهمین نی نوسدان

خونده واری هیزا :- نهف بهره بشکا نیکتی به ژ خهونهك مهژن ،
دسه ری مه داد لقلقت ، نهو ژنی بهره فکرنه نو و ساری « فدرهنگی »
نوژداری بی به ، لیره دتی دست ب نایند ههستیکی لهشتی مرفوئی کهین ،
هیفی نهوه چو ناستهك ری یا مه نه گرن .

بهری به یقان ریز کهین باشتره چند تیشی یان ره چاف کهین .

أ- دهما سهرهاتی یا به یقا زانستی تی ، نهف نارینه خود هانیزت
مه بدانی : نه ری به یقید مه نههین ، داربزی یان ب ودرگو هاستن
و درگرین ؟ ب هزارا مه ، نه نهو ، نه نهو .. نانکو نهو به یقید ل سهر
زاری خه لکنی و بر ل کار پیدیه (گهر نهین) بهینه دارستن ، لئی نهویند
نه کادمی - ب هزارا مه - وه کی ههمی خه لکنی جیهانستی زگر یکی ،

لاتینی •• وەرگرین یا شتره ، گەر چ مە دفسی بەرھەمئیدانە و رینی
نە گرتنی بە •

دا خووندەوار ھزرە کئی ژ زمانەك جھانی ، (ئینگلیزی) وەرگرت
دئی بئزین : برائی یا زاراڤید زانستی بئد فی زمانی ژ زمانئ گریکی ،
لاتینی ••• وەرگریئە ، بەلکو بە یقئد خووب کار نائین ، بو نمونە
دبئزئە خرخبەك • بازگئی دەستی ، مەجەك ••• دبئزئئ : -

Wrist لئ دپەرتوکیە زانستیدا - Carpus - ھەر ل کارە ••

وجھای Finger ھەر Phalanx ل کارە •• ئەرئ چھا
ئینگلیز بە یقئد خووب کار نائین ؟ بلا خووندەوار بەرئسف دەت •

ب - سەرھانی یارابئد زمانئ کوردی ، زلایە کیفە زار فەگەر
[مدخر] و بئمن بو زمانئ بنقئسئ ژ لاین دیفە ھندك سەرگئزی یان
پیدا دگەن ، بو نمونە کورد پتر دھە ئافان ل [بئ] ی دگەن [نەك ،
نك ، بئ ، بی ، یا ، لاق ، چاق ، فاق ، شاق ، قیب ، جیب ،
بەب ، بئك ، جیم ، چوئل ، بئك ، بئك ، گئیر ، گئك ••]
زبلی (نەك) کو ھەك بۆ (ساق) و بۆ (بئخ) دبئزئ ، ئەرئ ئەفە
کیماسی بە بئ نە ؟ •

خووندەوارئ ھئزا کیماسی د وئدەری پرایە کو ئەفانە ھەمی ناڤئد
بئ خواریئە [الطرف السقلي] و تئزبکی سەھەستی دبن فەنە ، ھەمی
بئ ئافن •

ج - ئارئشە یا دی ئەو ، بەك بە یقئ بۆ چەند واتەیان دبئزئ ،
و ل گۆز دەفەران ، ئەنجا ھەر بەك دئی وەکی خووب ئی گەھت ! بو
نمونە دەما [دەماز] بنقئسئ ، بەك ھزر دگەت (شەب) ، بئ

دی هزر دکهت (شریان) ، و یی دی (ورید) و یهک دی (وتر) . .
 یان بۆز ههک دبیژنه کهپی کو بتهدلی دگهل
 و بوزا فارسی ههیه . و ههک دبیژنه قوژی ، بۆز !! نهفجا ودره یسه
 بهریک .

ل دو ماهیکی دی گوته زانایه کی جاری کهین بهنگو دلی گازنکههوان
 نهرم کهت : [ههر کهمی برتوکهکی دانت جافه نیری بهسانه ، لسی
 یی نووباره کی دانت هپی دکهت ز کریت کرنی قورنال بت] .

ئینگلیزی	کوردی	ئهره بی
Skeleton	ههستیبه نه ، قهرقوده	الهیكل العظمی
Bone, os	ههستی ، ههستیک	عظم
Skul, Cranium	کلوخ ، کهله	القحف ، الجمجمة
Occipital bone	ههستیکی یانکن	العظم القذالي أو القوي
Parietal bone	ههستیکی شکلن	العظم الجداري
	- شیلکن -	
Frontal bone	ههستیکی نهنی یان	العظم الجبهوي
	تهختن نهنی یان	
Temporal bone	ههستیکی جینیکن	العظم الصدغي
	سنگوله	العظم الاسفيني او
Sphenoid bone		الوتهدی
Elmoid bone	ههستیکی بیژینکن	العظم الغربالي
Lacrimal bone	ههستیکی بیژینکن	العظم الدمعي

STEDMAN'S MEDICAL DICTIONARY

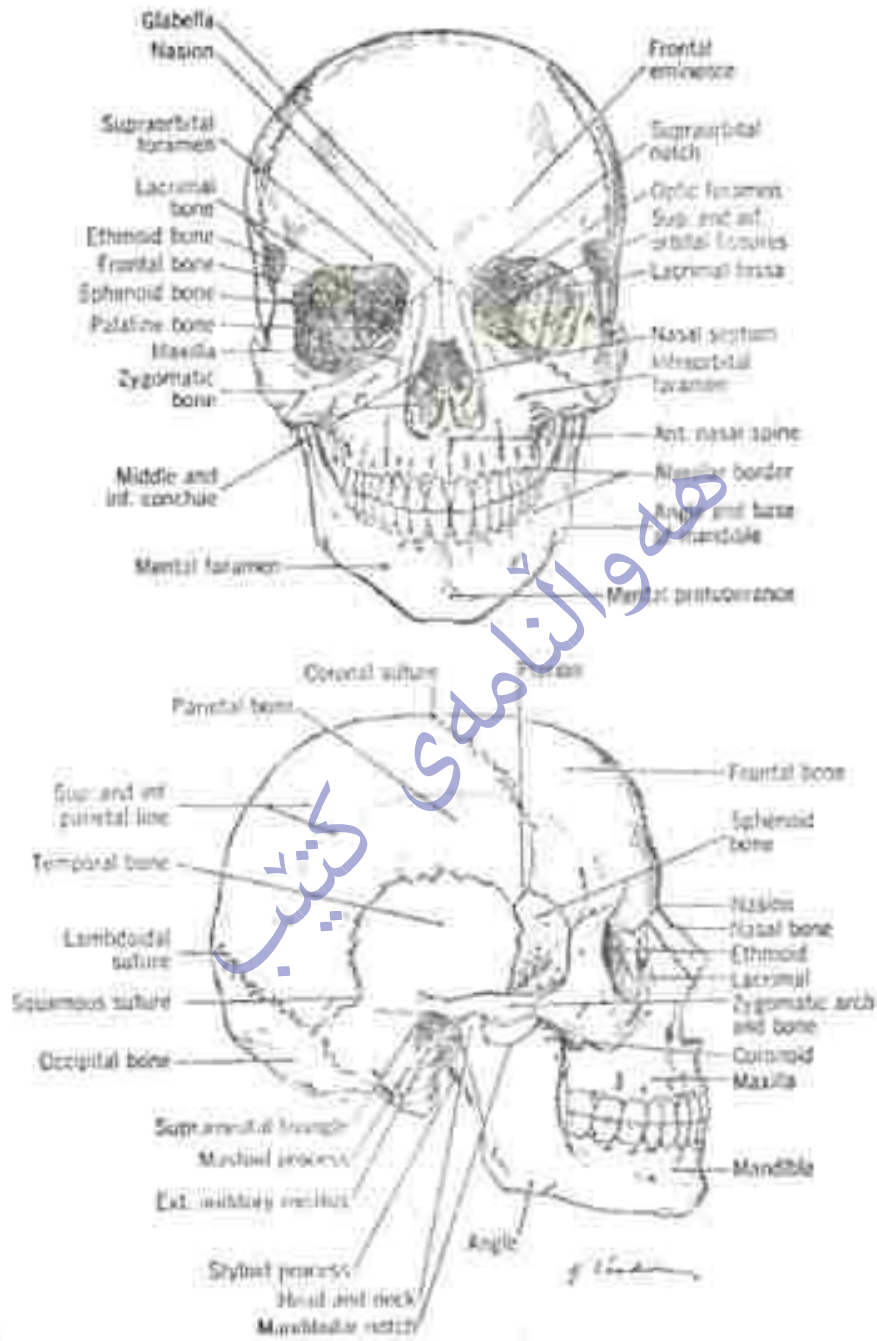
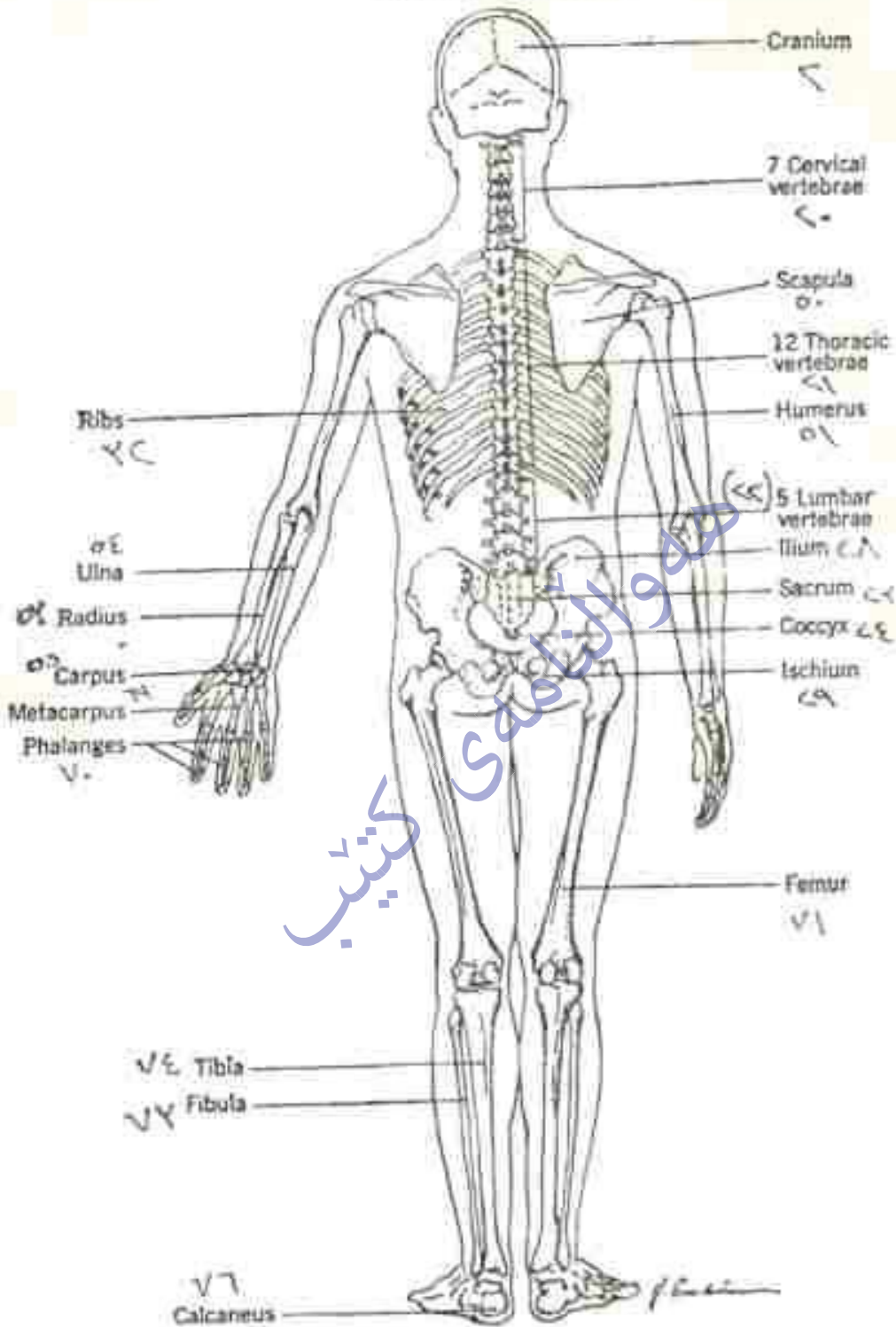

PLATE 19
Names of Skull, Anterior and Lateral Views

ئىنگلىز تىلى	ئوردى	ئەرەبى
Nasal bone	ھ . ۰ كەبى ، ستونكا دەقى	العظم الانفي
Palatine bone	ھ . ۰ بانكىن ، پانكا دەقى ، يان شىكەنتكىن	العظم الحنكي
Maxillary bone	ھ . ۰ نارووشىن ، شەوى يا زۆرى	عظم الفك العلوي
Zygomatic bone	ھ . ۰ ئالەكن ، يان پەرىن چاقى	العظم الوجنى
Vomer	ھ . ۰ گىسنى ، كىسنىشك	عظم الميكة
Mandible	لغانزوك ، شەويا زىرى ، لام نارگووش	الفك السفلي
Incas , Anvil	سندانزوك	عظم السندان
Stapes. Stirrup	زەنگە مەنەك	العظم الركابي
Mallens, Hammer	كوتەك ، راقوت	المطرقة
Vertebra, Vertebra	مۆرك ، مۆركان	فقرة ، فقرات
Cervcal V.	مۆركىدە ستۆى	الفقرات العنقية
Thoracic V.	م . ۰ سىنگى	الفقرات الصدرية
Lumbar V.	م . ۰ پاشىكىن	الفقرات القطنية
Sacral V, (Sactum)	م . ۰ كۆرەتەن ، يان كۆرتەن	الفقرات العجزية

STEDMAN'S MEDICAL DICTIONARY

هدو النامه كتيب

PLATE 38

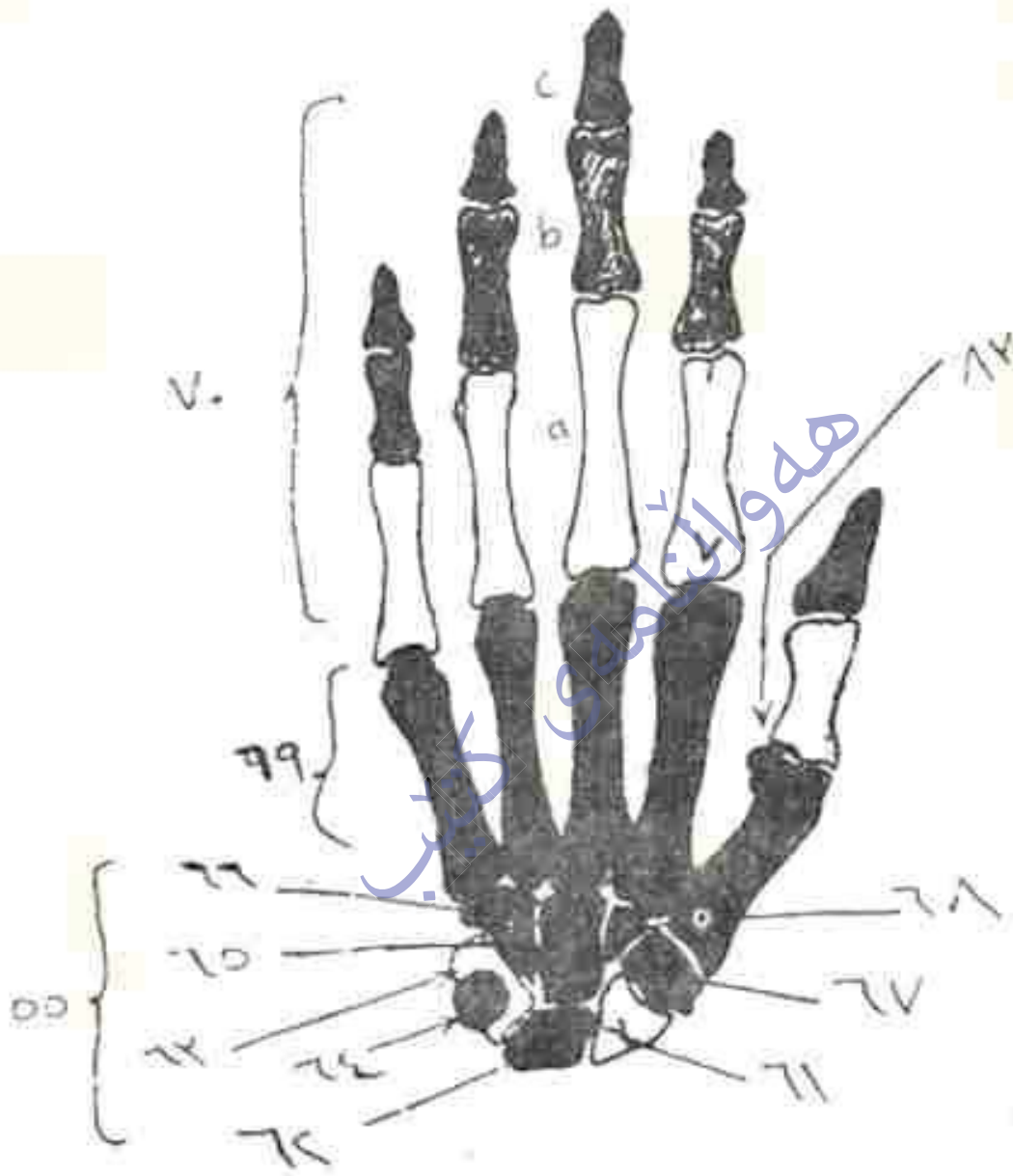
Human Skeleton, Posterior View

نمبره بی	کوردی	ئینگلیزی
المصعص	که لیزی	Coccyx
العمود الفقري	مارسول ، ستونا	Vertebral column
الحوض	بشتی ، کاریتی بشتی	Pelvis
العظم الالاسمی او عظم	که پینهک ، کوش	Coxe
الردف	ه . بیناف ، یان ه	Innominate bone
العظم الحرقفي-الحرقفة	نیپکی	Hip bone
عظم الورك	که ماع ، کماخ	Ilium
عظم العانة	قالج	Ischium
القفس الصدري	بشتیک	Pubis
ضلع	ره که ها سینگی	Thorax
الضلع الصحيح (٧)	بهراسوا دروست	Rib
الضلع الکاذب (٣)	زپهراسو ، یان	True r.
الضلع السائب (٢)	نه دروست	False r.
الضلع العنقي	بهراسوا کورت	Floating r.
عظم القص	- بهردای -	Cervical r.
	بهراسوا ستوی	
	(ههک مروقان دو	
	زیده ل ستوی ههه)	
	مهاسینک ، سه بهت.	Sternum
	پ که ههاند	

ئینگلیزی	کوردی	ئەرەبی
Manubrium	دەستک	قبضة القص
Xiphoid	بەزکێ دلی ، کەتچک	الرهابه
Sternal body	لەشێ سەبەتێ	جسم القص
Jugular notch	چالکا ستۆی	الغرضة الودجية
Clavicle	کلێک ، بەفشکێ ملی	الترقوة
Hyoid bone	هایزید (وەک hy کو تیبەک گریکی یە)	العظم اللامي
Tooth	ددان ، دگان ، دران	سن (مفرد أسنان)
Incisor t.	بەزک ، تەفشک	القواطع
Canine t.	کێش ، کەزوانکەلۆز	الانياب
Premolar t.	ددانێ گۆسی یێ ، هێرەک یتش گۆسەک	الضرس الامامي
Molar t.e	گێرۆسە	الضرس الخلفي
Wisdom tooth	ددانێ ئاقلی	سن العقل
Scapula	پوول ، شەپوولک ، هەینۆک	عظم اللوح
Humerus	بازۆ	عظم العضد
Olecranon	لەتیشک	النتوء المرفقي (الزج)
Radius	بەفشکێ ستوور ، کەوەرە	عظم الكعبرة
Ulna	بەفشکێ زراف ، بەفشک	عظم الزنه

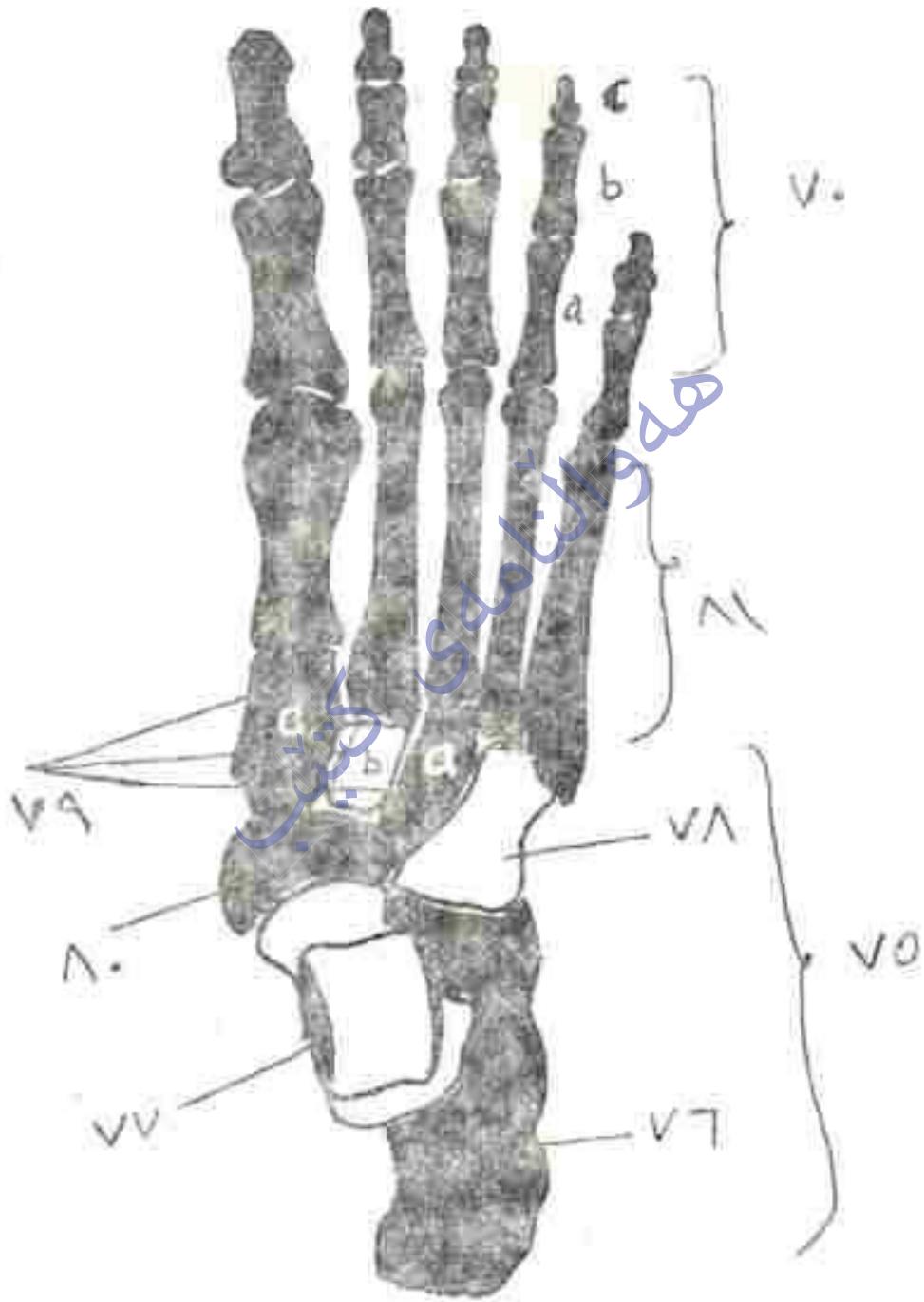
ئینگلیزی	کوردی	ئەرەبی
Carpus, Wrist	خرخەپک ، مەجەك ، بازن دەستی	الرسغ ، رسغ اليد
Coracoid Process	جوكل ، زیندەهی با نكلۆکی	النتوء الغرابي
Acromion Process	كلاكووچك	النتوء الاخرمي
Styloid Process	جوكلن جیخن ، سیخون	النتوء الابري
Mastoid Process	جوكلن گومكی ، چچك	النتوء الحلمي
Malleolus, Ankle	كۆزەك	كاصل
Scaphoid	شكەف ، گەمیگون	العظم الزورقي
Lunate	هە یقۆك	العظم اليلالي
Triquetrum	ستیکوون	العظم المثلث للرسغ
Platiform	خەرەلە ، كێلیك	العظم الحمصي
Hamate, Unciform	ه ، چەنگالی ، قولاپی	العظم الشصبي
Capitate	ه ، كەبە	عظم الرسغ الكبير
Trapezium	كەچەملیەن ، كەشەملیەن	المربع المنحرف
Trapezoid	گۆشە كەج	العظم شبه المنحرف
Metacarpal bones	ه ، شەین دەستی ، بەرخرەپ	مشط اليد
Phalanx .	كەهك :-	سلامي (سلاميات) :-
- Proximal	- ئێزیک	- الاقرب
- Middle	- ناڤن	- الوسطي

هسته‌های دست از چپ به راست :

نورده بی	کوردی	ئینگلیزی
- البعید ، القصی	- دور	
عظم الفخذ	ه - رالی	Femur
الرضفة	کەشکا چوکتی ، کاسک	Patella
عظم الشظیة	کیتک	Clavula
عظم القصبة	لولاق	Tibia
رسمغ القدم	بازن ، کۆزه نیک	Tarsus
	هورک	
عظم العقب	ه - پانی بین ، قوبک	Calcaneus
عظم الکعب	کاب	Talus, Astragalus
العظم النردی	کابکون	Cuboid
العظم الوتدی :-	سنگوله :-	Cuneiform :-
- الوحشی	- دهره که ، نالیبرهخ	- Lateral
- الوسیط	- نافیهز	- Intermediate
- متوسط انسی	- نافیین	- Medial
العظم الزورقی	ه - کۆدکی	Navicular bone
مشط القدم	ه - شەین بزی	Metatarsal bones
سلامیات القدم	که هکیند بزی	Phalanges of foot
العظام السمسمة	ه - کونجیکی	Sesamoid bones
الشکل		
الاسنان اللبنية	ددانید شیری	Milk teeth
الاسنان الدائمة	ددانید بهردمی ، یان	Permanent Teeth
	بهردموام	
الاسنان الوقتية	ددانید بهرومخت	Temporary Teeth

هستی یید پی (راست) :

تیبینی :-

- ۱ - [ص ۰] کورتسکرنا (همستی) به ، (م ۰) کورتسکرنا
(مورک) . .
- ۲ - جارنا کۆم ب زمانه کی بهرامبهو تک هانی به ، جینی نهوه
جهن گازنان نهیت .

ژێمهه :-

- ۱ - ناگرهیی ، گیانی مرۆفی ، بهغدا ۱۹۷۸ .
- ۲ - د . جمال رشید ، ئیسکبهندی مرۆف ، کۆناری کۆری
زانباری کورد ، بهغدا ، ب ۴ س ۱۹۷۶ .
- ۳ - کمال جلال غریت ، قاموس العلمي ، سنی یشک .
- ۴ - قاموس حتي الطبی ، بیروت ط ۴ ۱۹۸۰ .
- ۵ - الهدیه الحمیدیه فی اللغة الكردیه ، بیروت ، ۱۹۷۵ .
- ۶ - جگهرخوون ، فەرهنگا کوردی ، بهغدا ، ۱۹۶۲ .
- ۷ - نوویارا سهیدایی خانی ، بهغدا ، ۱۹۷۹ .
- ۸ - ئەلف و یج و کوردی و ئەدار به تیبی لاتیسی ، چاپخانهی
ههولیر ۱۹۷۲ .
- ۹ - گیانهوه درزانی ، بو بۆلی شهشمی زانستی ، بهغدا ، ج
۰ ۱۹۸۰ ، ۵ .
- ۱۰ - المورد ، بیروت ۱ ۱۹۷۲ .
- ۱۱ - معجم المعانی ، معجم العظام ، بیروت ، ۱۹۷۵ .

12- Cunnig's manud of practical anct omy Vol, 1,2,3, 13 th.
ed. London

13- Dorland's pocket medical dictionary. 22th, ed, 1977 new

توره قانیه خو بنیاسمن

- توره قانی دهنگی مه ، یی فیجاری سیدیا سهبری بو قانی به .
- هفیدارین کو نهو و خوینده قانیه مه خیر و خوشین زهاف بین .
- قهرمؤ سیدیا ، خوه ب خوینده قانیه مه بده ناساندن .

● لاسالا ۱۹۲۵ ز ، خودی کورپهک دا ئهحمه دی نهمه ری رسؤل و ژنا وی دیهانا سهیدی تیرسی ، نانی وی کرن (سهبری) ، نهو کورپهک نهف زهلامه یی کو نهو دنی هه فینی ده بهر سالا دهنگی وه دوت .

لاسالا ۱۹۳۶ ، دیازده سالی یا خوه ده ، من (نهلیقی) لمرگه فنا مهزرا ژیری - دهشا هه سنا - خوند . یاشی جوم گوندی «جه لو» و ز وی ژنی هاتم «زغانی» و ل سالا ۱۹۳۷ ز «زغانی» ژنی جوم «سگرکا» و ل بهر دهستی مه لای وی فورمان نیخی کر و یاشی جوم «تیدیوارتی» مالا یسی پسمامه کی بانی خوه . هیکه ها سه ره تایی من خوند . هه رجه نه شاگردی به که من هه ر سال نهز بووم ، لی وه سا ژنی ژبه نه بوونا کتب

ۋ قەلەم ۋ دەقەران نەشپام خوندنا سەرەتايى ھەۋكەم - خالاس كەم - نەمارە
مالا ھايى مو ز دىئىدىۋارنى، چۆ شامىي •• نەچار بووم ل (دېر كاهەمكو)
رئىزا ھارىق بھوئىم ، لى كىو من دىت ئەو مالا ئەز لى (دلىسام!) ز من
ئاجىز ، نەچار بووم خوندنا خوە بهئىلم ۋ ئىدى قەت نەخوئىم •

لى جونكو ز بچوۋكائى نە ئەز ئاشقى خوندنى بووم شىام ھىدى
ھىدى خوە ۋەزار بىكم ، خوە بىكم ئەف كەسنى ون دىنن •• د ۱۵-۱۶
سالى يا خوە دە من باھت نىسبە ، لى نە زىۋ جاپ كرىنى جونكو ۋى
چاخى جاپ كرىن بۇ ئىن دەك من خەيال بو •• من بۇ ھەقائىن خوە
دخوند ، بو زاروكىن بچوك دخوند • مەلان زى شەرىن شاعران ز
كوتارا (ھاۋارنى) فەدگواھزىن ۋ بۇ مە دخوندن •

- دەنگى مە : ز قەنجى يا خوە ، ب دىرىزى لىسەر ھەرە ، زىنا
خوە ۋ دەسىنكا خوە يا شەرى بۇ مە ديار كە •

● دىئىزىن - گۆ : قەدى شەمالى ، ئەقىل كەمالى ، تىتە كىن بىزە
زارۇكىن مالى •• قەدى گۆ مادى چ بىزىم !! ئاگر بەر بويە سەرى من ،
فەجە فەج كەتە ھاننى من •

ئەز زى ۋەسا • ما دى چ بىزىم ؟ دور ۋ دىرىز ۋ دىۋارە • گەر
من دەردە گۆت ئەزى بىتەم ، گەر من راستى گۆت دى زارۇكىن مالى
ۋەك خوە رانەقىم زلەو نە گۆتتا چىرۇكىن چىترە •• قەت باۋەر مەكن كىو

ئەزىز خۇمىشى يا خۇم بۇم شاعر • بىن شائىسى يا من و بەخت رەشى يا • بەرى
 من دا نىسنا شعرى ، تەشتەك دن • لى جاوا و شاعرى ج ؟ • ھەرچەند
 ز دەسكىنى قە تا ئەفرۇ زى من شائىسى ب نافرۇك و زىمان و ئاوايى
 شعرا خۇم كرىم و دىق ھەر و ھەر بىك زى و ھەر سى دىوانىن خۇم زى
 وەك زارۇكىن خۇم ھەر وان زى دىك • لى من شعر نە نىسنا دا خەلك
 بىزىن : • بولسى شاعر • • تەنى ئالماچا من ز نىسنا شعرى ئەو بو كو
 زارۇكىن مە - شاگردىن مە - خۇم بىن شائىسى و بىن ھىتى خۇندىن و
 نىسنا زىمانى خۇم بىن تا تىز و لاوئىن زانىگەھى و ھىگەھان و كارگەھان
 چاف لىمن بىك ، ئەز دىنم بىزىم كو ئەز دىق ئالماچا خۇم • ھەرگەھى
 بوم • زىلەتتى بو ئالماچا من ھات ، من ب شىوازمەك تەرم و سفاك بىشكىش
 كر • ئەز گەلەك بەخدارم كو رۇبەئىن « شىن و شادى » وەك ھىگەھان كا
 تەنەوايى و مرقۇئالى رۇلەك زىلەت و دىق يا خۇندىن و نىسنا كوردى
 زى لىبەر بچو كىن مە و شاگردىن مە شىرىتەر كر • ئەو شاگردىن كو
 ھەك زوان ئەو سەيدا و رەوشەئىر • جاواچا كو من دىن ئان ئەز
 وان دىنم ، شاعرى من ب پەسن و سىلەن كىتەرم مەزىن دىك • •
 ھىقدارم كو خۇندە قالىن ، دەنگى مە ، ھەر نە كىن كو ئەز پەسنى خۇم
 دىم • پەسنى نە دىجەن خۇم دە ئەز دىم و ھىتى من زى دىت •

- تە شعر ئان بەخشان چىتو دىت و بوجى ؟ -

● من ھەردو دىقن لى ئەز بەخشانى دىتەرم •

- بوجى ؟ -

● باۋەر كە ئەز تزانم ، من ھىز ئەزانى بە ، لى ئەگەر بىككى زىمن
 بىسى : بوجى تو بەخشانى دىتەرمى و شاعرى بىر بەلاف دىكى ؟ • •

ته زئی بیژمی چونکو من دزانی برانیا خونده نایتین مه خوندا شعری
دجیترین نان دجیتراندن و من زئی ب شعری جیتر دشا هزارا وان بلمین
و باخوه فورا کیشم له و من شعرینش بهخشاننن چاپ کر *

- ته کهنگی و جاوا دست ب نفیسا شعری کر ؟

● سال سال ۱۹۴۱ بو ، جهنگا دوووما مرقوف شیر بهردهوام بو ،
نرس و لسهرزا ونی دیا هه می هه زانده بو . کولب و گراننن زئی ب
جارهك زار و بهلهنگار شه پرزه کر بوون .

لسوریه زئی لهشکری فرهنزی و باشی زئی لهشکری تسکیزی
دانود کاکئی مللهت ب کۆته کی و نهوزان ستانده بون و دستانده ، لکه له
دهقهران خوارن خه لکنن بی چاره گیانی جولن بو ، زارنی تیر و
بهقهره ر نهو بو بی کو دمالا خوه ده مستک ان کولمهك نارنی جه و
گارس ههبت و تبابهك بۆنگ زئی تیکل بکت . پاربهك ز ناننن قسی
هه پیری نه تیکه ل چوکین خه لکنن وهك سهوگا جه زنی بو . . . تم دفنی
رهوش و بهرگالا رهش ده بون مشهخت زئی بر بر تر کوردستانا باکورد
ننزا - برسا - ب سهر مده دهانن و برانیا وان زن و زاروکین بی چاره
بون . . . کو مه نهو ددین دلج مه ب حالن مه خومش دهو ، نهمازه کینفا
مه سۆتالان دهات ، چونکو لگورا حالن وان تم ملیونیر بون . زلهو
مه خوه لسهر وان مه زن دکر . رۆزه کنن مالا مه گارسی هیرایی کر بون
کرار . مه نانن دایی بهر خوه دا تم بخون ، . . . ونی گاننن ده سنی زن و
چار بچوکین هور و نور ب سهر مده دهانن . بایج من زبهه مه راکر و
دایی بهروان ، تا کو ئیرۆ زئی نهز نهشیم بزائم جاوا دخوارن . بنن
لهگه نوکا مه زئی نالیستن . باشی ب ناواکی مه لؤل و دل شهوات لاف :

بائي من كرون كو دستورا وان بدت بچن وى زيوانا دنيق متارين
 برنجى مده بوخو، بين بهزون و بخون . نها حالى مه ثق بو ،
 زلامهك هبو دگوتى سلمايى حاجى نيقاره كى هات جهم بائي من .
 گوت : هه كه تو ودى لهم هرون سجهقى نهفه هيسرا سا بوز .
 بهلكى هدر بهك زمه دو (نولجه) گهم ژ زارو كيسى خورده بينت . بائي من
 گوتى : و الله يارو تو خووش ديتري ، لتي هه ي خودى مالا نه اانا كرى ،
 يا نهزى دنيق نايير . تيرا دو ، نولجه ، گهم ياره ژ كيدورى پيدا كم ؟!

لتي دو كا تيرق - سبه زى خوه له من بگره بهلكى بكارم چه نه
 فروشه كى ژ جاشرو كى نه ژ حازرا چير و درگرم . بائي من چو ژ
 زلامهكى خوست ، وى زى گوتى ، هه كه نو ، و لجه كى ، ز هه رده
 «نولجه» ين خود بدى من ، غوتى ، نهزى تيرا ، و لجه با نهزى بقورى
 خوه بدم ته و هه تا ساله كى زى خوه له نه بگرم . بائي من ثق
 سهرتى وى قبول كر . و وى و خوداني هيسرتى خوه به رههات دكرن
 دا بچن . خهلكى گوتنه وان : « كورق باورم هچن ، كدينو مه چن ،
 لسه ر دو قى خوه روتن ، رى گر هه نه ، و خلاصى هه نه ، زه حه نه . »
 لتي با شيره بين خهلكى نه كرن ، نه سازه بائي من گوت : با سهرتى
 شخسه ولى - ون بيزن ، ون نه بيزن نهزى ههرم ، و هه كه هچمه بين
 لالختى ده ژ نهو ، شمش روت دى نهزى ز كين زارو كين خوه و وه با مان
 گهم گهرم و نهرم بكم ، نهز بائي قهرمانم ، با سهرتى شخسه ولى ون بيزن
 و ون نه بيزن نهز تيرق كاروانى مه . . . چون و لايقنى رى مه خلاصى
 له وان ده ركهتن - پيدا بون - هدر دشت ژ وان ستادن ، هيسرا بوز
 چو ، دراق چو ، و كراس و تيلهك و پلاف و جهمه دانى زى لسه ر
 دايين . . . دستك ليش و بهك ليش ، نيف روت و بخاس زفرين

مال • مەگەر خودى بىزانت كاسچەند كەلەم و قورىنچۇك دىيىن
 وان رە چوبۇنە خار و كاسچەند دل شەكەستى بون ئى - خويى دخوارن و
 لاف سەردا تەكردن ••••• كو من باين خۇە و ھەفائى وى دىنى حالى دە
 دىن • دلى من شەوتى ، تاگر بەربوبى و ھەم نەشيام نەكەم ئى • ئەز
 ئىر كەنىم - كەنىم - باينى من كەك پىلاف لمن وەرگەر و ئەز رەنىم •
 باشبو نەدكارى لېمى من بىت ، چوئىكو خۇە قەزەلاندبو سەر پىشنى و
 ھەردو براينى من ، مراد و قەرمان رەحمەتا خودى لوان ، ھەرىيەكى
 لىگەكى وى دائى بو سەردانى خۇە و دېك و سىرى ئى دەردگەرن ••••• ئەز
 بىكەنيا خۇەنە چۆم ئىف سۆتلىن وەك خۇە و ئەو سەرىن ھايا باينى خۇە
 و ھەفائى وى ، مىن كىر ستران و بەستە ••••• جا ئەگەر ئەف ستران و
 بەستە زى شەرى بىتە ھەزمارتن دى سالا نىستەندا وان دەسىكا نىسنا ما
 شەرى ، بىت لى - ئەلەت - بىر و باوۋىن وەلات بەرۋەرىن بەرى ھىكى
 بىن رە ئى بەيدابون • بسايا بەلاقبوونا ھاوارەتى •

- دەنگى مە : دە كاز كەرەما خۇە وى بەستى و دى سترانى بو
 خواندەفانن دەنگى مە بىزە :

● ستران درېزە ، و بەستە ئى تەنى مالكەك لېرا من مسايە و
 ھەتائى گاننى ئى ھەر زى خۇەرە دىنۇم •

ئىسال سالە سال گرانى
 نەجمەد باين لەرمانى
 چۆ سىچەقنى گەنم ئانى
 خالى سلىمان ھىستەر گاننى ؟
 تە قۇتتى فاتمەقنى دانى

نای لئی شهله کنی کۆری لته نه ماین
ته چاوا هتله ر هار و دین کر
بهردا سهر و گوهری قئی دنیاین

★ ★ ★

ده چاوا لئی ره قره ق و تهفته ق و شه قشه قئی
وهیلا ره به نئی نه زئی نه ماین
سلیمان و نهحه دئی مالی چوبوونه خویانا قئی سنجه قئی

★ ★ ★

فاتمه و کئی ب سنی ده ننگا دکر گازی
دگو وهیلا لمن گو بیستی
ده بلا خودی نانا نه کنی
مالا هتله ریی که رب و کینتی
دهمگو چاوا سالا قئی سالی
دنیا کر مهیدانا قهتلو خویستی
بسهردا کولب و گرانئی زی
نانی سهر داری دئی
ده گهلی خه لکی ده شتا هه سنا
رابن ، روئن گوهر بدئی

★ ★ ★

گهلی برا منی سوند خواری
ب قورناتی ، ب ننجیل ، ب تهوراتی
ده مگو نهف کهن و که یغام عه قندالا خودی
هه می ژ قهراتی
ده چاوا بیهه کین بئی بهریا ژبوی
مالا خوه نانیته بهر میراتی
دهمگو سلیمان و نهحه دئی مالی شه لانن
وهیلا لهنی نه زئی نه ماین
بدری وان دانه میراتا مگر بالاتی

★ ★ ★

ده لؤلؤ ، ده لؤلؤ سلیمانۆ خالی هتۆ
کاروانییۆ بن کراسۆ
ده لؤلؤ ، ده لؤلؤ نه حمه دۆ جیایی یۆ
میرخاسۆ ییخاسۆ

★ ★ ★

وهیلا لمنی فاتمۆکن دگۆ
گهلی گوندییا شهفترا دی
منی خهونهک دیتی
بیزن خودی خیرکن ،
لمه کۆم دبوون
قاز و قولتک له گلهک و دیتی

★ ★ ★

ز ناسمانی بلند گهنمی قهندهاری
وهک بارانی لشی وهلاتۆکن مه دباری

★ ★ ★

خهونا من گهلی خوشک و برا
نه وهک ت خهونا نه
خهونا من گرار و نانه
ژبو ژار و بهلهنگازی
مه کوردانه
ده لئلی ، ده لئلی
فاتمۆکن دگۆ گهلی دوست و هه قالا
لهزکن بلهزینن وهک تازی و خهزالا
هه رن هه می شیخ و مه ترانا بیینن
بلا ز دلن من عه قه دالا خودی ره
کتیبین خوه فهکن ، بهرتی خوه بدنی
ده مگۆ گهلی گۆچهر و دیمانییا
هون زی رابن خرازا بیینن
گهنمی سۆر بکنن

★ ★ ★

وه يلا لمنى ، سهد چار لمنى
 مهلا حسدن دگور گهلى مسلمانا
 چائين خوه نه کن
 خوه شاش نه کن
 خودى مه زنه بهختن خوه زى
 خراب نه کن
 هون دزانن ئيرو نه زم مهلاين
 خوڤانا قى (زغائى)
 يا سوز و قرارا خودى لجانى من که تبى
 ئىسدى نه بيزم
 هه تا نه ستيتم خهلاتى سهر (زکاتى)

★ ★ ★

لى لى فهله گى لمن زارى
 فاتهو گى دگور فهله گى لمن هارى
 ز بهگ و مهگان ره خواهش يارى
 ده مگور گليزا ده قى مالدارا و گران
 فروشان ز که يفا گرانى يى
 وهك شرگى تيته خارى

★ ★ ★

ده لوزو و ده لى لى
 فاتهو گى دگور نه م چيله کوکا بهگ و مه گانه
 شهف و روژنى مه ددوشن
 زه و زى يا دهره گانه ،
 شه قى قين و روژنى دچن
 هه يلا ره به نى نه زى
 فهيت ناکن خوه دفروشن
 لسه رايى دکن بيتکولى
 هه ريهك بده ستن خوه
 تر يا مه و يا هه فالن خوه دکولى

ھەممى دىققەتتە سالىن ۱۹۶۰ ۱۹۷۱ دە ھايتىھ نېيىن • بەلگە ئېقۇقنى
 كۆتۈنەن ، مامۇتا عبدالمەھدۇھ ھەقىقەتكە لىگەل مەن كىرىپە ول رۇقۇناما
 «ئالتۇن» دە ھەزىمەت - ۹۴۲ - رۇزا ۱۹-۱-۱۹۷۲ بىن ئىشانا « شاعر مەن
 كىردىستان » بىز مەننى ھەر بى بى بەلەف بۇيە • دۇننى ھەقىقەتتە دە مەننى كۆتۈنەن •
 ئېل دەستىقا شەرىن • شىن و شادى • چىرۇقۇن بەلەف نە كىرى ئى مەن
 ھەنە • •

ھېقىدارم ئۇ ئەرۇقۇقۇ ۋەقە ئىشىن بەلەف كەم • دەستىقەك دىن ئى ھەپە
 ئايە چەند سالەكن يېقىمە ئەرۇ ئى بىزاقا رەھشە ئىرىپە لىدەقەرا بەھدىنە
 لى ھىشتا بىن ئاقە و چاخى ھەو كىرنا دىن ئى نەدىارە • «ئەزنامە» ئى مەن
 ھەپە - ئىندارىيا مە - لى بجاوا و چماو كەنگى مەن نېيە ••؟ لىساللا
 ۱۹۸۳ مامۇتا مەھدۇقۇ مەلا كەرىم لىسەر پارچە كەغەزەك بىچوك بۇ مەن
 نېيە دىننى :

ھەدۋە ئىشامەنى كىتەپ

كەك ھىرى
 رۇقۇ باش

ئەنەر بۇ ئوۋسىوم بۇچى (شىن و شادى) بەكەنى بۇ ئەنەردوم ؟
 مامۇتا كوردۇيىق ئىۋىستى بە بىوگرافىي ئۋىسە ، بۇ ئىۋىسە و
 بىنرە ، ••••• •

ئۇقۇق كۆتۈنەن ئىراز دىارە كۆتەننى ۳-۴ رۋىل بەسەن • لى كۆ مەن
 رەھبەلەننى و نېسى ئىدى مەن ھەي زىخوۋ ئەھا • تا دەرەنگى يا دى شەننى
 شىام ۳۴ رۋىل - فولىسكەب - ئۇ دەرد و خەنن دىزار داگرم • كۆ مەن
 خوند ئەز وەك بىچوكى سەر شەكەستى گىرىام •• ئەتەننى ئەز ، ھەر كەستى

بخونت دئی روندك ز جافان بارن •• شهقا پاشتر و شهقرا دن زی دیسا
 وەسا •• کورۆ سه برۆ - من گۆته خوه - ب خودی ئەف خوهش تشته ،
 زی جیتر نینه ، هه ما بنفیه و هه بنفیه تا هه کرتی ، پاشتی بشینه ،
 ئیدی من نه شاند و هه نه شاند ، و کوردویف زی کورد خوهش ، چۆ
 بهر دلۆفانیا خودی •• من باوه ره زی کوردی به ره هه منی جیتر ئەف
 نه زمانه ، بت ، چونکو گه لهك دزوارو نه تیکه به • مه باستی وی زی د
 پیشکوتنا «دلسان» تی ده کریه •• د خوازم بیژم زی کو «دبیژن» (۱) ل
 رۆژا ۲-۴-۱۹۸۴ ز «ره قابتی» قورتال بو به ، ز ده سکورتی له مال مه لۆل
 بویه و نزام زی کا دی کهنگی من یاره هه بن ، و دلی من زی به ره به ره
 ز جاب کرنا کتیان سار دبت •

● خودی «دهنگی مه» ب هیزتر و بلندتر و پافزتر بکت ، هیقیدارم
 کو کهج و کوپین و ولاتی مه ز دهنگی مه ههروهههه به دهنگین و
 بکه هین •

ناقەرۆك

بەرپەر

بايەت

- دەنگىمە
۳ يېشى
- ۵ عبدالسلام صالح دۆسكى
بىلىد تۇرئى كوردى
- ۸ عبدالرحمن مزورى
قېرىنكا سەرتشىف دەوزانكا جەكار خوئىدا
- ۱۵ د. نورا جەوارى
ھونەر و خەبات
- ۲۰ عبدالسلام على
قەدرى جان
- ۲۴ شگرى شەباز
عەشقا رۆژى
- ۲۵ خالد حسين
وولات
- ۲۷ محمد عبدالكريم چەلكى
تەخشىن ل بەرى
- ۲۸ حكمت ھرورى
سىن گوتىن ز فەرھەنكا راستىن
ھوزان

جيسرۆك

- ۳۰ اسماعيل مصطفى
بىكرى يان

- صبيح محمد حسن
بهره‌برك ژ دهفته را داشكه‌ستنا
۳۴
- جلال مصطفی
وینه‌كن دامای
۳۸
- صدیق شرو
ده‌لكن من و ده‌لكن مه
۴۷
- تیلی امین
نهف هوزانه ۰۰ چ دبیزن
۵۲

شانو

- بانیزی عامر
دوتیت بینه‌ری شانوی پین چه‌وا بیت ۴
۷۱
- بابن پالهی
نوبه‌رینا ۰۰ شغان و بیریغان
۷۶
- مه‌جیلتی حسو
گوندیاتی ۰۰ ل‌به‌ر رۆشنایا ره‌ختن
۹۰
- نلیسینا : نه‌مینن نوسمان
فهرودانانا عبدالرحمن مزوری
شهرتی سهر که‌لیا دلم
۱۰۹
- فاضل عمر
ه‌استیبه‌ند
۱۲۶
- توره‌قائید خو بناسن
۱۳۹
- نافه‌روك
۱۵۱

سعدت الامانة العامة للثقافة والشباب على طبعه

صوتنا

مجموعة من المواد الادبية والثقافية الكردية

D E N G Ê M Ê

دهوك

(٣)

١٩٨٧

بها (٥٠٠) فلسه

مطبعة الحوادث

هاتف ٤١٥٢٦٨٥